LIETUVIŲ

DIENOS

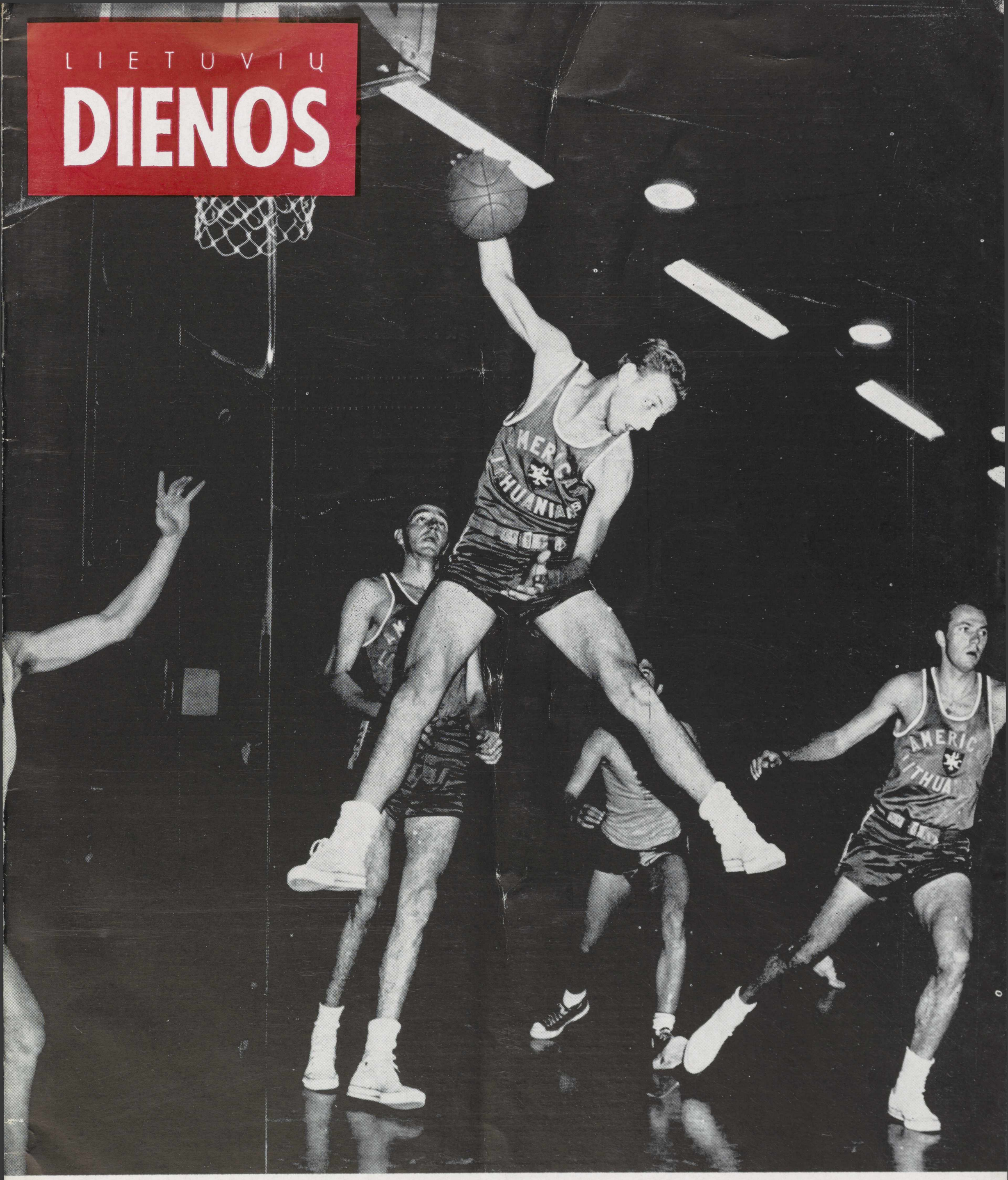

MOMENTAS IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ KREPŠININKŲ RUNGTYNIŲ AUSTRALIJOJ

LITHUANIAN DAYS

SEPTEMBER 1964

1964 METAI, RUGSĖJO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F Skirius
Administratorius /Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — Chicago, Illinois; Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas Mingėla — Detroit, Mich.; Balys Raugas — Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Urban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto, Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New York, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis; Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland, Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Manchester, N H. — K. Daugėla; New Haven, Conn. — P. Jasiukonis; Omaha, Nebraska — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys; Washington, D.C. —Photo Alda, P. Labanauskas; Waterbury, Conn. — J. Gaidys.
CANADA: Hamilton,.Ont. — A. Juraitis; Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ontario — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without seperate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku. / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 65 centai. **Single copy 65¢.**

Prenumerata metams $6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard • Hollywood 29, California • Telefonas NO 4-2910

RUGSĖJIS, 1964 Donelaičio m. **SEPTEMBER 1964**
Nr. 7 (146), XV metai **Vol. XV, No. 7 (146)**

TURINYS / CONTENTS

Gerai ir geriau... 3
"Bus einama tinkamais keliais...", pokalbis su JAV LB Tarybos prezidiumo pirmininku Vytautu Volertu 4
J. Vingis, Alg. Gustaitis, **Lietuviai krepšininkai ir jų laimėjimai** 6
Gen. V. Grigaliūnas-Glovackis, **Savanoriai eina frontan.** Iš atsiminimų. 6
J. Pr., **Prof. Pranas Jucaitis.** Iliustruotas reportažas. 7
V. Pileckienė, **Filatelistė.** Apysakaitė. 8
Irena Ramunė, **Kvepėjime baltųjų malabarų.** Eilėraščiai. 9
J. Kukanauza, Venecuelos lietuviai. Iliustruotas reportažas. 10
B. P., **Kalbėkime lietuviškai.** Humoreska. 11
L. žvirkalnis ir M. P., **Clevelando "Tėvynės Garsai" skamba 15 metų.** 12
J. Tininis, **Dailininkas prie Ramiojo vandenyno (J. šapkus).** 14
Knygos ir autoriai. 17
Mūsų kaimynai 17
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika 18
ŽMONĖS, DARBAI IR DATOS. Smulkioji kronika. 20

ENGLISH SECTION

Lithuanian Youth appeals To the Youth of the World. 21
Persecution of Religion Sharpened in Lithuania. 22
Electoral Platform and Lithuania... 23
BOOKS and PERIODICALS 23
Lithuanian History in Stamps. Part LXIX. By A. Bernotas. 24
Soviet Inequalities. 25
LITHUANIANS MAKE NEWS 25

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover - Pirmasis

Momentas iš Lietuvių krepšininkų rinktinės rugtynių Australijoje. Foto N. Butkūnas

Šiaurės Amerikos Lietuvių krepšinio rinktinė šią vasarą sėkmingai gastroliavo Australijoje.

Rinktinės žaidėjus sudarė: Edvardas Slamčinskas, Andrius Adzima, L. Jasevičius, Vincas Sedlickas, Algis Varnas, Valdemaras Bazėnas, Pranas Čekauskas, Algis Motiejūnas, Algis Jankauskas, Edmundas Šilingas, Elvardas Modestavičius, J. Bulionis, V. Memėnas. Komandos treneris Vytautas Grybauskas, teisėjas — dr. R. Gaška; išvykos vadovas Valdas Adamkavičius; su rinktine kartu keliavo spaudos atstovai J. Šoliūnas ir P. Petrutis; J. Šoliūnas "Drauge" dave daugiau kaip 20 reportažų.

Grįžus rinktinė New Yorke sužaidė su Rytų sporto rinktine ir Kanadoje su Kanados Olimpine rinktine, pastarąją nugalėdama.

The North American Lithuanian select basketball team this past summer toured Australia, playing various Australian teams. They had great success and with their victories fascinated Lithuanians living in Australia and Australian audiences.

The players were: E. Slamčinskas, A. Adzimas, L. Jasevičius, V. Sedlickas, A. Varnas, V. Bazėnas, P. čekauskas, A. Motiejūnas, A. Jankauskas, E. šilingas, E. Modestavičius, J. Bulionis, V. Memėnas. The team was headed by V. Grybauskas and manager V. Adamkavičius, referee — R. Gaška.

The Lithuanian team won against the South Australian basketball team and also was victorious against the Australian Olympic Team. Upon their return to America, on August 27 the team played the Canadian Olympic team and won.

Back Cover - Paskutinis

Lietuviškas kryžius Pasaulinėj New Yorko Parodoj. Foto V. Maželis

Kryžių suprojektavo arch. J. Mulokas, statulėles darė R. Mozoliauskas, statė V. Šimkus, lėšas suaukojo lietuvių visuomenė.

Lithuanian wayside cross at the World's Fair in New York. This Lithuanian wayside cross is the only Captive Nations' mark at the Fair. (More — see March issue, p. 11.)

Koncerto, kurį Clevelande surengė Čiurlionio ansamblis ir Šv. Jurgio liet. par. chorai, diriguojant Alf. Mikulskiui, dalyviai; be to, buvo baleto dalis, kurią atliko svečiai iš Los Angeles Violeta Karosaitė ir Jaunutis Puodžiūnas; Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos moksleiviai, vadovaujami I. Stasaitės, pašoko tautinių šokių. Salė buvo perpildyta atsilankiusių. Programa atlikta puikiai ir visi susilaukė žiūrovų padėkos plojimų bei prašymų pakartoti. Pelnas skiriamas kelionei į Liet. Dieną New Yorke.

Pirmoje eilėje sėdi (iš kairės): Čiurlionio ans. vald. pirm. Plečkaitis, A. Buknis, LB I Apyl. pirm. F. Eidimtas, Šv. Jurgio liet. par. vargon. ir chorvedys Pr. Ambrazas, Čiurlionio ans. kanklių vadovė O. Mikulskienė, Šv. Jurgio liet. par. kleb. kun. B. Ivanauskas, B. Kazėnienė, Čiurlionio ansamblio vad. dirigentas A. Mikulskis, V. Karosaitė, J. Puodžiūnas — baleto šokėjai, ir Kavoliūnas.

The Čiurlionis assemble and St. George Lithuanian Parish choir, Cleveland, Ohio, after a recent concert.

Gerai ir geriau

Po sportininkų žaidynių ir laimėjimų

Mūsų bendradarbis iš Australijos, siųsdamas foto nuotraukų ir iškarpų iš laikraščių, rašo:

Buvo tikimasi, kad Amerikos lietuvių krepšininkų išvyka Australijon bus labai reikšmingas įvykis Australijos lietuvių gyvenime. Tačiau jiems atvykus — jų buvojimas lietuvių tarpe, žaidynės ir gražūs užtikrinti laimėjimai prieš visas australų komandas toli pralenkė įdėtas viltis. Jie ne tik išgarsino lietuvio vardą plačioj Australijoj, bet ir tiek sujaudino ir išjudino lietuvių tautines nuotaikas, kad visa tai liks nuostabiai lengvu ir gražiu entuziazmu ilgam laikui. Visa tai įvyko taip paprastai, nuoširdžiai ir įtikinančiai Australijos lietuvių akivaizdoje, kad šianden jau jiems išvykus nesijaučiame vieniši, bet esą surišti su viso pasaulio lietuviais tuo magišku vardu L i t h u a n i a n.s, esą visi kartu tautiniuose siekiuose, mūsų tiek daug, ir mes tokie stiprūs.

Jei po penkiolikos metų Australijoj jau buvo jaučiama, kad lietuviška tautinė ambicija blėsta svetimos aplinkumos, kasdieninio pragyvenimo įtakoje, tai šiandien Australijos lietuvis daugiau nei kada vėl dirba ir gyvena išlikti sąmoningu tautos nariu, tos tautos, už kurios spalvas jie kartu su šauniais Amerikos lietuviais sportininkais sielojosi ir kovojo.

Dar jautriau tatai palietė jaunąją kartą — kas metų metais buvo mokoma ir ugdoma lietuviškose mokyklose, lituanistiniuose kursuose, skautų stovyklose, sporto klubuose, šiomis žaidynėmis buvo papildyta ir atbaigta. Graži ir pajėgi rinktinė, korektiškas elgesys, aukštos klasės žaidimas ir prie to — tos gražios uniformos su užrašu American Lithuanians buvo tuo realiu ir patraukilu pavyzdžiu, kad lietuvio vardas yra garbingas netik istorijoj, bet ir šiandieną. Ir visa tai įvyko taip paprastai, kad ši išdava jaunuolių širdyse liko savaime suprantama, natūrali — Lietuva yra šaunių didvyrių žemė. (A. Vingis).

Antrą kartą sportininkai sujudina lietuvius, nutolusius nuo šiaurinės Amerikos, į kurią jie dažnai žiūri su dėmesiu, kartais su pavydu, o kartais su širdgėla. Žinoma, niekas taip neuždega jausmų ir taip staiga nesujudina masių, kaip sportas. Bet uždegtas širdis reikia palaikyti, kad jos neužgestų, kad nepaliautų degti. Reikia to, kas grįžus į namus nepaliaujamai palaikytų gyvą lietuvišką dvasią — tai kultūros turtų. *Panem et circences...* — buvo šaukiama ir buvo teikiama. *Circences* praėjo, dabar susimąstykime dėl *panis* — dėl dvasios maisto, kuris entuziazmui išblėsus, mus ir toliau maitintų.

VYTAUTAS VOLERTAS,
JAV Liet. Bendruomenės Tarybos pirmininkas.

"...BUS EINAMA TINKAMAIS KELIAIS..."

— Neseniai buvote išrinktas JAV LB Tarybos Prezidiumo pirmininku. Kokios yra prezidiumo funkcijos ir kokie yra veiklos planai ateičiai?

— Tarybos prezidiumo funkcijos yra nusakytos JAV LB Įstatuose. Prezidiumas šaukia LB Tarybos sesijas, nustato sesijų darbotvarkę, vadovauja sesijų posėdžiams, parašo sesijų posėdžių protokolus; skelbia LB Tarybos nutarimus; LB Tarybos darbo reikalais palaiko ryšius su LB Centro Valdyba, Kontrolės Komisija, Garbės Teismu ir kitais LB organais; savo, LB Centro Valdybos arba ne mažiau kaip penkių LB Tarybos narių kolektyviai iškeltus skubius klausimus pateikia Tarybai spręsti korespondenciniu būdu; atstovauja LB Tarybai. Tačiau kitoje įstatų vietoje sakoma: LB Taryba yra vyriausias LB organas. Šis vyriausiškumas turi būti suprantamas atsakomybės bei pareigos prasme. Taigi, ar galima trumpai išvardinti Tarybos Prezidiumo ir Tarybos nario funkcijas? Budėjimas diena dienon, pasiruošus griebti ten, kur pagalbai rankos pritrūksta, stebėjimas, kad visos LB institucijos vykdytų Tarybos sesijų nutarimus, planavimus ateičiai.

Kadangi Tarybos nariai ateina iš atskirų rinkiminių apygardų, jie ne tik jas Taryboje atstovauja, balsuotojų pasitikėjimu naudodamiesi, bet kartu ir atsako už jas. Manau, kiekvienam Tarybos nariui nesmagu kalbėti tų LB apygardų ir apylinkių vardu, kuriose nėra tvarkos. Tarybos narių bendradarbiavimas su vietinėmis apylinkėmis, apygardomis bei Centro Valdyba yra viena iš kasdieninių pareigų, ir Tarybos prezidiumas turi stengtis, kad nariai šią pareigą vykdytų.

Kas stebėjo JAV LB gyvenimą paskutiniais metais, Tarybos Prezidiumo funkcijas lengvai supras iš buvusio Prezidiumo puikios veiklos.

Kalbant apie planus ateičiai, reikia žvelgti į Tarybos sesijos nutarimus, kurie buvo plačiai spaudoje skelbti, ir kurie įpareigoja visas JAV LB intitucijas, taigi, ir Tarybos Prezidiumą. Juos čia kartoti nėra reikalo. Tačiau keletas paminėtini. Tai jaunimo dėmesio pakreipimas LB pusėn, lituanistinio švietimo praplėtimas, daugau dėmesio skiriant vaikų darželiams ir aukštesniosioms mokykloms, kontaktas su senąja lietuvių išeivija. Tarybos Prezidiumas stengsis, kad šie nutarimai būtų perkelti į konkrečius darbus, atsiribojant nuo laiką gaišinančių svarstymų.

— JAV LB ribojasi daugiau ar mažiau tik naujaisiais ateiviais. Ar yra planų įtraukti į LB aktyvią veiklą tuos JAV lietuvius, kurie yra gimę ir augę čia ir kurie lietuviškame gyvenime beveik kaip ir nesireiškia?

— Buvusieji Lietuvių Dienoje New Yorko Pasaulinėje Parodoje rugpjūčio mėn. 22 ir 23 dienomis (Iš tikrųjų, panašaus pobūdžio sąskrydžio po II-jo Pasaulinio Karo neturėjome.) džiaugėsi gausiai dalyvavusiais Pennsylvanijos valstybės kasyklų rajono lietuviais, atsivežusiais bent aštuonis chorus. Tačiau nuoširdiems bendruomenininkams buvo ko susimąstyti. Kiek ten esama LB apylinkių? Gi viena, ir vos vos kvėpuojanti.

Jei šie lietuviai nepabūgo kelionės į New Yorką ir, visą dieną saulėje kepę, vėlyvą vakarą namo išvažiavo pakilioje nuotaikoje, jie turi jaustis gyvais lietuviais! Jų nurašymas būtų ankstyvas ir neapgalvotas žygis. Kad iki šiol LB ten neįsišaknijo, kalta dėmesio stoka. Šio dėmesio, žinoma, trūko dėl to, kad vienas žmogus tik dvi rankas turi, o darbų praeityje krūvomis susikraudavo. Tačiau jau atėjęs paskutinis metas žvaliai akis pasukti į ten, kur iki šiol tik labai tingiu žvilgsniu pažiūrėdavome. LB per ateinančius trejis metus turės susirūpinti čia gimusiais ir augusiais lietuviais, ir į juos bus einama tinkamais keiais. Tai vyčių organizacija ir sąlygas suprantą žmonės, kaip E. Šaulytė, prof. J. Stukas ir kiti.

Žinoma, ši problema yra sunki, ir ji egzistuoja ne tik Pennsylvanijoje. Užtai joks mirtingasis stebuklų prižadėti negali, tačiau bent pakenčiama pradžia turėtų būti padaryta.

— Kaip ir kiek LB turėtų reikštis JAV politinėje ir Lietuvos laisvinimo veikloje?

Ir šiuo reikalu bent keliais atvejais JAV LB nusistatymas išsakytas IV-sios Tarybos pirmosios sesijos nutarimuose, kurių laikysis Tarybos Prezidiumas ir Centro Valdyba. Lietuvos laisvinimo veikloje laukiama stipriai jaučiamos vadovybės iš konsoliduoto Vliko. LB noriai ateis su didele pagalba iš apylinkių, apygardų ir pavienių asmenų pusės, kaip iki šiol yra buvę. Tačiau konsoliduotas Vlikas tol nepasiges paramos, kol lietuviškoji visuomenė jo vadovybę jaus. Pageidaujama, kad JAV ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenių parodyta iniciatyva Vliko konsolidacijos linkme bei viltys veltui nenueitų.

JAV politikoje LB remia tuos abiejų partijų kandidatus ir tuos vyriausybės veiksmus, kurie aiškiai pasisako prieš komunizmą. Kiekvienas LB vienetas jau pakankamai turi šioje srityje patirties. Apylinkės, neragintos ir nemokytos, praeityje sugebėjo palaikyti kontaktą su savo vietovių senatoriais, kongreso nariais ir valstijų gubernatoriais, jiems išdėstydamos lietuvių lietuvių visuomenės aspiracijas. Taip bus ir ateityje. Abiejose partijose ryškiau besireiškią lietuviai daugumoje yra ir aktyvus LB nariai. Jų veikla iki šiol LB gali tik pasigėrėti ir jai pritarti. Tačiau JAV LB žino, kad turime Altą. Kol šis organas savo funkcijas pakenčiamai atliks, LB savo darbus politinėje srityje su juo koordinuos, jam pagelbės ir talkininkaus, nesivaržydama reikšti savo nuomonę ir pageidavimus.

— Kas turėtų būti akcentuojama LB veikloje ateityje?

— Keletas ateityje dėmesio reikalaujančių atvejų buvo anksčiau paliesta, ir nesinori kartoti. Čia tik užtikrinsiu, kad mūsų tautinis išlikimas, siekiant laisvos valstybinės formos Lietuvoje, darnus, kūrybingas darbas ir paskata individuaniai kūrybai bus pagrindinis JAV-bių Lietuvių Bendruomenės siekiais.

— LB yra labai aiškiai pasisakiusi už rezoliucijų pravedimo žygio rėmimą. Kaip konkrečiai galėtų prisidėti prie šio darbo LB apylinkės, apygardos ir pavieniai aktyvūs nariai?

— L. Bendruomenė darbu, moraliai ir finansiškai pagal galimybes remia visus pozityvius užsimojimus. .Vienu iš šių pozityvių, originalių ir reikšmingų užsimojimų laiko rezoliucijų komieto darbus, dėl to ir IV-sios Tarybos pirmos sesijos nutarimuose jie atskirai paminėti. Atrodo, kad šis reikalas praeitlyje iš LB susilaukė daug paramos, ir ji atėjo įvairiausiomis formomis. Kai kurios apylinkės telkė lėšas, kitos išreikavo pačių rezoliucijų įnešimą, trečiosios lindo į akis savo senatoriams bei kongreso atstovams, prašydamos juos šiuo klausimu susidomėti. Praėjusiais metais vien negausi apylinkė (Pietinės N. Jersey) šiuo reikalu parašė daugiau kaip 200 laiškų. Atrodytų, kad LB pasirinktas kelias rezoliucijų reikalu buvo teisingas, ir viliamasi, kad iš LB vienetų rezoliucijų komitetas susilauks dar gausesnės paramos.

L. Bendruomenės uždavinius vykdo visa lietuviškoji visuomenė. Taryba ir Centro Valdyba liks bejėgės, jei nebus talkos. Vienu didžiausių talkininkų yra sveikai svarstanti reikalus lietuviškoji spauda, kuria iki šiol tik pasidžiaugti galima. Ji ateidavo su konstruktyvia kritika, pasiūlymais, informacija. Nors LB tikslai mums nebediskutuotinai aiškūs, metodai ir darbo būdai bus vaisingesni tada, kai įvairesnių nuomonių susilauksime.

Vytautas Volertas yra ne tik visuomenininkas: paskutiniaisiaiais metais jis stipriai pasireiškė kaip rašytojas beletristas, 1963 m. išleidęs romaną "Upė teka vingiais", o 1964 — antrą romaną "Gyvenimas yra dailus". Jo raštų pasakojimas yra vedamas dažnai stilizuotu sakiniu, tematika nebanali, personažai originalūs. Dėlto nenuostabu, kad jis perijodikoje sugebėjo gyvai prabilti ir skaitytoją sudominti bendruomenės klausimais.

Krepšininkai sutinkami Melbourne Essendon aerodrome. Prieky: Melb. sporto klubo pirm. A. Bladzevičius ir Belbourno L. Bendruomenės pirm. J. Pelenauskas; už jų V. Adamkavičius ir krepšininkai. Foto B. Tamošiūnienė

VIDURY:

Melbourne—Vienas Australijos lietuvių centrų. Nuotraukoje St. Patricks katedra, tolumoje — Blue Dandenongs kalnai.

Čia lietuvių rinktinę ištiko pirmoji ir vienintelė nesėkmė.

APAČIOJE:

Liko žaisti tik viena minutė... Rungtynės Melbourne su Church rinktine. Foto N. Butkūnas

Lithuanian basketball team of U. S. in Australia. I. Arrival at Essendon airport, Melbourne. III. - Game with the Church team.

LIETUVIAI KREPŠININKAI IR JŲ LAIMĖJIMAI AUSTRALIJOJ IR KANADOJ

ALG. GUSTAITIS, Los Angeles, Calif.

Po lietuvių krepšininkų pergalių Pietų Amerikoje 1959 m., šiais metais rinktinė išsiveržė į Australiją su nauju priešu bandyti jėgų. Ir neapsiriko. Iš 25 rungtynių laimėjo 24. Jie net olimpinę Australijos rinktinę nugalėjo rezultatu 93:88.

Lietuvių džiaugsmas liejosi neaprašomai: susirinkusieji į rungtynes kovojo kartu su rinktine valiojimais, šaukimais ir ašaromis. "Australija sėdi krepšy!" rašė lietuviška "Mūsų Pastogė. "Neįtikėtina, bet tiesa... "Šis mūsų laimėjimas dar kartą australams parodė, kad brutalia jėga krepšinio aikštėje laimėjimo pasiekti neįmanoma. Reikia grožio ir daug mokslo..." Kitame to paties laikraščio reportaže rašoma: "Patiestas Australijos meisteris... Mergaitės klykė žaidimo pradžioje pasirodžius Jesevičiui, antrame kėliny mes visi dėl jo pradėjome klykti." Tai buvo tarsi "atlyginimas" už fanatišką šovinizmą australams, kurie neleisdavo sporto aikštėse mūsiškiams kalbėtis lietuviškai, už lietuvišką žodį paskirdavo technišką baudą...

Rugpjūčio 14 išvargusi, bet išdidi rinktinė buvo sutikta su gėlėmis, džiaugsmo sklidinomis širdimis Los Angeles mieste ir vėliau kitose lietuvių kolonijose. Jų pergalėmis džiaugėsi visi.

Kas tie šaunūs lietuviai sportininkai ir organizatoriai, žygio rėmėjai morališkai ir finansiškai? — klaus ne vienas skaitytojas. Atsakome: mes visi lietuviai; iš lietuvių tautos išaugę žaidėjai ir treneriai, skatintojai ir rėmėjai. Betgi iš tos didžiosios masės reikia išskirti kai kuriuos ypatingai. Štai ir pradedu nuo vyriausio "Australijos lietuvio" — **Juozo Bačiūno** (Bachuno), kuris stipriausiai rėmė idėjiškai, organizaciškai ir materiališkai 1959 ir 1964 metų lietuvių krepšininkų keliones. Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas senas lietuvybės veikėjas Amerikoje. / **Toliau 16 psl.**

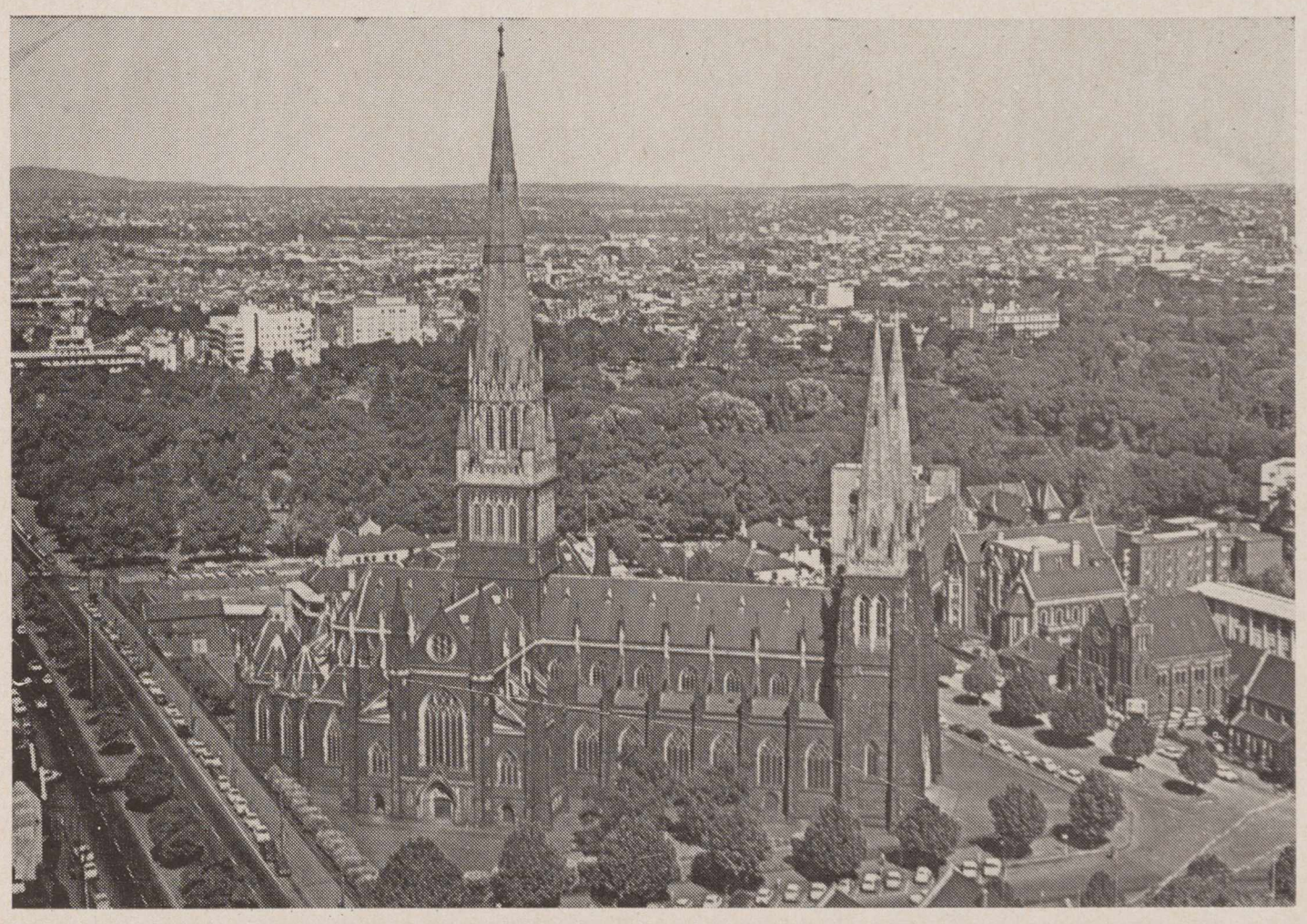

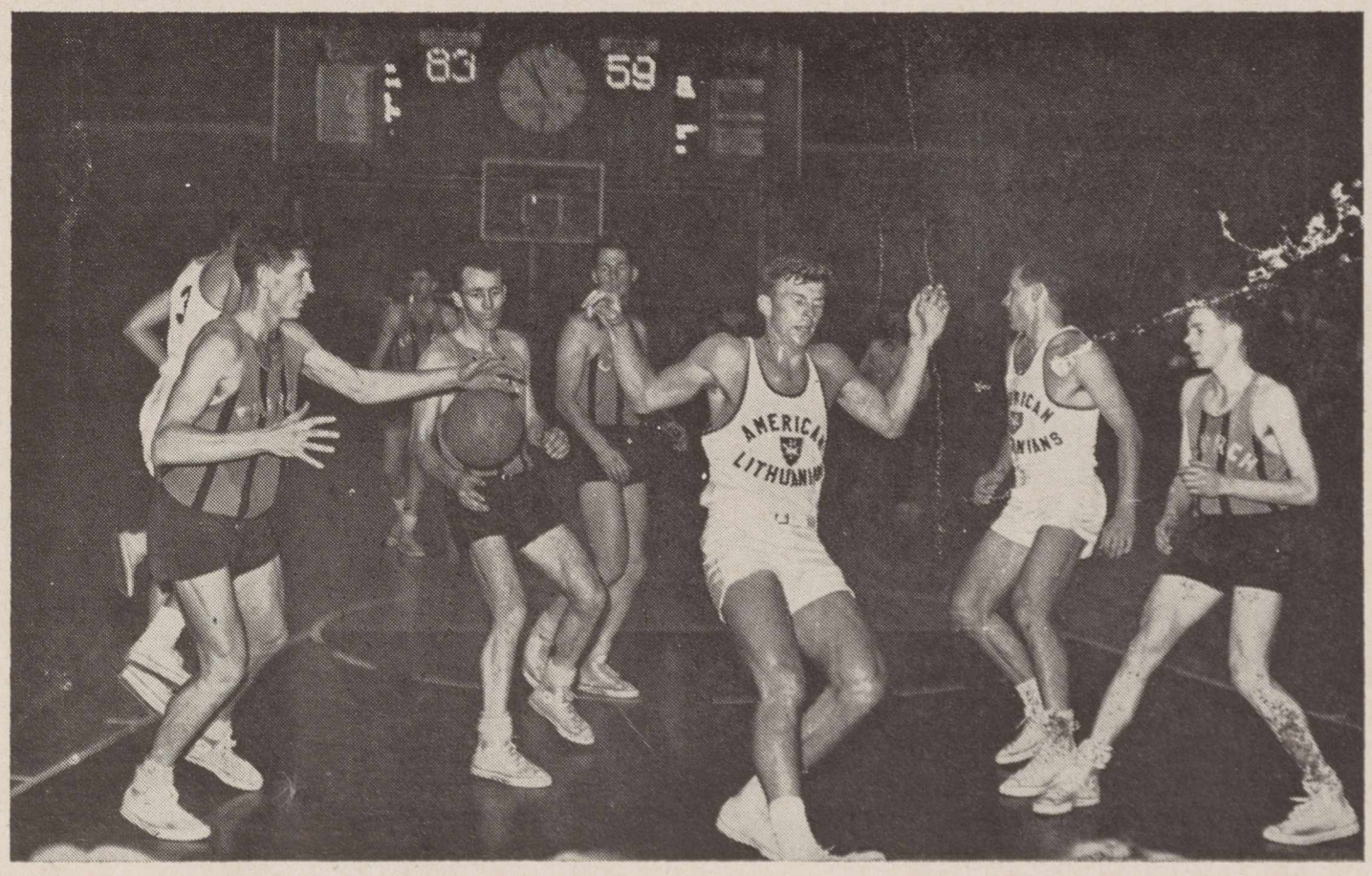

Gen. V. Grigaliūnas-Glovackis
Lietuvos nepriklausomybės kovų metais.

SAVANORIAI EINA FRONTAN

Pradžią kovų su bolševikais prisiminus...

Gen. Vincas Grigaliūnas-Glovackis

Frontan sumanyta mesti viską, ką turime, ir šį nusistatymą pradėta vykdyti 1919 m. gegužės mėnesio pirmoje pusėje, kada iš Marijampolės per Kauną ir Panemunę išvyko I-sis pėstininkų pulkas su pulko vadu karininku Ladyga (vėliau generolu ir karo vadu) priešaky ir pirmoji baterėja su karin. Pečiulioniu (vėliau generolu) priešaky — Ukmergės, Utenos, Ežerėnų link. II-jo pėst. pulko pirmas batalijonas su karin. Motiejūnu Valevičiumi išvyko Jonavos, Šėtos, Panevėžio link. Iš Kėdainių turėjo išvykti Panevėžio batalijonas su karin. Variakoju (vėliau pulkininku ir krašto apsaugos minsteriu) ir Katche (vėliau generolu, II divizijos vadu) priešakyje Upytės, Panevėžio link, o iš Joniškėlio Mirties partizanų kuopa (vėliau Joniškėlio batalijonas) su karin. Stapulioniu ir Mikelkevičium priešaky. Antroje 1919 m. gegužės mėnesio pusėje, tuoj po priesaikos, išvyko ir likusioji II-jo pėstininkų pulko dalis su manimi priešaky ir su artilerijos baterija, kuriai vadovavo karin. Geiga, — Kėdainių, Upytos, Panevėžio link.

Dar būta partizanų būrio žemaitijojoje, taip vad. "Sedos partizanų būrys" su karin. Plechavičium (vėliau generolu, štabo viršininku) priešaky, tačiau jam užtektinai buvo darbo kovoje su vietos ramybės ir tvarkos ardytojais bei kitais paraudonavusiais dideliam ruože: Telšiai, Mažeikiai, Plungė, Kretinga.

Prašau nepamanyti, kad iki 1919 m. gegužės mėn. niekur nekovojo su Lietuvos priešais jos šaunieji, taurieji savanoriai. Be tų ,kurie ruošėsi žūtbūtinėms kovoms kareivinėse, ir tai slapta, kad vokiečiai ir kiti šnipai nesužinotų kiek tikrumoje tų savanorių yra, kiti ėjo sargybas (užtvarose) Prienuose, Pakuony, Rumšiškėse, žiežmariuose žąsliuose ir kitur. Tai buvo vyrai iš Panemunės įgulos, Marijampolės, Kėdainių ir kitų įgulų kitose vietose. Tuo pat laiku vyko intensyvus ginklų gaudymas. Sakau "gaudymas", o ne gavimas, todėl, kad mes ginklų sandėlių neturėjome ir nieks mums geruoju ir veltui neduodavo. Jeigu gi norėdavome pirkti, tai parduodavo tik senus, netikusius ir tiek pareikalaudami kainos, kaip už naujus, modernius ginklus, o be to, su didžiausiais sunkumais ir kliūtimis. Tad prašau nesistebėti, kad imtasi įvairiausių būdų kaip galima daugiau savanorių apginkluoti. Kelis šių būdų, bent mano vartotų, čia laikau pareiga pateikti, kad skaitytojui lengviau būtų susivokti ir mūsų vartojamus ginklų gavimo metodus pateisinti.

Žinoma, pirmasis būdas tai buvo laisvas (slaptas) pirkimas, sumokant 50 ostmarkių už šautuvą, nuo 250 ligi 500 ostmarkių už kulkosvydį (lengvą ar sunkų), 1000 ligi 5000 ostmarkių už patranką. Šovinių kaina svyravo nuo 5 pfenigių ar skatikų ligi 15, žiūrint, koks pasiūlytas kiekis, koks pardavėjas ir kitos aplinkybės. Norėčiau atkreipti skaitytojų dėmesį į tai, jog pažymėtos kainos buvo mokamos tik mano, kai buvo organizuojamas pirmasis pėstininkų pulkas Kaune bei Panemunėje. Kiti galėjo mokėti ir kitaip, kaip kam pavykdavo. Antrasis ginklų įsigijimo būdas, tai nusavinimas ginklų, gautų policijos apginklavimui tose apskrityse bei nuovadose, kurios tikėjo gauti pulko pagalbą ar apsaugą.

Aš laikiau svarbesniu dalyku apginkluoti savanorius, o ne policiją, esančią dar veik pilnoje vokiečių okupantų žinioje kaip jų pagalbinis organas. Trečiąjį būdą vartodavom, jei pasisekdavo kur nugingluoti besišvaistančius pavienius ginkluotus vokiečius ar jų grupeles lydinčias įvairių pirklių prekes, maistą ar galvijus Kaunan ar kitur. Savaime aišku, kad antrasis ir trečiasis būdas buvo labai netikras, o kartais net ir pavojingas, — gi jeigu mano savanoriams pavykdavo sėkmingai šį uždavinį atlikti, tai tik ypatingo jų sumanumo ir narsumo dėka.

Išvykus į frontą ir jau pradėjus su priešu kautis, ginklų pirkti nereikėjo, nes pulkas tada paimdavo grobio, kad dar ginklais ir šoviniais apdalindavom ir kitas mūsų kariuomenės dalis. Kada į pulką atvykdavo neginkluoti savanorių būriai ir teiraudavosi, kur jie gaus ginklų, nurodydavau į priešo pusę, nes tik ten buvo mūsų ginklų sandėliai. Tačiau tokia beginklių atvykusių būrių būklė tęsėsi labai neilgai, nes vis mums reikalui esant priešas "maloniai" suteikdavo dažnai net daugiau negu reikėjo.

Galop palikome A. Panemunę, Kauną, Jonavą ir atsidūrėme Kėdainiuose. Čia buvome iškilmingai sutikti Panevėžio batalijono savanorių, jau užgrūdintų kovose su priešu. Jų batalijonui teko garbė turėti ir pirmąjį už Tėvynę žuvusį savanorį Lukšį.

Vieno popiečio metu atvyko mano žvalgų puskarininkis ir pareiškė, kad jiems pavykę sulaikyti įtariamą pilietį. Betardant pasirodė, kad tai būta gan svarbaus asmens, vykstančio su Maskvos instrukcijomis ir direktyvomis į Kauną aukštai vietai užimti. Sulaikytasis buvo lietuvis, Vitkauskas, brolis buvusio pas mus generolo, parėjusio į paskutinių okupantų tarnybą.

Kadangi mano savanoriai buvo dar žaliūkai ir dėl stokos laiko, ginklų ir pavojaus išvesti apmokymui laukan dar visai neapmokyti, tai kreipiausi į vokiečių batalijono vadą, esantį Kėdainiuos, su pasiūlymu už tam tikrą atlyginimą man padėti kovose su mūsų bendru tikybos, laisvės ir kultūros priešu. Pavyko. Valio! Ryt išvykstam bendrai. Panevėžio link buvo einama dviem lygiagrečiais keliais: vienu — per Upytę — ėjo II-sis pėst. pulkas su baterija, antruoju, kiek ilgesniu — per Šėtą — nukeliavo Panevėžio batalijonas ir vokiečių batalijonas su artilerijos būriu. Vokiečių raiteliai su II-jo pėst. pulko žvalgais išvyko iš Kėdainių anksčiau, ir tai dar maskuotais keliais, kad užeitų okupantams iš užnugario ir iš ten juos pultų, tuo būdu sukeldami jų eilėse paniką. Šis antpuolis mums puikiai pavyko, ir tik jo dėka sėkmingai laimėjome Subačiaus ir Kupiškio mūšius su ne taip gausiomis aukomis, nes priešas, pajutęs pavojų savo užnugaryje, spruko taip greitai, kad mes, jų įkandin skubėdami, vos tik už Aleksandravėlės ir Kriaunų juos pavijome.

Dviem lygiagrečiais keliais ir tai atskiromis kuopomis viena nuo kitos 3-5 km. atstu žygiuoti paleidau dėl to, kad iš šalies atrodytų, jog mūsų daug esama. Mat, priešas buvo pratęs leisti įvairius įsakymus kariuomenės dalims, juose išvardindamas daugybę dalių ir įstaigų, gal tikrumoje ir nesamų. Tai kodėl mums nepasinaudoti priešo aktika ir metodais, juoba, kad tie dalykai mums dar labiau buvo reikalingi ir naudingi. Bejodamas su savo štabu II-jo pėst. pulko užpakaly, sustojau viename sodžiuje prie šulinio arklių pagirdyti. Išėjo su kibirais moterėlė, susirinko mergaičių, vaikpalaikių būrys, kurie išsižioję ir plačiomis akimis žiūrėjo į mus, pernelyg norėdami atspėti mūsų mintis bei norus, kad mums bent kuomi nors patarnautų. Paklausiau, ar daug šiandien šiuo keliu lietuvių praėjo, skubiai bevejančių okupantus iš savo brangios Tėvynės. Moterėlė, net apsiašarojusi iš džiaugsmo, skubėjo atsakyti: "Ojei, ponuli, jau septintas pulkas eina; keturi pulkai lietuvių ir du pulkai vokiečių jau pražygiavo." (Mat, dalis pulko dėvėjo vokiečių uniformą, atseit tą, kurią galėjome laisvai už pinigus ar produktus įsigyti). "Taip," pasakiau, "tiek daug lietuvių skuba savo Tėvynės vaduoti, o taip pat nemaža vokiečių jiems padeda."

Taip mes elgėmės visur, kur tik sutikome nors būrelį žmonių, ypač moterėlių, mus stebinčių, nes puikiai žinojome, jog moterėlių "radijo bangos" ekstra praneš, kur reikia ir kam reikia šią "gerą" naujieną.

Panevėžyje grupės vadovavimą aš perėmiau iš pulk. Kattche, nes jis pats panoro išvykti į Biržus gelbėti savo šeimos, nors šitai buvo jam labai pavojinga. Tuoj buvo imta tvarkyti Panevėžį ir ruoštis žūtbūtinei kovai su bolševikais Subačiaus, Kupiškio, Kamajų kryptimi. Panevėžio komendantu paskyriau Panevėžio batalijono karin. Miullerį, labai drausmingą ir gerą karininką, kurį vėliau pakeitė karin. Chodakauskas.

Panevėžyje tegalėjome viešėti tik tiek laiko, kiek buvo reikalinga sulaukti iš Kėdainių pasiųstų raitelių su jiem pavestu uždaviniu, kurį jie turėjo atlikti per 2-3 dienas. Per tą laiką stengėmės suraminti piliečius, kurie buvo gerokai okupantų įbauginti, kelis kartus lietuviams Panevėžį užmimant ir vėl atsitraukiant, o okupantams grįžtant. Užtikrinome, kad daugiau geriems piliečiams neteks slapstytis, neteks drebėti. nes mes priešui neleisime grįžti. Tuo pat metu palaidojome Pajuostėje ir ir Velžiuose savo žuvusius, juos tinkamai pagerbdami.

Panevėžio miesto aptvarkymui ir įvairiems darbams panaudojome kalinius. Susitarę su Panevėžio miesto savivaldybe dėl pagalbos frontui ir savanoriams, atsisveikinome su Panevėžiu. nes jau buvo atėjusi valanda okupantą imti už ragų ir pasiūlyti jam griebti kojas į rankas bei dangintis į ten, iš kur buvo atėjęs.

CHEMIKAS PROFESORIUS PRANAS JUCAITIS

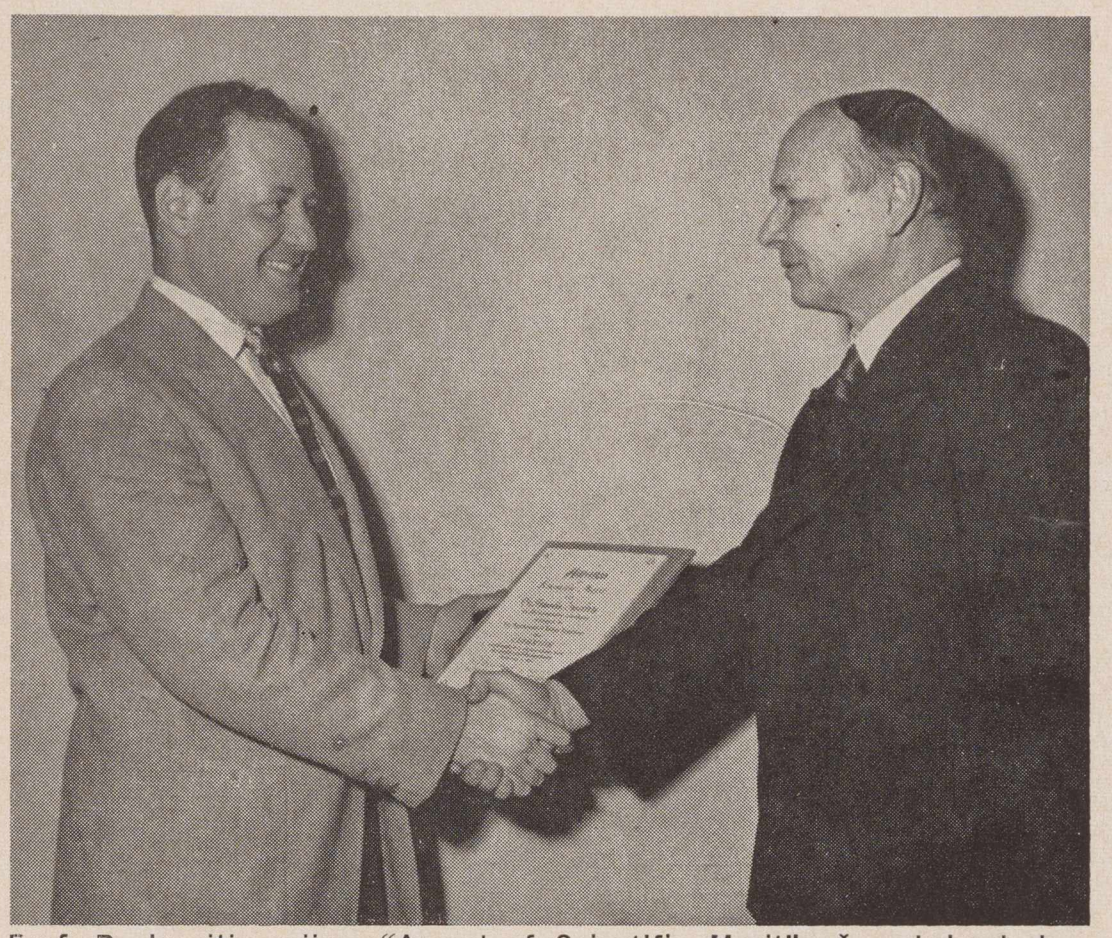

Prof. P. Jucaitis priima "Award of Scientific Merit" už mokslo darbus Illinois Institute of Technology Research Institute, Chicago, Ill., 1955.
Prof. P. Jucaitis accepts the "Award of Scientific Merit" for the scientific works at Illinois Institute of Technology Research, Chicago, Illinois.

Prof. dr. Pranas Jucaitis su žmona Jadvyga (Žakevičiūte)
Prof. Dr. Pranas Jucaitis and his wife Jadvyga (Žakevičiūtė).

Profesorius dr. P. Jucaitis, prieš dvejetą metų dirbęs tyrimų chemiku vienoje New Jersey įmonėje ir iš ten pasitraukęs pensijon, dabar pakviestas chemijos patarėju į organinės bei analizinės chemijos skyrių OWENS-ILLINOIS Technical Center tyrimų skyrių Toledo, Ohio.

1948-51 metais dr. V. Jucaitis buvo Gannon College chemijos profesorius Erie, Pennsylvania. Čia dėstęs 7 semestrus, profesorius Jucaitis buvo pakviestas tyrimų chemiku ir cheminių projektų vedėju į Illinois Institute of Technology Research Institute Chicagoje, kur už nuopelnus mokslui 1955 m. buvo atžymėtas "Award of Scientific Merit" ženklu bei diplomu.

Dirbdamas Illinois Institute dr. V. Jucaitis iki 1958 m. užpatentavo 12 patentų. 1958 m. pradžioje jis perėjo dirbti į TENCO tirpstamosios kavos ir arbatos įmonės cheminių tyrimų centrą Linden, N. J., iš kur 1962 m. pradžioje pasitraukė pensijon.

Dr. V. Jucaitis priklauso Amerikos chemikų draugijai ir Amerikos universitetų profesorių sąjungai, yra Lietuvių Enciklopedijos chemijos skyriaus redaktorius, ir kurį laiką buvo Lietuvių Profesorių Draugijos Amerikoje (Chicagoje) pirmininkas, ALT Lindeno skyriaus pirmininkas; 1955-57 metais buvo Ateitininkų Sendraugių Sąjungos pirmininkas. Ateitininkams dr. Jucaitis priklauso nuo 1911 metų; 1913 metais įkūrė moksleivių ateitininkų kuopą Suvalkuose, o 1921 m. — studentų ateitininkų kuopą Muensteryje.

Alto Lindena, N. J. skyrius dr. Jucaitį išrinko garbės nariu (1964).

Skulptorius Antanas Jucaitis, miręs Paryžiuje 1943 m., yra dr. V. Jucaicio dėdė.

Dr. Pranas Jucaitis chemijos profesorius Cannon College, Erie, Pa. 1949 m. per vad. "commencement".
Prof. P. Jucaitis, Cannon College, Erie, Pa., 1949.

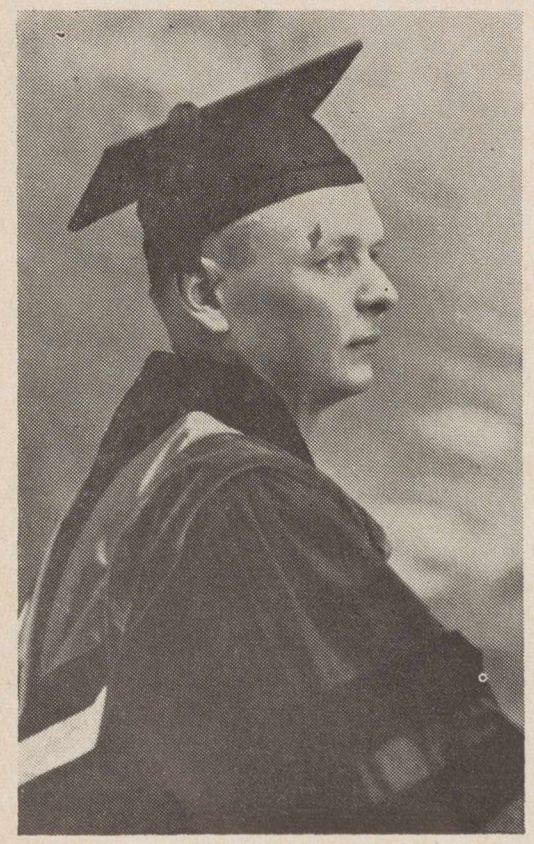

Prof. Pr. Jucaitis dirba Illinois Institute of Technology Research Institute.
Prof. P. Jucaitis in one of the laboratories of the Illinois Institute of Technology.

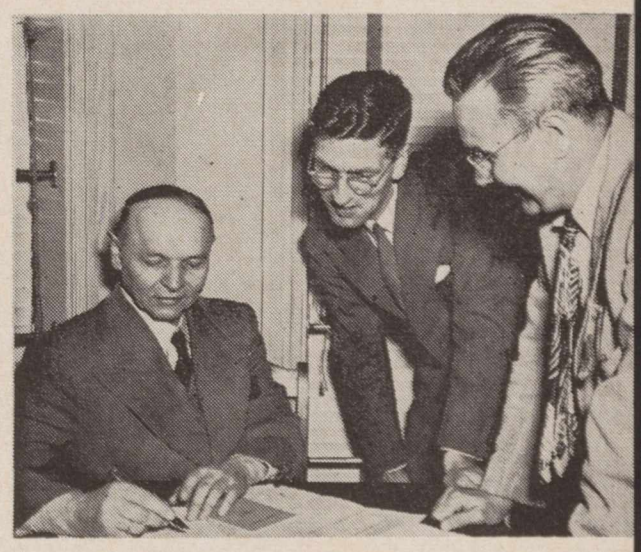

Prof. dr. P. Jucaitis pasirašo sutartį su Illinois Institute of Technology Research Institute, Chicago, Ill. 1951 m. vasarą, palikęs Cannon College, Erie, Pa., kur dėstė chemiją 7 semestrus. Vidury prof. dr. Benham, skyriaus vedėjas.

Dr. P. Jucaitis, professor of chemistry at Cannon College, Erie, Pa. Prof. Dr. P. Jucaitis signs the contract with Illinois Institute of Technology Research, Chicago, Ill.

Filatelistė

V. Pileckienė

Jei pasakysite, kad pašto ženklus rinkti yra tikras pamišimas, — tikrai neapsiriksite. Šiandieną ir aš su ta nuomone pilnai sutinku, nes pati dėl to vos iš proto "neišėjau", pamišelių namuose neatsidūriau. Vyras jau visose psichiatrinėse ligoninėse man vietos teiravosi, kad skubiam reikalui esant galėtų mane ten patalpinti. Būtų ir patalpinęs, bet — mano laimei — ten keliems metams visos vietos buvo užimtos.

— Nejaugi pasaulyje yra tiek daug filatelistų? — pagalvojau sau.

Viskas prasidėjo iš menkniekio — tik iš šešių pašto ženkliukų.

Vieną dieną sutikau gatvėje savo draugę Birutę. Ji manęs ir klausnia:

— Ar renki pašto ženklus?

— O kam jie reikalingi? — paklausiau nustebusi.

— Gaila, kad nerenki, nes dabar labai gražus išėjo. Apsimoka pirkti. Aš tau patarčiau nubėgti į paštą ir nusipirkti, kol dar juos pardavinėja. Tikrai nesigailėsi, — kalbėjo draugė, traukdama iš rankinuko mažą vokelį su keliais ženkliukais.

Apžiūrėjau jos nupirktą "prekę" iš visų pusių. Tikrai gražūs ženklai. Ir man jie labai patiko.

— Bėgsiu, — sakau sau, — ir nusipirksiu... Juk nedaug kainuoja — nesubankrutuosiu...

Parsinešiau namo ir nežinau, ką čia dabar su jais toliau daryti.

— Priklijuosiu ant popieriuko ir ir pakabinsiu ant sienos. Vietoj paveikslo bus! — sakau sau. — Tegul visi mato, kad ir aš esu filatelistė.

Taip ir padariau. Pakabinau ant sienos ir patenkinta vaikštau kaip kaip pasipūtęs kalakutas ir vis į ženklus žiūriu. Jau tokie jie man gražūs!.. Ir laukiu, ką vyras apie juos pasakys.

— Vėl naują išdaigą sugalvojai?! — girdžiu vyro nustebusį balsą. — Ar vokų pritrūko, kad ant sienų pašto ženklus pradėjai klijuoti?..

— Ką tu!.. Tokius gražius ženklus ant voko klijuoti?.. Su jais tik sieną puošti galima!

— Nuimk tuojau, kol aš pats jų nenuplėšiau! — įsakančiu tonu suriko vyras.

— Duok bent truputį pasidžiaugti, vėliau — nuimsiu... — maldaujančiu balsu pradainavau jam ir mečiau susižavėjimo pilną žvilgsnį į kabantį grožį.

Vyras nusileido ir nutilo, o "grožis" dar pasiliko ant sienos...

— Reikia dar kartą nuvažiuoti į paštą ir pažiūrėti, gal dar gražesnių išleido? — sakau sau.

Ir tikrai! žiūriu ir savo akimis netikiu: ant paštininko stalo guli tokie gražūs, nors prie suknelės vietoj gėlių sek. Neiškenčiau ir nupirkau visą seriją.

Parvažiavus namo, pakabinau greta pirmųjų ir grožiuosi.

— Tegul akys pasidžiaugia tokiu nepaprastu grožiu, — kalbu sau.

Nežinau, kaip ilgai būtų kabėję tie mano gražūs ženklai ant sienos, jei vieną dieną nebūtų atvažiavusi pas mane Birutė. Pamačiusi ant sienos kabančius pašto ženklus, taip ir pasileido juokais.

— Ar tu iš proto išėjai? — juokėsi ji iš manęs. — Koks durnius ant sienos pašto ženklus kabina? Tu nusipirk albumą ir į jį ženklus dėk, o ne ant sienos pakabintus laikyk! — vis dar leipdama juokais patarinėjo Birutė.

— Ką? Paslėpti tokį grožį į knygą! — sušukau aš. — O kas juos ten matys? Ne, man atrodo, — ant sienos patogiau... Čia visi mato...— spyriausi aš kiek galėjau.

— Bet jie apdulkės, pames spalvą ir jų vertė sumažės, — aiškino man filatelijos žinovė.

Po tokių rimtų argumentų man teko tik kapituliuoti.

Nupirkau nedidelį albumėlį, įdėjau į jį nuo sienos nuimtus ženkliukus ir padėjau ant staliuko prie savo lovos.

— Kai po visų darbų eisiu pailsėti, tai turėsiu juo čia pat po ranka ir galėsiu pasidžiaugti, — kalbėjau pati sau. — Tik gaila, kad taip maža jų turiu. Prie progos reikės nusipirkti... — raminau save.

Progų pradėjo pasitaikyti dažniau ir aš vis daugiau ir daugiau pirkdavau naujų, man dar nematytų pašto ženklų. Pirkau ir dėjau į albumą. Mano albumėlis vis tino ir tino, ir vieną dieną neliko jame vietos nė vienam pašto ženkliukui.

— Reikia kitą albumą pirkti, — galvojau susirūpinusi. — Kur gi aš kitus ženklus dėsiu?

Šį kartą kartą nuėjusi į krautuvę išsirinkau patį didžiausią albumą. Parsinešiau namo ir bijau vyrui parodyti.

— Užmuš, ko gero, mane..., sužinojęs, kur pinigai išeina ir albumo į grabą neįdės...

Slėpiau savo naują turtą kaip mokėjau, bet vieną dieną vyras sugavo mane ženklus į albumą dedant.

— Iš kur tu turi šitą albumą?— smalsiai užklausė vyra.

— Ah, tai jau seniai turiu! — atsakiau aš nerūpestingai, numodama ranka ir nežiūrėdama jam į akis.

— Kaip tai seniai? Aš jo anksčiau nemačiau! — pakeltu tonu sušuko vyras. — Ir vėl pirkai? Ar tau galvoj jau visai susimaišė, kad tokiam šlamštui pinigus mėtai?!

— Aš jį vietoj suknelės nusipirkau, — teisinausi baimingai.

— Ką? Ar tai išėjo mada be suknelės vaikščioti, tik su albumu po pažastimi? — pašaipiai burbtelėjo vyras.

"Nieko, paburbės ir pripras," raminau pati save. "Ar pirmą kartą mane išbara?" — galvojau dėdama į albumą nemažai nupirktų pašto ženklų.

Apsvaiginta pašto ženklų grožio, visai susirgau nepagydoma liga "filatelija". Kaip morfinistui raikalinga injekcija, kad palaikytų apnuodytam organizme lygsvarą, taip filatelistui reikalingi nauji ir vis nauji pašto ženklai, pasotinti jo beribiam gobšumui — turėti kuo daugiau ženklų. Ir aš pasidariau viena iš tokių. Kaip šuns įkąsta bėgu, būdavo, į paštą, ieškau vis naujos medžiagos savo albumui, supirkinėju dar nematytas serijas. Paštas pasidarė man toks brangus ir šventas, kaip geram arabui — Mekka.

Pašte, pribėgus prie langelio, kartoju vis tą patį klausimą:

— Ar jau išėjo nauji pašto ženklai?

— Ne! — atkerta paštininkas piktu balsu. — Juk tik vakar visus naujai išėjusius ženklus tamstai pardaviau.

Grįžtu namo nuleista nosim, net pradedu ant pašto pykti.

— Kam reikalingas toks paštas, jei naujų ženklų neturi! Nesigailėčiau jei ir žemės drebėjimas jį sugriautų! — užbaigiu savo mintis piktai.

Kartą pasiskundžiau vienam filatelistui. Papasakojau jam visas savo ženklų rinkimo problemas.

— Nebūtinai reikia visus ženklus pirkti! — atsakė man prityręs filatelistas. — Taip pat gali ir keisti, arba paprašyti draugų ar pažįstamų, kad jie nuo gautų laiškų ženkliukus tau atiduotų.

Pagauta naujos idėjos, užaliarmavau visus savo draugus. Vienų — prašau, kitų — maldauju. Nusižeminu dėl kiekvieno mažo ženkliuko.

Reikia pasakyti, geraširdžių atsirado nemažai. Sugraudinti mano maldavimų, draugai mane gelbėjo: ženkliukai pasipylė iš visų pusių. Vieni — duodavo nuoširdžiai, kiti — kad tik atsikratyti mano įkyrumo. Bet buvo ir "storžievių", kurie išklausę mano prašymo, tik numodavo ranka ir stengdavosi su manim daugiau nesusitikti, lyg aš užkrečiama liga sirgčiau. Tikriausiai galvodavo: "Tai įkyri! Neturi ko veikti, tai iš nuobodumo ir pradėjo ženkliukais žaisti! Kitiems galvas tik suka... Visai iš proto išsikraustė!

Daugelis pradėjo vengti mane susitikti. Pamatę mane iš tolo, greit bėgdavo į kitą gatvės pusę. Bėgdavo rizikuodami net po kokia važiuojančia mašina pakliūti, kad tik negirdėtų mano "ženklinio" maldavimo!

Kad žmonėms perdaug neįkyrėčiau, sugalvojau kitą būdą. Pradėjau visiems draugams ir pažįstamiems laiškus rašyti, vardo, gimimo ir įvairių švenčių proga sveikinti. Atmintį, rodos, turiu nelabai kokią, bet dabar — atsiminiau visus. Gražiais žodžiais pasveikinus, visuomet prierašą pridedu:

"P. S. Prašau grąžinti man nuo voko pašto ženklus. O jei turi, tai ir savų atsiųsti."

Geri žmonės tuoj atsiunčia, o kiti — visai į mano laiškus net ir neatsako.

— Tai biaurybės! — galvoju...— Nors imk ir kitame laiške vietoj pasveikinimo sprogstančią bombą nusiųsk!..

Vieną dieną smarkiai susirgau, o čia kaip tik nauja serija pašto ženklų pasirodė. Aš gi, vargšė, negaliu iš lovos atsikelti, negaliu į paštą nuvažiuoti.

Prašau vyrą, maldauju:

— Būk geras, padaryk man gal jau paskutinę gyvenimo paslaugą. Jei ir mirsiu — neužmiršiu... Nuvažiuok į paštą ir nupirk man paskutinius išleistus pašto žeenklus. Prižadu tau visą savaitę neprieštarauti ir būti paklusni.

Bet vyra nė klausyti nenori.

— Palik mane ramybėj su savo pamišimu. Nori, kad ir aš iš proto išeičiau. Užtenka vieno bepročio namuose! Jau geriau visą savaitę tavo zirzimų klausysiu ir tavo nepatenkintą veidą matysiu, bet į paštą, nors užmušk, nevažiuosiu! — užbaigė pasikalbėjimą vyras.

Iš nusivylimo vos neverkiau. Kaip tyčia, niekas iš draugų į mūsų kiemą neužsuka. Nė vienas gyvas sutvėrimas per visą mano ligos laiką nepasirodo — lyg būtų visi maru išmirę.

— Numirsiu, ir niekas nežinos, kad jau mane palaidojo, — su ašarom verkšlenu sau. — Negana to, kad nėr ko paprašyti, kad man dabar ženkliukų nupirktų, kai mirsiu, dar išparduos ir tuos, kuriuos turiu.

Bet vieną dieną, sužinojusi, kad aš sergu, atvažiavo manęs aplankyti viena mano gera draugė — Saulutė. Pamačiusi mano užverktas akis ir baisią veido išraišką, išsigandusiu balsu paklausė:

— Kas tau yra? Ar jau miršti?

— Deja, dar gyva, bet manau, kad tikrai greit nusibaigsiu, jei tu man nepadėsi, — praverkšlenau jai graudžiu balseliu.

Sugraudinta mano ašarų, Saulutė raminančiai sako:

— Gerai, jau gerai! Padėsiu. Padarysiu viską, tik išaiškink, kokia tragedija tave ištiko.

— Matai, pradėjau aš, — išėjo nauja serija pašto ženklų, o aš iš lovos negaliu pajudėti. Būk gerutė, Saulute, nuvažiuok į paštą ir nupirk man tuos ženklus. Jei viename pašte negausi, gal kitame bus... Visą gyvenimą būsiu tau dėkinga.

— Kad tave!.. — įtartinai į mane pasižiūrėjusi ir kiek piktokai suriko Saulutė. — O aš maniau, kad

V. Pileckienė

V. Pileckienė kartu vyru gyvena Los Teques, Venecueloje. Yra uoli "Atgarsių" bendradarbė. Be "Filatelistės", ji yra išspausdinusi Karnavalo saldainiai, Spiningas, Atostogos, Seni laikai, Moderniškas gydymas ir kt. beletristinius dalykus. V. Pileckienė į gyvenimą žiūri blaiviai, moka pakilti virš jo nesėkmių ir asmeniškų silpnybių; pasakoja su šypsena lūpose.

Pileckienė, authress of the story "Phylatelist" published on this page. She resides in Venecuela (Los Teques).

kas nors rimtesnio su tavim atsitiko...

— Argi tai ne rimtas reikalas, be pašto ženklų likti? — įtikinančiai atsakiau jai.

— Gerai, jau gerai! Nusiramink, — paieškosiu. Kai gausiu, tuoj atvešiu, tik pasveik greičiau ir nesijaudink.

Paskutinieji jos žodžiai paveikė mane raminančiai, lyg būčiau visą litrą Valerijono lašų išgėrusi ir kitą naktį jau miegojau ramiau.

Po keletos dienų atvažiavo Saulutė ir paduodama man taip nekantriai lauktus pašto ženkliukus, paniekinančiai pridėjo:

— Te tau, tavo ženklai! Kad juos kur bala! Visus paštus aplaksčiau, be kojų likau, kol po vieną visus juos surankiojau. Nesuprantu, kas per malonumas šituos popieriukus rinkti ir dar tiek pinigų už juos mokėti... Tai — tikras pamišimas!

Po tokių, taip taikliai pasakytų žodžių aš net apstulbau.

Tikrai, jau prieš kurį laiką buvau pradėjusi jausti, kad tie mane pavergę ženkliukai po truputį mano protą maišo. Mano akyse — mirga ir mirga — tik ženklai. Mano mintyse — verda, kunkuliuoja — kur gauti pašto ženklų... Jau seniai, nieko kito nesapnuoju — tik ženklus ir ženklus. Apie nieką su žmonėmis nepasikalbu, — tik apie ženklus. Vietoj nusipirkti maisto — už paskutinį centą nuperku pašto ženklų... Tie pašto ženklai ne tik man galvą susuko, bet ir mano kišenę. Mano ekonominė padėtis taip pašlijo, kad vos galą su galu suvedu. Apie naują garderobą sau jau seniai nesvajoju. Sukneles dar Napoleono laikais siūtas nešioju...

— Per giliai įklimpau... Reikia kaip nors iš tos balos išbristi... — galvoju sau ir su pavydu žiūriu į savo vyrą, kuris ramia sąžine, be rūpesčių sėdi verandos supamoj kėdėj ir pasigardžiuodamas rūko savo mėgiamą cigaretę.

— Ne, taip ilgiau negali tęstis! — įtikinėju save. — Reikia baigti filatelijos ligą. Gal dar kartą ir nuvažiuosiu į paštą nusipirkti naujausių ženklų, bet paskui, — baigta! Nors ir veltui siūlytų — neimsiu!

Taip tvirtai nusistačiusi visai nusiraminau. Pradėjau snausti ir netrukus užmigau.

Po poros dienų buvau ir vėl sveika. Ir vėl išėjau į miestą.

Pašte sutikau pažįstamą filatelistą ir panorau pranešti jam gerą žinią.

— žinai, nusprendžiau mesti filateliją, nes daug pinigų ir daug nervų kainuoja, — giruosi jam patenkinta.

— Ką tu?! — nustebo filatelistas. Tokį jau gražų rinkinį surinkai ir dabar staiga...

— Neįkalbėsi! Nutariau daugiau nė vieno ženko nerinkti ir nepirkti, — sakiau jam tvirtai.

— Ar rimtai, ar juokauji? — vis dar netiki filatelistas.

— Rimtai, visai rimtai! — pasakiau aš atsisveikindama su juo.

Bet staiga taip suspaudė širdį... Atrodė, lyg geriausią draugą laidočiau... ženkliukai pradeda ir vėl prieš akis šokinėti — tokie gražūs, tokie mieli...

— A, tiesa, bet jei turėsi kokį atliekamą ženkliuką, atsiųsk man, būk geras, — pasakiau dar jam atsisukusi.

Ar daug atsitikimų jums teko girdėti, kad nors vienas narkomanas būtų visam gyvenimui pagydytas?..

Los Teques, 1962.

IRENA RAMUNĖ

KVEPĖJIME BALTŲJŲ MALABARŲ...

TROPIKŲ DIEVAS

Esi Tu čia kvepėjime baltųjų malabarų,
Esi taurėj puošniausios orchidėjos;
Vietoj pušų — liekniausias palmes
Ir beržo vietoje — išdidų kiparisą čia pasėjęs.

Laukų varpeliams Tu davei dangaus mėlynės,
Ir kraujo keletą lašų įlašinai granados žiedui;
Araguaney ir apamatę ir caobo
Tu nuostabių spalvų žiedais aprėdei.

Tu užmigdai kolibrą nakties miegui,
Žvaigždžių stebuklais tropines naktis nušvieti,
Trapiausią augalą, palinkusį bejėgiai,
Pažadini žydėjimui, kai jį savu žvilgsniu palieti.

Ir mus, — netekusius šalies Rūpintojėlių,
Tu tėviška ranka palaiminęs, vedi ir saugoji;
Tik vieno mus neišklausai, o tropikinis Dieve, —
Iš mūs širdžių neatimi nostalgijos...

Kai ji nubunda, kas mums tropikų gamta? Kas grožis orchidėjos?
Jei mūsų širdyse žiedais aplytos savos pievos,
Savi miškai, savi laukai, dangus toks savas!..
O tropikinis Dieve!..

SKUNDAS NAKČIAI

Nešuos gyvenimą, kaip sunkų lagaminą,
Prikrautą ašarų ir nevilties juodos.
Pavargę kojos vos ne vos dar mina
Ir žvelgia akys, kas pastogę nakčiai duos.

Naktie palaiminta, pražydusi žvaigždynais,
Ramybės savo balsamo ir man širdin įliek;
Užmigdžiusi kolibrą, kiparisą ir gėlynus,
Manęs — pasaulio piligrimo pagailėk,

Ir poilsio — bent vieną lašą — sielon man įlašinus,
Padėk gyvenimo taip sunkią naštą, per dygius, us-
Kaip vakar, užvakar, kaip pernai, užpernai, /nes,
Keliais šios žemės, — begalybėn nešt.

KETURI ŽODŽIAI

Gyvenimas
Kaip trapus kristalas dūžta,
Ir kaip laikrodžio spyruoklė dyla.
Kaip melsvos žibutės žiedas vysta,
Ir prabėgęs, — taip, kaip vėjas, — nesugrįžta.

Meilė
Laimės žiburiu ant kalno šviečia,
Ją pasiekti norime visi.
Nors ir žinome, kad ją pasiekus,
Ji suduš, — ir liks naktis kaip gedulas tamsi.

Ašara
Tik ji ištikima, tik ji viena palydi
Tave skausmu ir nevilties keliu.
Nuo tavo skruosto plauna kančią, lūdesį,
Riedėdama perlu.

Mirtis
Juodoji moteris su užmaršties skraiste,
Būk tikras, — neaplenks tavęs;
Įlašins tau į širdį poilsio
Ir nebūtin nuves...

KAIP TAVE PAVADINTI?

Nežinau, kaip tave pavadinti,
Tu — man žiedas žibutės švelnus,
Tu — man tyras pavasario vėjas,
Tu — man žydras tėvynės dangus.

Tu man saule šviesia sužėrėjai,
Tu — žvaigžde aušrine sušvitai...
Tu manęs net pažint nenorėjai,
O manoj širdyje gyvenai...

Nežinau, kaip Tave pavadinti...

ŽVAIGŽDĖS IR TU

Aš sapnavau Tave. Buvai jauna
Ir panaši Tu į pavasarį
Ir jo žiedus...
Stovėjai Tu ant nepasiekiamo aukštybės kalno
Ir rankomis žvaigždes žarstei.

Girdėjau Tavo dainą aš sapne,
Ir jos klausiausi.
Tu dainavai apie pavasarį,
Jo žiedus ir žvaigždes,
Apie jaunos širdies troškimą,
Apie jaunos širdies viltis, svajas...
Tu dainavai apie žvaigždes.

Graži buvai Tu kaip pavasaris
Ir jo žiedai,
O Tavo veidas švietė
Prabudusia aušra.
Ir žvaigždės, visos žvaigždės,
Tik tau spindėjo.

Vienoj iš jų slypėjo
Tava viltis gyvenimu,
Kitoj — Tavos jaunos širdies tikėjimas,
O dar kitoj —
Kaip tyras žiedas — Tavo meilė.
Ir kiekviena žvaigždė spindėjo
Pilna Tavo tikėjimo, vilties ir Tavo meilės.

Buvai laiminga Tu, ant aukšto kalno
Bežaisdama savom žvaigždėm,
Ir bedainuodama
Tu savo nuosavo
Pavasario dainas,
Apie jaunos širdies viltis, svajas,
Ir spindinčias žvaigždes.

Bet štai iš sapno pabudau;
Ir nėra jokio kalno...
Tik žvaikė baigianti sudegti miršta,
O Tu — čia pat, šalia manęs...

Girdžiu alsavimą aš Tavo
Neramų, sunkų...
Matau, kaip Tavo gyslom
Sruvena nuovargis
Ir nutraukta pavasario daina.

Už lango — toluma,
Ir žvaigždės krinta, krinta...

Venecuelos liet. dvimėnesinis laikraštis "Atgarsiai" deda nemaža poezijos: perspausdina mūsų žinomų poetų kūrybos ir daug vietos duoda saviems — Venecueloje gyvenantiems autoriams. Dažname "Atgarsių" numeryje randame eilėraščių, pasirašytų **Irenos Ramunės** slapyvardžiu, kuris, spėjame, slepia vieną iš redakcijos narių. Nors eilėraščiams vietomis dar trūksta literatūrinio išbaigimo, bet jie rodo autorės sugebėjimą išsireikšti tradicinėse lietuvių poezjos ribose, turi vietos kolorito ir gyvos laiko dvasios.

Prie Venecuelos Lietuvių Namų Caracas mieste. Foto J. Domeika
Lithuanians in the front of the Lithuanian House, Caracas, Venezuela.

VENECUELOS LIETUVIAI

1947 m. prasidėjusi lietuvių tremtinių emigracija iš Vokietijos stovyklų tropinėje Venecueloje buvo sutelkusi net virš tūkstančio tautiečių. Tuometinė prezidento Romulo Betancourt, o vėliau — diktatoriaus Marcos Perez Jimenez vadovaujamos vyriausybės buvo labai palankios ateiviams. Naujakuriai užsieniečiai turėjo beveik lygias teises kaip ir vietiniai. O ekonominėje srityje naudojosi nepaprastomis laisvėmis ir lengvai gaunamu bankiniu bei kitokiu kreditu.

Todėl nenuostabu, jog visi Venecuelos lietuviai, kurie turėjo bent kiek apsukrumo ir noro taupyti bei sugebėjo pramokti ispanų kalbos, greitu laiku pasiekė gana aukšto ekonominio gerbūvio. Su ekonominės būklės pagerėjimu prasidėjo ir gyvas kultūrinis, visuomeninis bei organizacinis judėjimas. 1949 m. oficialiai susiorganizavo Venecuelos Lietuvių Savišalpos Bendruomenė, kuri iki šioliai yra pagrindinis organizacinis vienetas, buriąs visų įsitikinimų ir religijų tautiečius bendrai veiklai. V. L. S. Bendruomenės steigėjais buvo Jonas Stanevičius, Petras Tumėnas ir Jurgis Bieliūnas.

1949 m. liepos mėn. pasirodė ir pirmas žurnalo "Tėvų Kelio" numeris, kuris beveik pastoviai — kas mėnesį pasirodydavo iki 1956 metų. "Tėvų Kelio" išėjo 65 numeriai. Žurnalą redagavo Juozas Kukanauza, kun. Ant. Sabaliauskas, kun. A. Perkumas ir vėl J. Kukanauza. 1956 m. pasirodė neperiodinis leidinys "Venecuelos Lietuvis", kurį redagavo A. Diržys — J. Kukanauza (pirmąjį numerį; likusius numerius — J. Kukanauza). Nuo sausio mėn. V. L. S. B. Caracas Apylinkės valdyba kas du-trys mėnesiai leidžia neperiodinį leidinį "Atgarsiai". Redaguoja red. kolektyvas: B. Domeikienė, I. Staškevičienė ir J. Klovaitė. Savo laiku buvo pasirodę dar ir daugiau kitų neperiodinių leidinių.

Be V. L. S. Bendruomenės, dar veikė V. L. Katalikų Centras, skautų vienetai, sportininkų sambūriai ir 4 šeštadieninės vargo mokyklos. Organizacinis ir kutūrinis gyvenimas buvo nepaprastai gyvas. Buvo sutelktos lėšos (195? m.) Lietuvių Rašytojų Draugijos metinei literatūros premijai, gausiai paremta Vasario 16 gimnazija, Tautos Fondas ir sudarytos savanoriškos aukos būdu stipendijos jaunuoliams mokslą baigti. Nebuvo nė vienos šeimos, kuri pastoviai negautų kelių lietuviškų periodinių leidinių. Beveik visų butus puošė lietuviškų knygų lentynėlės.

Nuo 1949 m. kolonijos kapelionu buvo kun. A. Sabaliauskas, o vėliau, šiam išvykus į JAV-bes, atvyko iš Hong Kongo kun. Antanas Perkumas. Jiedu abu pasižymėjo kaip modernūs knygnešiai ir lietuvybės palaikytojai, nes kas mėnesį aplankydami bent kartą gausesnes lietuvių apgyventas vietoves, patarnaudami religiniuose reikaluose, nepamiršdavo, kad tautiečiai įsigytų liet. knygų ir užsisakytų periodinių leidinių.

1963 m. išsipildė ir didžiausias Venecuelos lietuvių troškimas — turėti nuosavas patalpas. Kun. A. Perkumo rūpesčiu, talkininkaujant 24 susipratusiems tautiečiams, kurie stambiomis piniginėmis aukomis parėmė, buvo sostinėje Caracas pastatyti jaukūs dviejų aukštų mūriniai namai, pavadinti "Centro Lituano San Casimiro". Šiuose namuose, lyg lietuvybės romuvoje, ir telkiasi visas Venecuelos lietuvių organizacinis judėjimas. Čia yra erdvi salė subuvimams bei susirinkimams, V. L. S. Bendruomenės būstinė, kapeliono gyvenvietė ir studentams bendrabutis.

Po Perez Jimenez nuvertimo, pradėjus kraštą beveik vėl diktatūriškai valdyti viceadmirolui Larrazabal, kuris lengvabūdiškai ištuštino valstybės iždo rezervus (išmokėdamas neva bedarbių pašalpai 600.000.000 U. S. dolerių) ir išugdė savo palankia politika Kubos Fidel Castro nepaprastai įtakingą komunistų judėjimą, prasidėjo netikėtas lietuvių emigravimas į Jungtines Amerikos Valstybes ir Kanadą. Ši emigracija palietė beveik 50% visų Venecuelos lietuvių, nežiūrint, jog Romulo Betancourt ir dabartinio prezidento Dr. Leoni demokratiniai režimai stengiasi krašto politinę padėtį pagerinti ir sustabdyti komunistinį įsigalėjimą.

Šiuo metu Venecueloje begyvena tik apie 500 lietuvių. Virš 50% visų lietuvių verčiasi prekyba bei pramone. Gausesnės kolonijos susibūrusios Caracas, Valencijos, Maracay, Barquisemito ir Maracaibo miestuose.

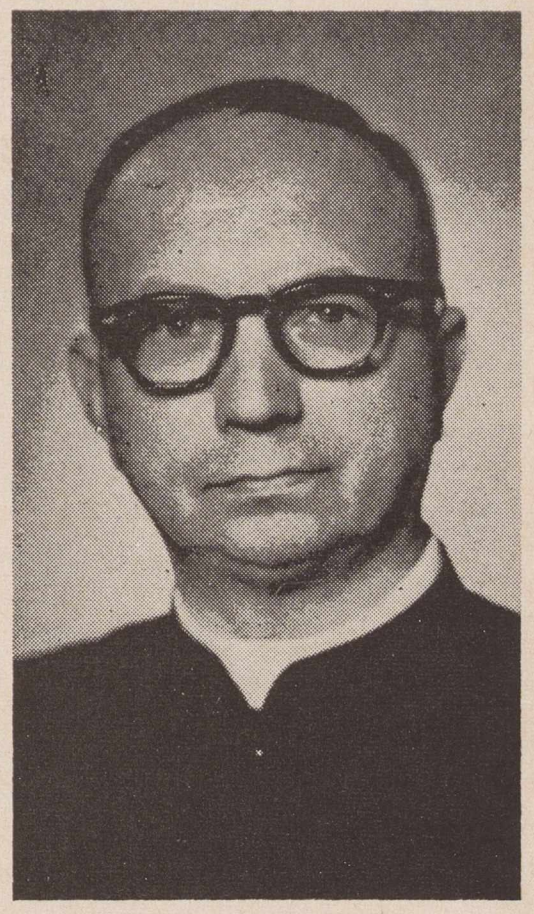

Kun. Antanas Perkumas, Venecuelos liet. kolonijos kapelionas ir buv. "Tėvų kelio" red. ir leidėjas.
Rev. A. Perkumas, chaplain of the Lith. community of Venezuela, founder of Lithuanian House.

Zigmas Domeika, ilgametis ir dabartinis V. L. S. Bendruomenės c. valdybos pirmininkas.
Z. Domeika, the present and of long-standing chairman of the Lith. Community, Central Committee, Venezuela.

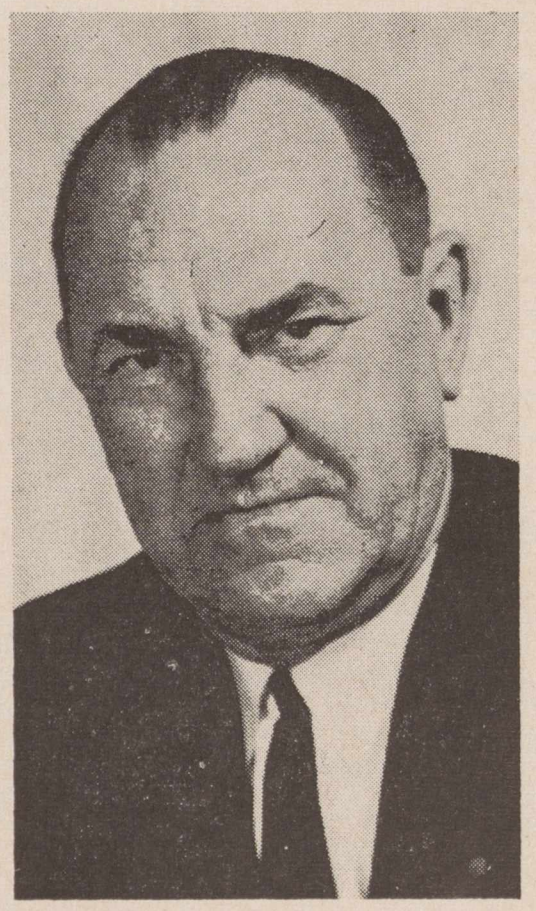

Publika Venecuelos Lietuvių Namų salėje (1964 m.). Iš kairės pirmoji — vienuolė lietuvaitė Baranauskaitė Foto Juragis Domeika

Lithuanians in their own hall, Caracas, Venezuela.
Venecuelos jaunimas šoka tautinius šokius.

Venecuelos L. S. Bendruomenės pirmoji centro valdyba ir revizijos komisija. Sėdi (iš kairės): inž. Vl. Venckus, Petras Tumėnas, teis. Nausėdas, kun. A. Sabaliauskas (Tėvų Kelio žurnalo įsteigėjas, leidėjas ir redakt.), J. Bieliūnas, J. Stanevičius, J. Kukanauza ir Kvedaras.

Lithuanian Community's of Venezuela first Central Committee, 1949.

Dabartinę V. L. C. Bendruomenės Centro valdybą sudaro: Z. Domeika (pirmininkas), H. Gavorskis, Vaisiūnienė, dr. Trinkūnaitė ir J. Bieliūnas. Prie bendruomenės jau keleri metai veikia draudimo kasa mirties atveju.

Nežiūrint sumažėjimo skaičiumi, Venecuelos lietuviai stengiasi išlikti ištikimais savo tautai. Reikia pastebėti, jog Venecueloje lietuviai turi labai gerą vardą. Ne be reikalo vyskupas Dr. Henriquez, šventindamas lietuvių namus pasakė: "Jūs, Venecuelos lietuviai, padarėte gražų įnašą Venecuelos labui. Esate mūsų mėgstami. Turite kažką originalaus, kas išskiria ir iškelia Jus virš kitų, nors ir gausesnių emigrantų grupių." **J. K.**

Venecuelos lietuvių namų steigėjai su vysk. dr. Henriquez, Vaisiūniene ir vokiečių kolonijos kapelionu. Foto J. Domeika

The founders of Lithuanian House in Venezuela with Bishop Henriquez and other guests.

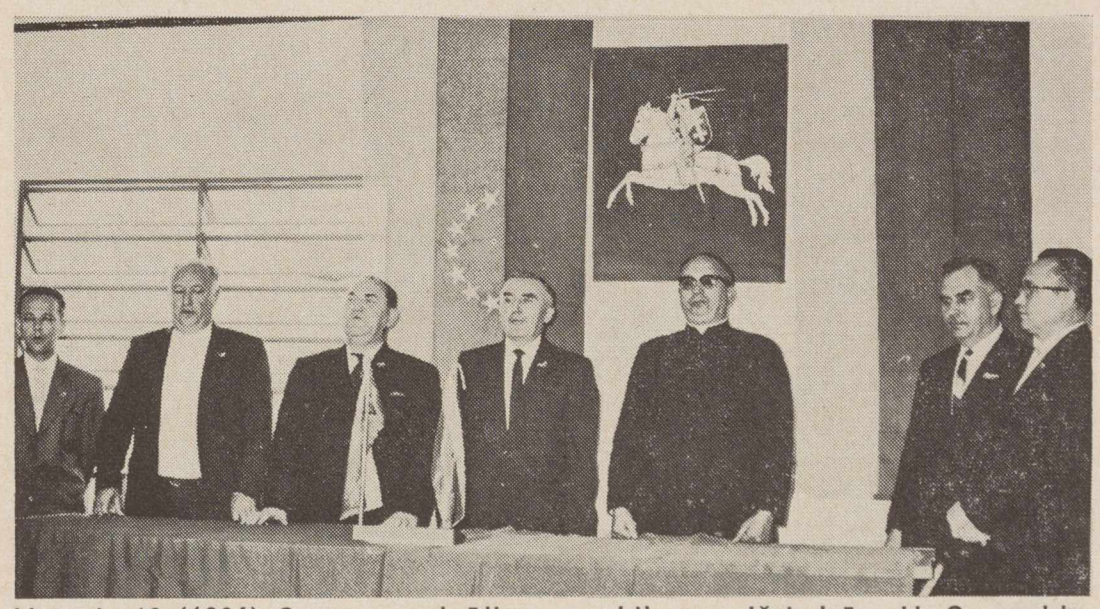

Vasario 16 (1964) Carracas minėjimo prezidiumas. Iš kairės: H. Gavorskis, P. Tumėnas, Z. Domeika, Vl. Venckus, kun. Perkumas, J. Zavadzkas, J. Kukanauza. Foto Juragis Domeika

The presiding committee of the February 16th commemoration in Caracas, Venezuela, 1964.

Kalbame lietuviškai

Užeinu pas vieną vyresnio amžiaus ponią. Pamačiusi mane, linksmai sušunka:

— Na, ir gerai, kad atėjai! Išgersime kavo, paplepėsim... ir aš pailsėsiu. Vienas dirba, dirba ir galo tam darbui nėra...

Patogiai susėdusios geriame kavą. Ponia tęsia savo kalbą toliau:

— Tik atsikeli, skubėk į kolechijus vaikus išsiųsti Tie baltiniai, baltiniai niekada nesibaigia... Lavadora dirba kas dieną! Paskui reikia gi ir apsipirkti! Grįžus iš supermarkedo, pulk į kosiną. Vyras, kaip ant nelaimės, sugalvojo dietą laikyti, mėsą ar žuvį tik tik a la plancha tevalgo, daržoves limonu krapina, berenchenu vandenį geria... Vietoj cukraus sachariną vartoja. Gerai, kad prisiminiau tą sachariną, reiks į farmaciją nubėgti, sacharinas pasibaigė.

Seniau jokio galvos sukimo dėl valgio neturėjau. Nuperku, būdavo, porą čiuletų, pakepu šmotą solomo, ir reikalas baigtas... Svarbiausia yra tai, kad vienam gamini valgį, o tas valgis be riebalų ir prieskonių, jokio saboro neturi, neskanu ir tiek...

Sakau aš vyrui: "Palauk, nubaus tave Dievas už tokias išmones! Karo metu batuose lajų į namus nešiojai, o dabar į aceitę šlykštu tau pažiūrėti! Kalorijas skaičiuoji!

— Taigi, matai, mano miela, — atsidusus, kalbėjo ponia. — Vienas vargsti, sukies, o niekas nei ačiū tau nepasako...

* * *

Suskambėjo skambutis. Duris atidarė jaunas vyrukas ir, pamatęs savo tėvų gerą pažįstamą, nusišypsojo.

— Labas vakaras, — pasveikino vyruką vyresnio amžiaus ponas. — Ar tėvelis namuose?

— Ne, — atsakė vyrukas. — Tėvas išėjo nunešti mamą pas ponią Valienę.

* * *

Skambinu draugei telefonu. . Atsako jos sūnus, gimnazijos mokinys.

— Ar tai tu, Juozeli? — klausiu, — Kaip gyveni?

— Gerai, daug ačiū, — atsako Juozelis. — O jūs kaip esate?

* * *

Sūnus rodo mamai nusidėvėjusį laikrodžio dirželį ir sako:

Nukelta į 13 psl.

"Atgarsių" redakcinė kolegija: Bronislava Domeikienė, red. kol. pirmininkė, Irena Staškevičienė, kol. narė ir skoningo viršelio iliustruotoja, dr. Jadvyga Klovaitė, red. kol. narė.

The editorial board of "Atgarsiai" (Echoes), Lithuanian periodical publication in Venezuela.

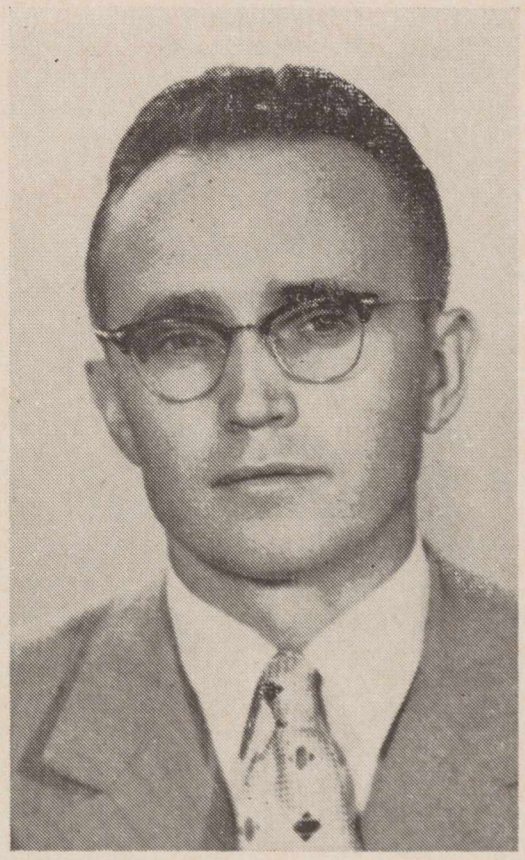

"Atgarsiai", leidžiami kas du mėnesiai, rašomi mašinėle ir spausdinamas hektografu, turi spaustuvėje spausdintus viršelius su vis nauja grafikos viniete ir iš viršaus atrodo kaip žurnalas. Bet ir viduje jis vertingas ir įdomus — gausu aktualių straipsnių, kelionių, vietovių aprašymų, savos prozos ir poezijos, Venecuelos lietuvių kronikos. Iš tos rūšies leidinių "Atgarsiai" yra gravieni geriausių, duodą platų Venecuelos lietuvių gyvenimo vaizdą

Juozas Kukanauza, buvęs "Tėvų Kelio" ir "Venecuelos Lietuvio" red.

J. Kukanauza, former editor of the Lith. magazine Parent Path and publication Lithuanian of Venezuela.

Kalba Tėvynės Garsai... Transliacija iš tarptautinės parodos Clevelando miesto salėje. Prie stalo programos vedėjas J. Stempužis, stovi pranešėja I. Stasaitė.

CLEVELANDO "TĖVYNĖS GARSŲ" SUKAKTIS

Prieš penkiloka metų — 1949 rugsėjo 9, Tautos šventės proga iš Clevelando WSRS radijo stoties pasigirdo čiurlioniečių daina "Kur giria žaliuoja, ten mano namai..." Skambėjo ji labiau kaip ilgesio giesmė, kaip troškimas išsakyti savo ryžtą pavergtai Lietuvai.

Šios pirmosios transliacijos iniciatorium buvo Jaunutis P. Nasvytis su bendradarbiais — pranešėju Baliu Auginu, muzikos vedėju Alfonsu Mikulskiu ir reikalų vedėju Kęstučiu P. Šukiu.

"Tėvynės Garsų" radijo valandėlei išlaikyti 1952 metų rudenį buvo įsteigtas Clevelando Lietuvių Radijo Klubas, kuris programa rūpinosi iki 1960 liepos 31. Radijo Klubą įsteigus, jo pirmininkais yra buvę J. Stempužis, inž P. J. Žiūrys ir muz. Alf. Mikulskis.

Klubas, sustabdęs savo veiklą, nuo 1960 rupiūčio 1 Tėvynės Garsų radijo programą pavedė privačiais pagrindais vesti ir išlaikyti ja nuoširdžiai besirūpinusiam vedėjui J. Stempužiui, tikėdamasis, kad ji bus vedama gražioj lietuviškoj dvasioj, kad bus skleidžiama vieninga tautinio darbo nuotaika. Tiesa, tokie "Tėvynės Garsai" ir yra, o jų klausytojų dėmesys ir parama ir toliau liko dideliu paskatinimu šį darbą tesėti.

Programų forma ir turiniu iki 1955 gegužės 6 rūpinosi jos vedėjas Balys Auginas. Nuo tos datos iki dabar "Tėvynės Garsus" redaguoja ir pranešinėja J. Stempužis.

1953 rugsėjo 13 "Tėvynės Garsų" programa pradėta transliuoti iš WDOK radijo stoties, kuri dabar priklauso CBS radijo tinklui. Šioje stotyje "Tėvynės Garsų" programa buvo prailginta iki 45 minučių savaitėje. WDOK radijo stočiai išsiplėtus ir tapus labiau komercine, tautybių radijo programų laikas buvo pradėtas trumpinti ir įsprausti į netinkamas dienas.

Iš šios stoties išėję vokiečių ir graikų radijo programų vedėjai, padedami slovėnų, vengrų ir kt., įsteigė grynai tautybių radijo stotį, veikiančią FM bangomis. The Station of the Nations WXEN-FM netrukus subūrė 16 tautybių ir kaip vienintelė radijo stotis visoje Amerikoje šiandien transliuoja tautybių programas nuo 6 val. ryto iki vidurnakčio. "Tėvynės Garsų" radijas nuo 1961 balandžio 14 pradėjo transliuoti iš šios stoties vienos valandos savaitinę programą penktadienio vakarais 8-9 val.

Jaunimo valandėlės nuo "Tėvynės Garsų" įsteigimo kad ir nereguliariai, bet buvo vedamos. Daugiausia jomis rūpinosi mokyt. J. Žilionis, talkinamas Z. Peckaus. Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija 1963 metų kultūrinę premiją paskyrė "Tėvynės Garsų" jaunimo valandėlėms ruošti. Šios premijos ištekliais numatoma paruošti eilę jaunimo programų, kurios bus įrašytos į juostas.

Nuo 1962 metų rudens "Tėvynės Garsų" programoje pasirodė Moters Pasaulis, kurį redaguoja ir pranešinėja Milda Lenkauskienė. Savo programoje ji apžvelgia moters pasaulį dominančius įvykius, šeimos, jaunimo auklėjimo klausimus, įdomesnes knygas ar straipsnius. Jos programa yra perduodama taip pat Hartfordo, Bostono, Philadelphijos ir Chicagos lietuvių radijo programose.

1964 liepos 17 "Tėvynės Garsai" transliavo savo 800-ją programą nuo įsisteigimo. Tai nemažų pastangų, daugelio talka, vedėjo rūpesčių ir klausytojų aukomis nuveiktas ir pasidžiaugti vertas darbas.

* * *

Juozas Stempužis, "Tėvynės Garsų" radijo programos Clevelande vedėjas, ir pranešėja I. Stasaitė.

J. Stempužis, "Lithuanian Voice" radio program's editor and producer; at left announcer I. Stasaitė

J. Stempužis has been on Cleveland radio since 1949, first as a news editor and later, in 1961, joined WXEN-EF as producer and director of the Lithuanian program. On July 17, 1964, "Lith. Voice" broadcast its 800th program. Lithuanian Voice" merits its title as the country's outstanding Lithuanian program

Sukakčiai paminėti liepos 18 d. suruoštas kultūringas balius. Mūsų bendradarbis L. Žvirkalnis apie tai rašo:

Sukakties paminėjimui Riviera Klubo patalpose suruoštas balius. Į balių gausiai atsilankė radijo valandėlės rėmėjai, kitų tautybių radijo programų vadovai ir daug Clevelando administracijos pareigūnų su miesto burmistru ir ponia Locher.

Baliui vadovavo aktyvi "Tėvynės Garsų" talkininkė M. Lenkauskienė. Ji pristatė atsilankiusius miesto administracijos pareigūnus ir tautybių atstovus.

Žodžiu sveikino J. Nasvytis, vienas iš radijo valandėlės steigėjų, Kanick, Lenkų Moterų S-gos atstovė, F. Eidimtas, LB I Apyl. pirm. ir kt. Ilgesnę kalbą pasakė miesto burmistras Ralph Locher.

Raštu sveikino P. L.B. valdybos vardu St. Barzdukas, Superior Sav-

Sol. Aldona Stempužienė ir Čiurlionio ansamblio vyrų choras TG radijo baliaus programoje 1962 m. Clevelando miesto tarybos narys

Soloist A. Stempužienė and Čiurlinis assemle's men choir at the Lithuanian Voice anniversary program, 1962.

Clevelando miesto burmistras Ralph Locher su ponia vaišinasi TG radijo baliuje... Už jų prie kito stalo matyti dr. V. Ramanauskas, R. Degesienė, M. Žitkienė, J. Leimonas, M. Žitkus ir kt. radijo sukaktuvių svečiai.

Mayor of Cleveland Ralph Locher with his wife at the "Lithuanian Voice" radio program anniversary celebration.

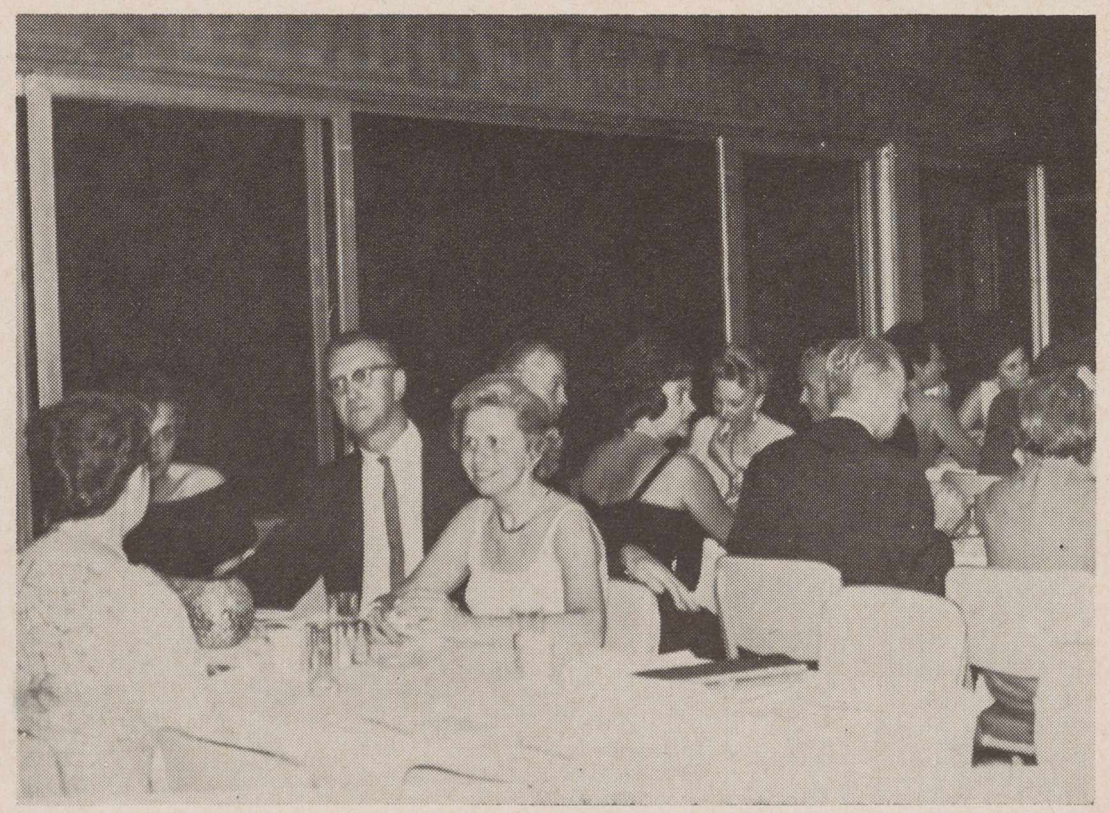

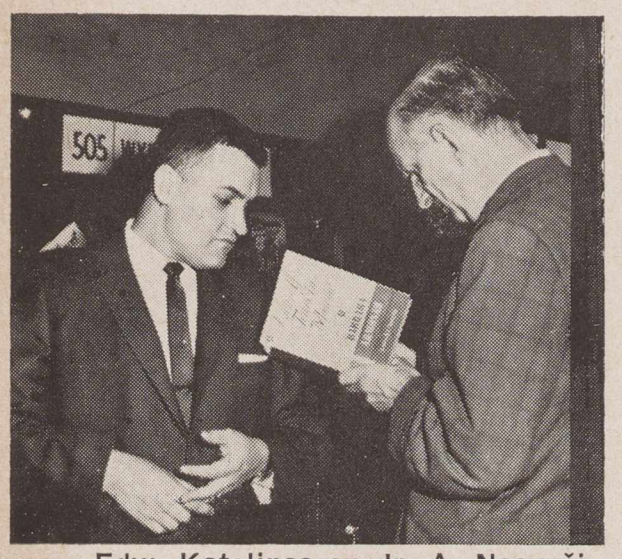

Edw. Katalinas su dr. A. Nasvyčiu radijo studijoje apžiūri ką tik iš spaudos išėjusią Barboros Armonienės atsiminimų knygą Leave Your Tears in Moscow. Abu svečiai turėjo pasikalbėjimą per radiją.

Cleveland's councilman E. Katalinas, Dr. A. Nasvytis in the library room of the radio station.

Mokytojas Juozas Žilionis, vienas iš Tėvynės Garsų bendradarbių, daug rūpesčio ir darbo įdėjęs parengti jaunimo valandėlėms.

Teacher J. Žilionis.

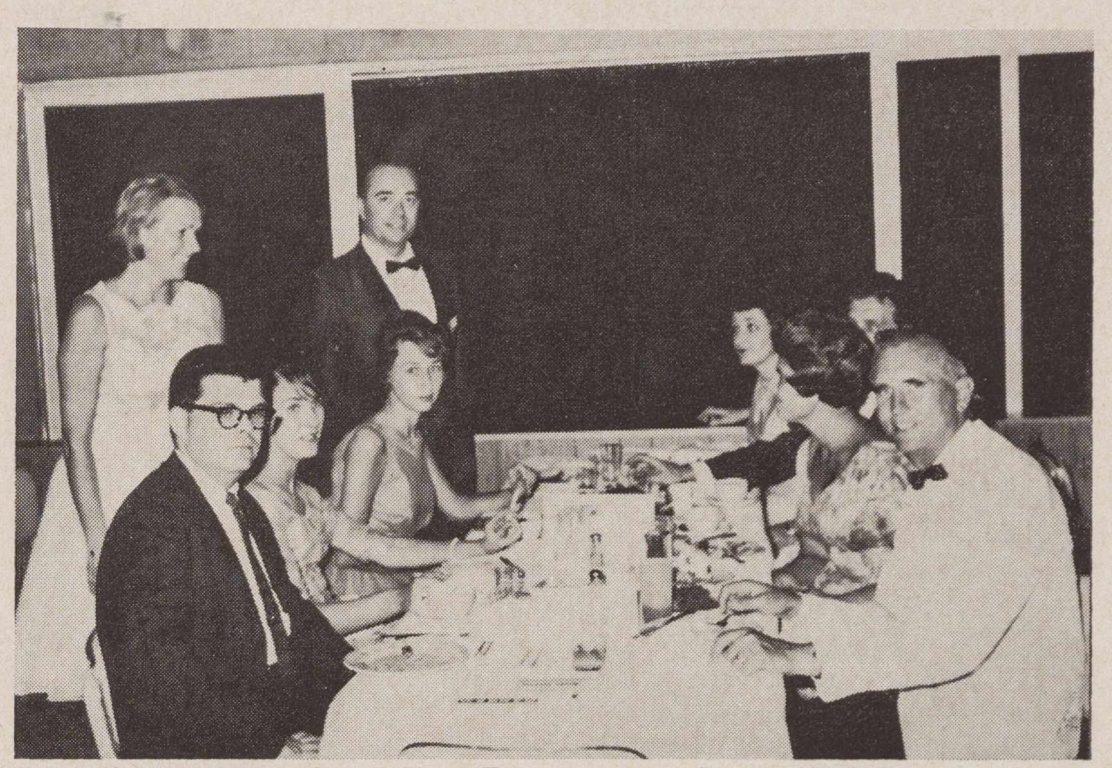

Tautybių radijo stoties WXEN-FM vadovybė ir personalas TG sukaktuviniame baliuje... (Su baltu švarku sėdis vyr. menedžeris Leslie Dus, stovi sol. A. Stempužienė ir J. Stempužis).

"The Station of Nations" WXE..-FM management and staff at the anniversary celebration. Sitting Senior Manager Leslie Dus.

"Penkios minutės moters pasaulyje" — žavi ir vyrus klausytojus, kai prabyla penktadieniais skyriaus redaktorė Milda Lenkauskienė.

Milda Lenkauskienė, the producer of Friday's program for women.

Prieš penkilolika metų... Tėvynės Garsų vedėjas J. P. Nasvytis, pranešėjas J. Stempužis, reikalų ved. C. P. Šukys ir programos vedėjas Balys Auginas. Nuotraukoje nėra vieno steigėjų muzikos vadovo A. Mikulskio.

Fifteen years ago... "Lithuanian Voice" radio program staff.

ings dir. J. DeRighter, Čiurlionio Ansamblio vardu Alf. Mikulskis ir V. Plečkaitis, Clevelando Ramovėnų skyriaus vardu L. Leknickas.

Meninę dalį atliko sol. Algirdas Brazis iš Chicagos. Jis davė puikią pynę lietuviškų kompozicijų, operų arijų ir keletą itališkai bei angliškai. Šaukiamas kartoti, solistas padainavo naujų dalykų.

Programai pasibaigus, TG vadovas J. Stempužis padėkojo visiems sveikinusiems, atsilankusiems ir 15 metų rėmusiems programą.

Juozas Stempužis, kaip "Tėvynės Garsų" radijo programos vedėjas, išvarė didelę vagą lietuvių kultūrinio darbo srityje ir atkreipė į save dėmesį ne tik lietuvių visuomenės, bet ir kitų tautybių bei radijo stoties vadovybės. Jam talkininkauja jo žmona solistė Aldona Stempužienė.

KALBAME LIETUVIŠKAI...

Atkelta iš 11 psl.

— Reika pirkti naują šitą... galiu laikrodį pamesti. — Suraukęs nosį prideda:

— Taip pat ir blogai kvėpuoja...

* * *

Sutinku gatvėje vieną gimnazistę, kuri nešasi pundą knygų. Atsiminus, kad egzaminų laikas, prieinu prie jos ir pasisveikinus klausiu:

— Kaip egzaminai?

— Ach, ponia! — sušunka gimnazistė. — Blogiausia yra tai, kad daug materijų tik per pusę matėme, o kitų ir visai nematėme, o egzaminus reikia prezentuoti iš viso meto kurso.

* * *

Vienu reikalu užeina pas mane viena panelė. Atlikusi reikalą, skuba išeiti.

—Tai kur gi skubi, panele? — klausiu. — Pasėdėk dar truputį...

— Ačiū labai, atsako panelė. — Turiu eiti pasveikinti vieną draugę. Matot... draugė vaiką gavo.

Caracas, 1963 **B. P.**

Iš "Atgarsių", 1963, Nr. 14

Naujos knygos

Atsiųsta paminėti

Vytautas Volertas, **Gyvenimas yra gražus.** Romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Viršelio aplanką piešė P. Jurkus. 242 psl. Kaina $2.50.

Nerima Narutė, **Relikvijos.** Lyriniai natiurmortai. Išleido "Lietuvių Dienų" leidykla, 4364 Sunset Blv., Hollywood, Calif. 90029. 72 psl. Viršelio aplanką piešė Paulius Jurkus. Kaina $2.

Antanas Skirka, **Kur bėga Šešupė.** Pasakojimai ir legendos. Išleido ir spaudė "Minties" spaustuvė, 417 Burwood Rd., Belmore, N. S.W., Australia. Viršelį piešė autorius. 132 psl. 1964 m. Kaina nepaž.

Dr. J. Prunskis, **Mokslas ir religija.** Daugelio mokslininkų pasisakymai. Išleido "Lietuvių Dienos". 1964. 142 psl. $2.00

Antonianum 1964. Penktoji šv. Antano gimnazijos abiturientų laida. Abiturientų nuotraukos, ir mokyklos veiklos vazdai, mokinių rašiniai apie mokyklą ir jaunimo uždavinius. 72 psl. Didelio formato.

Dr. Paulina Kalvaitytė-Karvelienė, **Gyvenimo vingiai.** Autobiografiniai atsiminimai. I dalis. Lietuviškos Knygos Klubas. 1963. 360 psl. Kaina $350.

Sofija Jonynienė, **Tėvų šalis.** Lituanistinių mokyklų septintajam skyriui. JAV LB Kultūros Fondo leid. nr. 9. Leidimą 1500 dol. parėmė Lietuvių Fondas. Chicago, 1964 m. Iliustracijas parinko ir dalinai iliustravo Vladas Vijeikis. Švietimo Komisijos šis vadovėlis rekomenduotas išleisti. 360 psl. $3.50.

L. Dambriūnas, **Lietuviškas auklėjimas šeimoje.** Išleido JAV LB Kultūros Fondas Lietuvių Fondo lėšomis, 1964 m. Čikagoje. 36 psl. Kaina 50 c.

Lietuviškos muzikos rinktinė fortepijonui. I. Paruošė Vl. Jakubėnas, Algis Šimkus ir Jonas Zdanius. Išleista JAV ir Kanados Lietuvių II-sios Dainų Šventės Vykdomojo Komiteto lėšomis. **Selection of Lithuanian Music for Piano.** 1964, by American Lithuanian Community Cultural Fund. Kaina $2.00.

Pastaruosius tris leidinius platina JAV LB Kultūros Fondas., c/o J. Bertašius, 5348 So. Talman , Chicago, 32., Illinois.

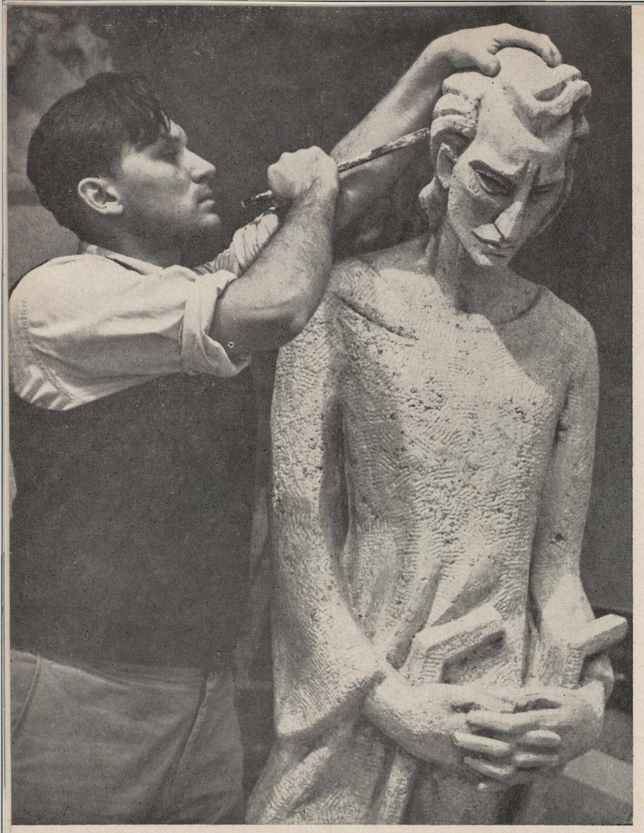

JURGIS ŠAPKUS STUDIJOJE PRIE DARBO.
Jurgis Šapkus in his studio at work.

DAILININKAS PRIE RAMIOJO VANDENYNO

Dailininkas Jurgis Šapkus yra įsikūręs su šeima Manhattan Beach miestely, arti Los Angeles. Jo namai stovi ant kalniuko, iš kur matyti čia pat esąs Ramusis vandenynas. Švelnaus kalifomiško klimato globoje dailininkas turi įsitaisęs atelje, kurios vidury nuo pjedestalo iškilmingai žvelgia žmogaus dydžio "Tyrų Madona" (skulptūra iš gipso). Aplinkui, pasieniais nemaža užbaigtų paveikslų bei medžio raižinių.

Meno studijas Jurgis Šapkus pradėjo Freiburge, Vokietijoje, tuojau po karo, vadinamojoje Ecole des Arts et Metiers mokykloje, kuriai tada vadovavo dail. Jonynas. Jo mokytojais ten buvo dail. Valius ir dail. Krivickas. Studijavo grafiką ir piešimą. Apie trejus metus. Po to persikėlė į Miuncheną ir ten vokiškoje Akademie der bildenden Kunst metus laiko gilinosi į tapybos meną. Atėjus laikui emigruoti, iš Vokietijos persikėlė į Ameriką. Apsistojo Chicagoje ir čia Meno Institute apie trejus metus studijavo tapybą ir skulptūrą. Po to jau savarankiškai pradėjo dirbti meno kūrybos srity.

Drauge su kitais dailininkais Jurgiui Šapkui teko dalyvauti įvairiose parodose: New Yorke, Philadelphijoje, Niagara Falls, Windsor (Canada), Chicagoje, Los Angeles ir kitur. Jo individualinės parodos įvykusios Evanstone (Chicagoje), Manhattan Beach galerijoje, Los Angeles Breakfast klubo patalpose. Pastarojoje Los Angeles parodoje buvo parduoti apie 30 jo paveikslų (Tai rodo, kad losangeliečiai lietuviai mėgsta ir vertina meną).

Jurgį Šapkų domina tiek tapyba, tiek ir skulptūra, ypač architektūrinė skulptūra. Impozantiškų jo skulptūros darbų galima matyti Šv. Kryžiaus bažnyčios fasade Chicagoje: apie juos gana palankiai yra rašę Chicagos laikraščiai. Tačiau šiuo metu, gyvenimo sąlygoms veikiant, jis daugiau dėmesio skiria tapybai; skulptūra užsiima tik užsakymų atvejais. Progai pasitaikius, laikinas perėjimas iš tapybinės kūrybos į skulptūrinę sritį suteikia jo dvasiai atsipalaidavimą nuo kūrybinės įtampos.

Nors dailininkas Šapkus mėgsta Braqueą, Chagallį, Picasso, o skulptūroje ypač Lipchitzą, bet sąmoningai jis neseka jokiu menininku: jis stengiasi kurti savaip, atskleisdamas kūriny savo paties individualybę. Savo kūryboje nesivadovauja kuria nors meno kryptimi. Nesiekia surasti kokių ypatingų formų mene. Svarbiausia jam išreikšti mene nuosavą vidinį pasaulį, išgauti kūriny formos ir turinio sintezę, originaliai apipavidalinti turimą idėją. Stilius jam ne tikslas, bet priemonė įkūnyti idėjai. Tai meninis jo credo, aiškiai atsispindįs jo kūriniuose. Anot dailininko Šapkaus, menininkas neturi susižingti savo stiliuje. Priešingu atveju jis ims kartotis, nedarys jokios pažangos. Menininko ekspresija turi keistis pagal aplinkos sąlygas. Daugelis lietuvių dailininkų yra išsivadavę iš tėvynėje įgytų sustingusių formų ir, naujoms sąlygoms veikiant, yra padarę didelę pažangą ekspresijos originalume — tiek tapyboje, tiek ir skulptūroje.

Jurgio Šapkaus kūriniai pasižymi stipria ir originalia išraiška, imponuojančais spalvų deriniais. Paveiksluose daugiausia figūruoja žmonės, per kuriuos dailininkas įkūnyja savo idėjas. Nors Jurgio Šapkaus kūryba nėra abstrakti, bet tai dar nereiškia, kad ji nebūtų moderni. Jo kūriniai alsuoja savaiminga ekspresija. Tai rodo, kad dailininkas eina su laiko dvasia.

Pažymėtina, kad dailininko žmona Julija taip pat menininkė, studijavusi toje pačioje Freiburgo Ecole des Arts et Metiers mokykloje. Ji daro akvareles ir, be to, piešia aliejiniais dažais. Parodose yra dalyvavusi Freiburge, Chicagoje ir Palos Verdes, Kalifornijoje, kur jos darbai buvo atžymėti "honorable mention" žymeniu.

J. Tininis

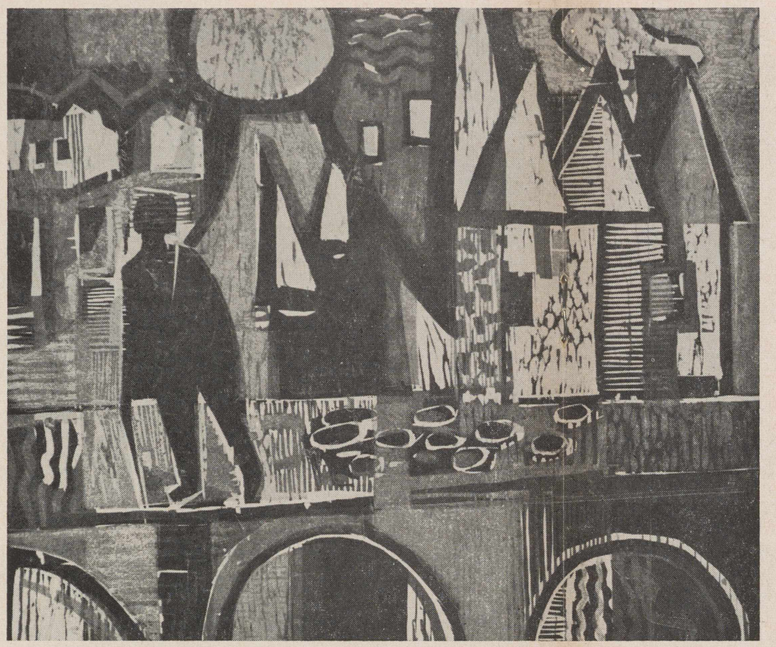

SUGRĮŽIMAS / RETURN. Medžio raižinys / Wood engraving — Jurgis Šapkus

Jurgis Šapkus — INTELEKTUALAS. Nr. 2 / INTELECTUAL
Akvarelė / Water color

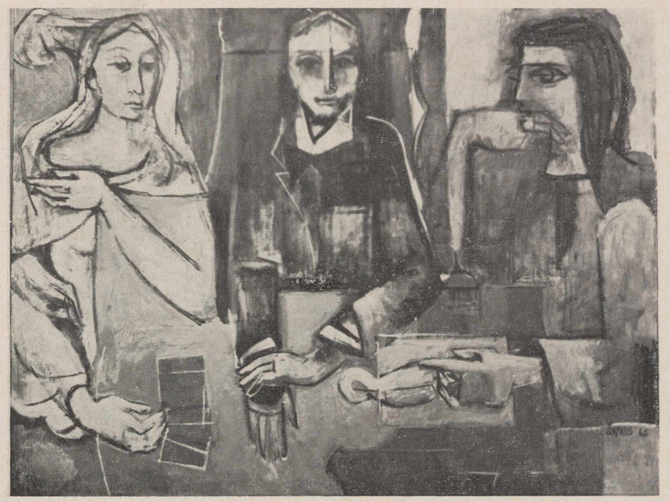

Jurgis Šapkus — DISPUTAS / DISPUTE
Aliejus / Oil

J. Šapkus — MOTINOS PORTRETAS. Švinas
Mother's Portrait. Lead.

J. Šapkus — Dykumų Madona. Projekto detalė
Desert Madonna. Detail
(Saint Mary's Desert Hospital)

LIETUVIŲ KREPŠININKŲ RINKTINĖS LAIMĖJIMAI AUSTRALIJOJE

Atkelta iš 5 psl.

Valdas Adamkavičius — 1959 ir 1964 metų krepšininkų išvykų pagrindinis organizatorius, kelionių vadovas; populiarus JAV-bių lietuvis, nes 1964 metų Lietuvių Bendruomenės rinkimuose gavęs daugiausia balsų. Visuomenės veikėjas, sportininkas iš nepriklausomybės laikų; dipl. inžinierius, gyvena Chicago, Ill.

Vytautas Gribauskas (g. 1922 m. bal. 3 d. Lietuvoje) — veiklus sportininkas nuo gimnazijos laikų nepriklausomoje Lietuvoje. Vienas geriausių lietuvių krepšininkų trenerių, treniravęs gerąsias prancūzų komandas Prancūzijoje., vadovavęs lietuvių sportininkų vienetams Vokietijoje, JAV-se. Lietuvių komandų treneris 1959 ir 1964 metų kelionėse į Pietų Ameriką, Australiją, Kanadą ir JAV-se.

Dr. Remigijs Gaška, kelionėse po Pietų Ameriką korespondentas, kelionėse po Australiją — teisėjas, apvaldęs imtynėms linkusius australiečius krepšininkus; pabaigoje vadovavęs visai lietuvių rinktinei.

Jonas Šoliūnas, vaizdingai aprašinėjęs visas Amerikos lietuvių krepšininkų žaidynes Australijoje. Jo dėka laisvajame pasaulyje gyvenantieji lietuviai buvo informuoti apie žaidynių eigą ir nuotaikas.

Algimantas Varnas (g. 1940 m. gegužės mėn. 14 d. Lietuvoje), 1959 ir 1964 m. krepšininkų rinktinių dalyvis, vienas geriausių mūsų žaidėjų. 1964 m. liet. rinktinės kapitonas. Įvairių lietuvių sporto klubų narys, žaidęs Toronto Aušroje, Clevelando žaibe, Detroito Kove, Waterburio Gintare.. 1959 m. kelionėse po Pietų Ameriką jo įmestų taškų vidurkis 23. Jo baimindamiesi ir drauge jį gerbdami, Pietų Amerikos vietiniai sportininkai jį pramině "Astro Maximo". Jis yra 6 pėdų, 2 inčų aukščio, sveria 185 sv.

Pranas Čekauskas (g. 1940 rugp. 12 d.), 6 pėdų ir pusės inčo aukščio, 195 svarų. Detroito lietuvis. Iš visų daugiausia taškų pelnęs 1964 metų Amerikos lietuvių krepšininkų rinktinei. Vienas geriausių JAV žaidėjų.

Edvardas Modestavičius (g. 1943 rugsėjo 9) — Clevelando lietuvis, 6 pėdų 4 inčų, 180 svarų. Vienas geriausių lietuvių krepšininkų, paskutinėse sekundėse išlyginęs rezultatą prieš Kanados rinktinę.

Toliau 1964 m. Amerikos lietuvių rinktinės krepšininkų dalyvius surašau alfabeto eile:

Juozas Adzima, g. 1936 vasario 2 d. — 6 pėdų 7 inčų, 217 svarų. Didžiuojasi jo senelių išsaugota sena lietuviška-dzūkiška pavarde. Žaidžia Waterburio Gintare.

Valteris Bažėnas, g. 1946 rugp. 11, 6pėdų 1 inčo, 176 svarų; žaidžia Waterburio Gintare.

Algis Jankauskas, g. 1941 kovo 2 d., 6 pėdų 2 inčų, 180 svarų. Toronto Aušroje pradėjo žaisti 1956. Dabar gyvena Los Angeles, Calif.

Larius Jesevičius, g. 1943 m. kovo 20 d. 6 pėdų 8 inčų, 225 svarų. Priklauso Čikagos sporto klubui Lituanica.

Algis Motiejūnas, g. 1942 m. sausio 21 d. 6 pėdų 1 inčo, 175 svarų. Žaidžia Clevelando žaibe.

Vilius Sedlickas, g. 1941 m. kovo 25 d. 6 pėdų 5 inčų, 205 svarų. Toronto Aušros žaidėjas.

Edmundas Šilingas, g. 1944 liepos 18 d. 6 pėdų 5 inčų, 210 svarų. Clevelando žaibo narys.

Edvardas Slomčinskas, g. 1943 m. vasario 13 d. 6 pėdų 11 inčų, 240 svarų. Waterburio Gintaro žaidėjas.

Mūsų čia trumpai suminėtus lietuvius krepšininkus po Australiją lydėjo dar spaudos bendradarbis Petras Petrutis, "Nepriklausomos Lietuvos" Kanadoje atstovas Jonas Bulionis. Kaip žiūrovas, mūsų sportininkus lydėjo Los Angeles gyventojas Gintautas Vitkus. Kaip ir 1959 m. iš Pietų Amerikos, taip ir šiemet kai kurių rungtynių santraukas siuntė šių eilučių autoriuiu. Jomis buvo dalinamasi su lietuviška spauda, neturėjusia savo korespondentų. Autorius informavo ir amerikiečių spaudą. Prieš išvykstant į kelionę ir grįžtant, Los Angeles veikiantis tai kelionei remti komitetas paruošė ir išsiuntinėjo visiems didesniems laikraščiams, radijo, televizijų stotims, žinių agentūroms bei didesniems amerikiečių žurnalistų klubams išsamias žinias. Deje, Los Angeles amerikiečių spauda apie tai nepaskelbė nė vienos eilutės. Skaudžiai su spauda nutiko ir pačioje Australijoje — į tas vieninteles rungtynes, kurias lietuviai pralaimėjo, australiečiai atsiuntė spaudos fotografus, televizijos, radijo atstovus; lietuvių pralaimėjimas Melbourne buvo plačiausiai išgarsintas, o kai lietuviai laimėjo, melburniškiai laikraščiai nežymiai pranešė. Bet kitais atvejais reklamos netrūko.

Baigiant...

Ko pageidautume po rungtynių? Kad šie žygiai ir laimėjimai nenueitų užmarštin. Išleisti kelionių albumus bei platesnius informacinius leidinius. Nuotraukų netrūksta. Tik reikia iniciatyvos ir energijos. Išleisti lietuvių, ispanų ir anglų kalbomis.

Ir pagaliau: tėvai ir jaunimo auklėtojai turėtų raginti jaunimą aktyviau ir gausiau dalyvauti lietuviškuose sporto klubuose.

Sporte kasmet ateina ir išeina naujų jėgų. Buvę laimėjimai yra b u v ę. Netrukus bus siekiama naujų žygių ir naujų pergalių. Reikia joms ruoštis sistemingai ir atkakliai. Matydama sportininkų darbą ir sėkmę, visuomenė rems visokiais būdais.

* * *

"Ligi šiolei lietuvis Australijoje beveik nebuvo žinomas — visi atviai nuo Baltijos pakraščio tebuvo laikomi bendru "balts" vardu. Nuo dabar ir čia lietuvis turės savo vardą ir bus žinomas. Mūsų svečiai sportininkai praplėšė aną vilnonę, anot P. Andriušio, uždangą ir būsime matomi ir girdimi." ("Mūsų Pastogė", nr. 29, liepos 20 d.Sidnėjuje leidžiamas lietuvių laikraštis.).

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

4½% DIVIDENDAI PASIUNČIAMI KAS ¼ METŲ UŽ INVESTMENTUS

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $10,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

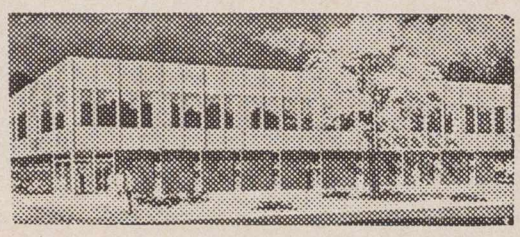

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court

Cicero 50, Illinois

JUOZAS GRYBAUSKAS
sekretorius

Tel.: 656-6330 ir 242-4395

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, švieži namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai ir kitos iš Lenkijos prekės: **alus, vynas, silkės, grybai, įv. sriubos.**

● Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais specialiai pagamintų lietuviškų dešrų piknikams, bankietams, vakarienėms.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President
2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach. Westwood, Beverly Hills & Hollywood
3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California
EXbruck 4-9144 EX 4-2986
Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE
6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875

CHICAGO, ILLINOIS
3207 So. Halsted St. VIctory 2-4226

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd. ● RIchmond 9-8281

Lietuvis Laidotuvių Patarėjas
ADOLPH CASPER
Namų Telefonas
284 - 6489

KNYGOS IR AUTORIAI

— Pernai metais Chicagos Scenos Darbuotojų Sąjunga buvo paskelbusi konkursą parašyti komedijai, paskirdama $500.00 premiją. Jury komisiją sudarė: Kun. V. Bagdanavičius, pirm., rež. Zita Kevalaitytė-Visockienė, sekr., ir nariai — akt. Marija Lemešytė-Dikinienė, Balys Chomskis ir Kazys Oželis.

Peržiūrėjus gautus veikalus, komisija vienbalsiai išrinko geriausiu veikalu Ramunėlės slapyvardžiu pasirašytą 3 veiksmų satyrinę komediją "Viščiukų ūkis". Atidarius voką, paaiškėjo, kad autorius yra **Anatolijus Kairys.**

A. Kairys, šalia kitų, yra parašęs daug pastatymų susilaukusią komediją "Diagnozė".

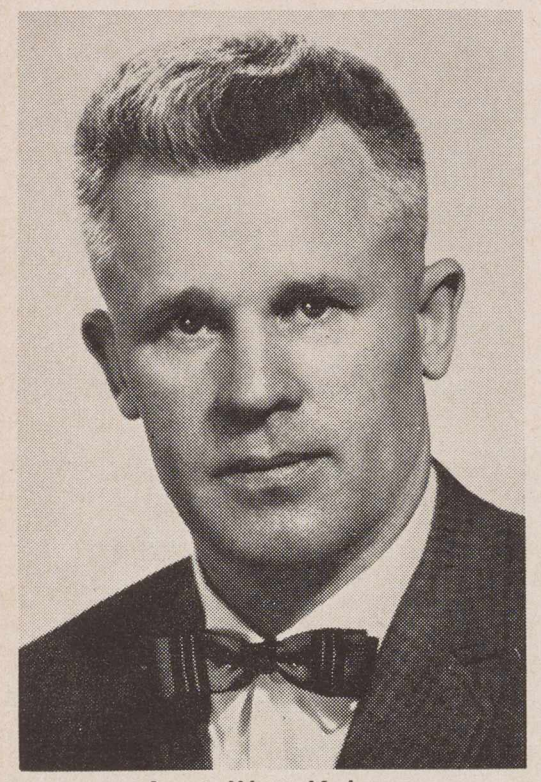

Anatolijus Kairys

— Bostono "Keleivyje" rašoma, kad **Romas Šležas,** studijuojantis Bostono universitete filmų meną, besirengdamas magistrui, gamina garsinį filmą "Velnio bala" pagal to paties vardo rašytojo Jurgio Jankaus apysaką. Laikraštis tarp kitko rašo, kad filmas ..jau buvo rodytas Bostono universiteto profesūrai ir jų buvo labai teigiamai įvertintas. Fakulteto galva net pabrėžė, kad tai yra vienas pačių geriausių darbų, atliktų šį meną universitete studijuojančių". Toliau laikraštis sakoma, kad filmas, parodytas patiems vaidintojams, techniškiems šio darbo pagalbininkams ir savo artimiesiems. (Šiame veikale vieną iš pagrindinių asmenų vaidina rašytojas ir dramaturgas Antanas Gustaitis). Esą, "Puikūs filmo gamtos vaizdai, miško garsai, na, ir pats turinys ir vaidintojai jį mačiusiems padarė tikrai gerą įspūdį".

Filmo premjera įvyks rugsėjo 26 d. Tarptautiniame Institute Bostone pirmajame šio sezono Kultūros Klubo susirinkime.

— **J. Pronskus,** rašytojas ir Aklasmatė slapyvardžiu vienas garsiųjų feljetonistų, dirbąs "Naujienų" redakcijoje, šią vasarą lankėsi savo mėgiamoje šiaurinėje Kanadoje ir puikiai parašytus įspūdžius spausdino keliuose "N." numeriuose (Prie poliarinių vandenų ir kt.).

Statome paminklą prof. K. Pakštui

Kilęs sumanymas pastatyti Kaziui Pakštui paminklą ir išleisti jo monografiją realizuojasi. Sudarytas komitetas lėšoms telkti nuolat gauna aukų iš ateitininkų ir kitų asmenų, kurie pažinojo ir kurie gerbia šį didžios dinamikos vyrą.

Monografiją parašyti sutiko dr. Juozas Eretas. Jis prašo visus K. Pakšto draugus, bendradarbius, buvusius jo studentus bei pažįstamus, turinčius jo laiškų, raštų, fotografijų ar šiaip kokios medžiagos, tinkančios panaudoti monografijai, siųsti jam į Šveicariją adresu: Prof. J. Ehret, Florastr. 44, Basel, Switzerland arba Mrs. Janina Pakštienė, 3338 S W 25th Street, Miami, Fla.

Monografijai lėšas telkia tas pats paminklo statymo komitetas: inž. J. Mikaila, pirm., kun. Br. Dagilis, reikalų ved., dr. L. Bajorūnas, ižd. Aukas siųsti adresu: Mr. J. Mikaila, 16870 Stoepel Ave., Detroit, Mich. 48221.

Prof. K. Pakšto paminklui statyti ir monografijai išleisti komitetas: iš deš.: inž. J. Mikaila, pirm., kun. B. Dagilis, ir reik. vedėjas, ir dr. L. Bajorūnas, ižd., Detrot, Mich.

Prof. K. Pakštas monument's and monography's committee.

Johannes E. Markus

ESTŲ KONSULAS TORONTE JOHANNES E. MARKUS

Estijos konsulas Toronte Johannes E. Markus šių metų rugp. 18 d. sulaukė 80 metų amžiaus. Jis gimęs 1884 m. Estijos saloje Saaremaa, Kuressaare.

1920 m. pradėjęs savo diplomatinę karjerą URM Taline, ne kartą lankėsi Kaune ir pažinojo Lietuvos valstybinės tarnybos žmonių, tarp jų prez. A. Smetoną, Ernestą Galvanauską, D. Zaunių ir kt. Savo tarnybą E. Markus tęsė Estijos Pasiuntinybės Patarėju Berlyne, kur jis palaikė santykius su tuometiniu Lietuvos ministeriu Vokietijai V. Sidzikausku, S. Lozoraičiu r J. Urbšiu. Vėliau jis buvo gen. konsulas ir Pas. patarėjas Londone, kur jis pirmą kartą (1932) susitiko ir susipažino su dabartiniu Lietuvos Atstovu J. Kajecku ir gen. konsulu Toronte J. Žmuidzinu.. Vėliau Markus, paskirtas Estijos ministeriu Lenkijai, Vengrijai, Turkijai, Rumunijai ir Čekoslovakijai su rezidencija Varšuvoje. Čia jam teko atlikti nemaloni tarnybinė misija: Lenkijos UR ministeris Bekas išsikvietęs Markų į ministeriją paprašė perduoti per savo vyriausybę Taline Lenkijos karo grėsme paremtą reikalavimą Lietuvos vyriausybei užmegzti diplomatinius santykius su Lenkija.

Estiją okupavus rusams komunistams, Markus su šeima iš Vengrijos persikėlė į JAV, kur jis palaikė santykius su min. P. Žadeikiu, J. Kajecku, J. Budriu ir P. Daužvardžiu. Jau trylika metų Markus yra konsulu Toronte, kur atstovauja nepriklausomai Estijai J. Amerikos ir Australijos vyriausybių ir gausiose paskaitose dėstęs sovietų pavergtos Europos bylą tenykščiams intelektualams.

Dr. V. Masens buvo gimęs 1902. Teisę ir tarpautinius santykius studijavo Rygoje ir studijas gilino Prancūzijoje, Anglijoje ir Vokietijoje. 1922 jis pradėjo savo tarnybą Latvijos užsienių reikalų ministerijoje, vėliau dirbo Latvijos atstovybėse Anglijoje, Lietuvoje ir Prancūzijoje. Būdamas Lietuvoje, išmoko gražiai lietuviškai ir vedė lietuvaitę A. Lukšytę. Prieš pat Latvijos okupaciją buvo vienas iš artimų užsienio reikalų min. Munters bendradarbių. Tremtyje dirbo Latvijos Raudonajame Kryžiuje ir IRO. Į JAV atvyko 1950 m., įsitraukė į laisvųjų latvių laisvės kovą dėl Latvijos nepriklausomybės.

Dr. V. Masens mirtis iš kovojančių tremties gretų išrovė neeilinį laisvės kovotoją prieš sovietų kolonializmą. Latviai neteko vieno pajėgiausių savo laisvės kovotojų, Pavergtųjų Seimas — savo veiklaus bendradarbio, lietuviai — savo draugo ir laisvės kovos talkininko.

Vt. Vt.

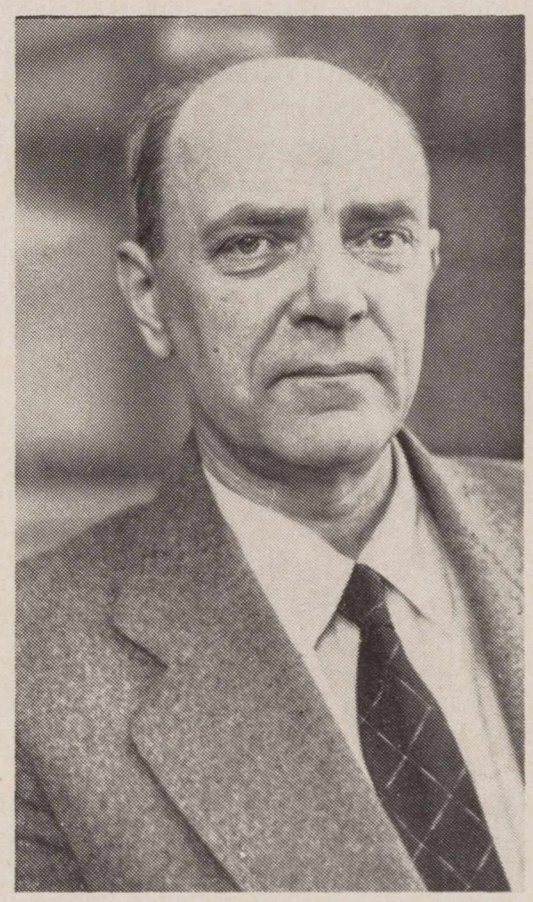

Vilis Masens

MIRĖ VILIS MASENS,
buv. Pavergtųjų seimo pirmininkas

Liepos 15 d. New Yorke mirė dr. Vilis Masens, nuo 1954 iki 1958 m. pirmininkavęs Pavergtųjų Seimui, sykiu būdamas Latvijos delegacijos tame seime pirmininku. Velionis buvo prasišovęs ne tik tarp latvių tremties politikų, bet ir tarp savo kolegų Pavergtųjų Seime. Kaip šio seimo pirmininkas, jis buvo lankęsis ir Europos Tarybos sesijose Strasburge ir pas eilę Azijos, P.

— **Latvių poezijos antologija,** sudaryta Teodoro Zeltinšo, vadinasi "Dzejas un sejas". Išleido Gramatu Draugs leidykla. Yra 76 poetų kūriniai su foto nuotraukomis ir autografais. Gaila, kad nėra biografinių duomenų, knygų, nei aptarimų (yra tik gimimo arba gimimo-mirimo metai).

Panašiai parengta ir jų **prozos antologija** "Prozas profili" vardu. Ją redagavo tas pats Teodors Zeltinš. Išleido Gramatu Draugs 1964 m. Yra 49 autoriai, su trumpais biografiniais bruožais, foto nuotraukomis ir autografais.

— Šį pavasarį išėjo iš spaudos **latvių literatūros antologija** angliškai "Latvian Literature", parengė prof. Aleksis Rubulis, Išleido Daugavas Vanagi, 1964. Antologijoje įdėta 30 latvių rašytojų 45 prozos darbai. Knyga turi 450 psl. Čia randame vertimų nuo Blaumanio, Auraterio, Skalbės iki šių dienų kaip Anšlavs Eglitis ir kiti.

eilinę parapiją. žinau, kiek jūs, ypač senesnieji, iškentėjote. Ir man malonu, kad galiu pasakyti, jog daug metų palaikiau artimus ryšius su lietuviais... Karo metu ambasadorius p. Balutis ir aš dažnai susitikdavome... Mano draugas ministeris jau maždaug 25 metai man yra pažįstamas. Mes buvome abu drauge tamsiausiose dienose, ir kaip jis žino, aš visa darau, kad Lietuva prisikeltų. Tą parodžiau ne vieną kartą. Pavyzdžiui, karaliaus Alberto salėje labai stipriai kalbėjau prieš Britų valdžią dėl Lietuvos pripažinimo (tik de facto) sovietams, nes jūs mums esate lietuviai ir visada būsite lietuviai. Mes nepripažįstame jokių laikinų valdžių, kurios pačios valdyti prisimeta..."

Savo kalbą jis baigė: "...aš atvyksiu pas jus vėl, pagelbėsiu jums kiekvienu galimu būdu. O Išvykdamas nebesakau goodbye, bet **sudiev.**"

Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyriaus valdyba posėdžiauja. Iš kairės: V. Kasakaitis, sekr., J. Nasvytis, Baltijos Aidų radio ved., inž. A. Pautienis, pirm. K. Žiedonis, vicepirm., L. Leknickas, vicepirm. r, ižd. (J. Daugėla, vicep. fotografavo ir jo nematyti); nuotraukoje dar nėra adv. J. Smetonos, I. Stasaitės ir A. Jonaičio — vald. narių.

PAS LONDONO LIETUVIUS

Birželio 14 d. Londono ir apylinkių lietuvius pragiedrino Westminsterio ark. dr. J. C. Heenan, Anglijos ir Valijos metropolito apsilankymas. Jis lietuvių bažnyčioje suteikė sutvirtinimo sakramentą 32 vaikučiams, tarp jų dviems konvertitams, aplankė keletą ligonių namuose, gėrėjosi liet. dainomis ir šokiais, kalbėjosi su liet. spaudos atstovais, pažadėjo parašyti Sibiro lietuvaičių maldaknygės britiškai laidai įžangą.

Bažnyčioje, tarp kitko, arkivyskupas pasakė:

"Vyskupui žmonių laikymas teikia daug džiaugsmo. Tačiau atvykti pas jus, šios vyskupijos lietuvius, yra daug maloniau, kaip aplankyti

VEIDAI IR VAIZDAI

Detroito šv. Antano par. choras, vadovaujamas muz. Alb. Mateikos.

Gegužės 30 d. Lietuvių Namuose choras atliko publiką sužavėjusį koncertą. Choras savo tarpe turi du solistus: Bronę Beržanskienę ir Praną Zaranką. Be to, šiame koncerte gerai pasirodė vyrų trio, padainavęs keletą dainų. Taip pat publikai patiko mišraus ir moterų choro dainos. Bisavimams ir valiavimams ir galo nebuvo. (Vl. Mngl.)

St. Anthony parish choir, Detroit. Conductor A, Mateika.

Naujausias "Lietuvių Dienų" leidinys

Dr. J. Prunskio

Mokslas ir gyvenimas

Kaina $2.

Kun. R. J. Kasponis-Kasperavičius, Cleveland, Ohio, po primicijų birž. 28 d. šv. Jurgio parap. bažnyčioje. Iš kairės prel. V. Tulaba ir motina A. Kasperavičienė, iš dešinės — tėvas A.Kasperavičius ir prel. V. Balčiūnas.

Jo tėvai Antanina ir Antanas dar turi sūnų Virgilijų ir dvi dukteris — Vidą ir Liviją. (L. Žvirkalnis).

Rev. R. J. Kasponis-Kasperavičius, after his consecration at St. George parish church in Cleveland, with his parents and distinguished clergymen.

Kunigas Romanas Jurgis lankė šv. Jurgio parap. mokyklą Clevelande, vėliau Benediktinų gimnaziją. Vienerius metus studijavo jėzuitų vedamame Gregorijano un-te Romoje, po to metus Clevelando St. Mary's kunigų seminarijoje ir vėl Romoje. Kunigu įšv. š. m. kovo 14 Romoje.

Dainavos stovyklos metinėje šventėje. Iš kairės: Stud. S-gos c. v. pirm. Algis Zaparackas, Wayne County Circuit Court teisėjas Horace Gilmore, prel. dr. V. Balčiūnas, JAV valst. sekr. padėjėjas G. Mennen William, DLOC pirm. ir Lith. Melodies radijo val. ved. R. Valatka, Mich. kongresm. Neil Steibler ir At-kų Sendraugių c. v. pirm. dr. Justinas Pikūnas (R. V.)
During the Dainava camp annual celebration. Honor guests.

DEHLI MIESTO (Kanadoj) ŠAULIŲ BŪRYS

Delhi šaulių būrys. Iš kairės — I eilėj sėdi: Gediminas Rugienius, Alfonsas Rudokas, Stepas Jakubickas, pirm., Rimkienė, Žiogienė, Jakubickienė ir Petras Ąšuolas; stovi: Juzas Jurėnas, Petras Augaitis, Domas Žiogas, Vytautas Pečiulis, Juozas Rimkus ir Stasys Beržinis.

Lith. Home Guard Association's section of Dehli, Canada,

OMAHOS LIETUVIAI PAS MIESTO BURMISTRĄ

Minint Pavergtų Tautų Savaitę, Omahos lietuviai ir kitų tautų atstovai buvo nuvykę pas miesto burmistrą Dworak. Lietuviams atstovavo R. Guzulaitis (I iš kairės), V. Kazlauskaitė ir D. Antanelytė (dešinėje). Foto S. Omaha Sun

Mayor Dworak of Omaha with Lithuanian and other nationalities' representatives, on the occasion of the observance of the Captive Nations Week.

Naujausias poezijos rinkinys

Nerimos Narutės

RELIKVIJOS

Išleido "Lietuvių Dienos".

Kaina $2.

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS
Rugsėjis 1964

— **Dail. V. Stančikaitė-Abraitienė** iš Clevelando, į Los Angeles atvyko rugsėjo 8 d. dalyvauti Lietuvių Dienoje, kur surengta jos dailės darbų paroda. Išstatyta aliejaus, akvarelės, grafikos ir kt. darbų. Nuo rugs. 13 iki 20 d. perkelta į Šv. Kazimiero parapijos salę. Lankytojai kūriniais labai domėjosi ir vertino. Nupirkta daugiau kaip 15 paveikslų.

LD leidykloje dailininkė susitarė dėl vaikų knygų iliustravimo.

— **Sol. Pr. Bičkienė,** rugsėjo 13 d. koncertavo Los Angeles Lietuvių Dienos programoje. Ji neseniai grįžo iš Kolumbijos, kur turėjo du koncertus lietuviams ir kolumbiečiams rugp. 8 d. bankete, kur dalyvavo prov. gubernatorius ir kat. aukštoji dvasiškija, rugp. 11 d. koncertinėje salėje.

Los Angelėse P. Bičkienė koncertavo prieš 8 metus. Dabar publikos buvu priimta labai šiltai. Pritaikytoje koncertams salėje solistės balsas skambėjo visu savo turtingumu ir grožiu.

— Pasinaudodamas atostogomis, Los Angelėse buvojo ir "Lietuvių Dienas" aplankė **Petras Žilionis,** dirbąs vienoje iš New Yorko un-to bibliotekų. Iš profesijos diplomatas, P. Žilionis domisi ir lietuvių kalbos klausimais; jis yra V. Kviklio "Mūsų Lietuvos" I tomo kalbos taisytojas.

— **Dr. A. Šidlauskaitė,** Ottawos Universiteto Kanadoje psichologijos profesorė ir Child Guidance Center steigja bei direktorė, buvo kelioms dienoms atvykusi į Los Angeles dalyvauti Amerikos psichologų suvažiavime. Buvo apsistojusi pas dr. E. Tumienę, kur susitiko su savo buvusiais studijų draugais ir kt. Aplankiusi Los Angeles mieste kitus pažįstamus, dr. Šidlauskaitė išvyko mašina (kaip ir atvykusi) atgal į Ottawą.

— Su Juozu Kojeliu ir kt. pažįstamais buvo susitikęs **prof. dr. Vytautas Bieliauskas** iš Xaver College, taip pat dalyvavęs psichologų suvažiavime Los Angeles mieste, kur dalyvavo apie 6.000 tos rūšies mokslininkų specialistų.

— **A. Skiriaus, J. Andriaus, S. Kungio, P. Butkio, G. Valančiaus,** losangeliečių, pastangomis išgauta nauja Lietuvos laisvinimo reikalu kongreso nario G. E. Brown, Jr. (D. — Calif.) rezoliucija. Užtruko pora metų, bet užsispyrę lietuviai savo pasiekė. Tai pavyzdys ir kitų kolonijų veikėjams, norintiems prisidėti prie rezoliucijų pravedimo.

— Rugsėjo 30 d. vienoje didžiausių Los Angeles salių — Shrine Auditorium rengiamas **Pavergtų Tautų minėjimas.** Vyriausiu kalbėtoju bus Sturmer, žinomas kovotojas prieš komunizmą ir plačiai skaitomos knygos "Don't Dare Call it Treason" autorius.

— Naujuoju Tėvų Pranciškonų liet. šv. Kazimiero provincijos provinciolu išrinktas ir patvirtintas T. **Leonardas Andriekus,** patarėjais T. T. Jurgis Gailiušis, Bernardinas Grauslys, Juvenalis Liauba ir Paulius Baltakis.

Du didžiausi pranciškonų centrai yra New Yorke ir Kennebunkporte. Jie išlaiko berniukų šv. Antano gimnazija Kennebunkport, Me ir turi didelį spaudos centrą New Yorke, kur leidžia kultūros žurnalą "Aidai", savaitraštį "Darbininkas", savo rėmėjams — "Šv. Pr. Varpelis"; be to, leidžia knygų.

T. Leonardas Andriekus yra iškilęs kaip vienas žymiausių poetų, išleidęs 3 poezijos knygas, kurių viena — "Saulė kryžiuose" laimėjo Liet. Rašytojų Draugijos literatūros premiją. L. Andriekus Romoje yra baigęs bažnyčios teisės mokslus daktaro laipsniu. Jo rūpesčiu ir skoniu pranciškonų vienuolynai yra tapę lietuviškojo meno galerijomis. Dalį meno kūrinių randame jų išleistame (P. Jurkaus redaguotame) albume angliškai "Art Collection".

— Lietuvišką radijo pusvalandį Montrealyje, Kanadoje, veda mūsų bendradarbis **L. Stankevičius.** Programa vyksta kiekvieną sekmadienį nuo 10 val. vak. iš CFMB stoties— banga 1410. Vedėjo adresas: 1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada. Telef. 669-8834.

—**"Dainavos"** ansamblis Chicagoje, kurio vadovu buvo neseniai miręs muz. Stp. Sodeika, ateinantį rudenį ruošiasi atlikti Maironio inscenizuotą baladę "Čičinskas", kuriai muziką sukūrė muz. Algis Šimkus, ansamblio dirigentas. Muzikoje yra partijų solistams ir chorui; choras savo partijas jau repetuoja.

— **Amerikos Lietuvių Tarybos** suvažiavimas šaukiamas spalio 10 ir 11 Chicagoje.

— **Balfo XII seimas** įvyksta New Yorke spalio 17-18 dienomis Hotel New Yorker patalpose. Į seimui rengti komitetą įeina: A. Trečiokas ir L. Virbickas — spaudos reikalams, St. Lušys, A. Senikas, kun. L. Jankus, A. Radzivanienė — banketo reikalams, A. Kaunas — finansų, J. Jankus ir J. Zarauskas — registracijos, T. Dzikienė — meno programai, J. Trečiokienė ir M. Virbickienė — vaišių šeimininkės.

— Gegužės 3 d. Bostono Liet. Piliečių salės auditorijoje — mišraus choro koncertas. Dirig. J. Gaidelis. Be choro, dalyvavo sol. A. Stempužienė; ji atliko keletą arijų ir dainų, tarp jų lietuvių kompozitorių — V. K. Banaičio, V. Jakubėno, Č. Sasnausko ir jaunųjų — D. Lapinsko, Švedo.

— **Dail. J. Pautienius,** vasarodamas Kanados Mėlynuosiuose kalnuose pas savo seserį, atsiuntė LD redakcijai linkėjimų; Los Angeles lietuvių kolonijoje vykstančiai dail. V. Abraitienės parodai linki sėkmės.

— **Lietuvos Generalinio Konsulo dr. J. Žmuidzino adresas nuo bal.** 15 d. naujas: Consulate General of Lithuania, 1 Trillium Terrace, Toronto 18, Ont., Canada. Tel. 251-9090

— **Svetlana Beriozovaitė,** Anglų Karališkojo Baleto primadona, susilaukė angliškai parašytos biografijos, kurioje autorius A. H. Franks smulkiai aprašo balerinos gyvenimą, pradėdamas jos vaikyste Kaune ir baigdamas įvairių jos baletų spektakliais šių dienų pasauly. Knyga dailiai ir gausiai iliustruota choreografinėmis balerinos nuotraukomis. Pora nuotraukų yra ir iš Kauno laikų: jos vaizduoja Svetlaną 1934-35 m., kai ji dar buvo maža mergaitė.

— Dainininkė **Lillian Mernik,** lietuvių kilimo iš Brooklyno, kuri šį rudenį dalyvauja "Darbininko" koncerte, rugsėjo 14 turėjo savo koncertą Los Angeles Lindy Opera House. Los Angeles Times redakcijos narys apie koncertą parašė gana gerai, pažymėdamas programos įvairumą: buvo lietuvių liaudies dainų, ispaniškų, angliškų ir vokiškų solo dalykų ir arijų iš operų.

Lietuvių koncerte dalyvavo vos keletas. Gaila, kad nei pati solistė, nei rengėjas nepasirūpino informuoti lietuvius, kurie seka ir vertina kiekvieną savo tautiečių pasireiškimą.

—**Lietuvių Vienybės Sąjūdžio** Los Angeles skyriaus nariai savo susirinkime aprobavo Vliko apsijungimo protokolą ir pavedė savo atstovams būsimojoje Vliko seimo sesijoje reikalauti, kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenė įeitų į Vliką kaip pilnateisis jo narys, kad Lietuvos Laisvinimo Komitetui būtų pavesta eiti Vlikos valdybos pareigos ir kad Diplomatinė Tarnyba skirtų nuolatinį ryšininką prie Vliko didesniam veiklos darnumui siekti.

Naują Vienybės Sąjūdžio valdybą sudaro: A. Skirius — pirm., L. Reivydas — vicepirm., J. Kukanauza— sekretorius.

— Los Angeles **Lietuvių Kultūros Klubas** susirinks š. m. spalio 3 d. (šeštadienį) Lietuvių Namų salėje, 4423 Santa Monica Blvd., Los Angeles. Programoje diskusijos tema — **Antrosios kartos vardu;** referentai — dr. A. Avižienius, inž. L. Grinius, ekon. R. Kalvaitis ir mokyt. D. Polikaitienė. Moderatorius rašyt. Jurgis Gliauda.

NAUJA AMERIKOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VADOVYBĖ

Amerikos Lietuvių Bendruomenės IV tarybos pirmoje sesijoje liepos 26-6 d. Cleveland, Ohio, išrinkti vyriausi organai (trejiems metams).

Dabar tarybos prezidiumą sudaro: inž. Vytautas Volerta — pirm., dr. Petras Vileišis, dr. Elena Armanienė, dr. Bronius Nemickas ir Jonas Šlepetys.

Centro valdybos pirmininku perrinktas Jonas Jasaitis, taigi ir naujoji centro valdyba lieka Chicagoje.

Kontrolės komisiją sudaro: dr. Stepas Biežis, kun. dr. Antanas Trakis ir dail. Vladas Vijeikis.

Garbės teisman išrinkti: dr. Balys Matulionis, prof. dr. Antanas Klimas, Vaclovas Sidzikauskas, rašytojas Jurgis Jankus ir Vilius Bražėnas.

Red. pastaba.

Pasikalbėjimą su tarybos prezidiumo pirm. V. Volertu spausdinamas šio nr. 4 puslapyje.

IN MEMORIAM

— Rugsėjo 1 d. New Yorke mirė Lietuvos Generalinis konsulas **Jonas Budrys,** sulaukęs 75 metų. Palaidotas Chicagos Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Konsulu J. Budrys buvo paskirtas 1936 metais. Savo darbą tęsė ir po 1940 metų , kada sovietų rusai okupavo Lietuvą.

1940 m. pakeltas New Yorko miesto garbės piliečių ir buvo užsienio konsulų pirmininku.

Gimęs 1889 m. netoli Kauno, Jonas Polovinskas, buvęs karys, po 1923 m. Klaipėdos sukilimo iškilo kaip Jonas Budrys, sukilimo vadas.

Nuo 1928 metų J. Budrys perėjo į diplomatinę tarnybą.

1938 yra išleidęs knygą apie Lietuvos ekonomiką ir slapyvardžiu rašė beletristikos. (žiūr. jo atsiminimų ištrauką iš Klaipėdos sukilimo LD žurnalo 1943 m. nr. 1. ir ten pat plačiau apie J. Budrį).

— **J. J. Stukas** sudarė ir Euretone išleido naują ietuvišką plokštelę "Suk, suk ratelį". Plokštelėje įrašyta lietuvių liaudies, naujų sovietinių ir šokių dainų, kurias dainuoja lietuviškieji ansambliai ir solistai. Plokštelės kaina $4, galima gauti adresu: J. J. Stukas, 1264 White Street, Hillside, N. J. 07205.

Dėl šios ir panašių plokštelių sudarymo, jų dalykų parinkimo ir turinio LD red. turi savo nuomonę. Apie tai teks pasisakyti kitu atveju.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919

arba įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Hollywood 29. Calif.

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudos; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namus perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.

Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

HELEN'S

HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS-MOTUŠIS
5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD California
New Telephone: NOrmandy 5-3351

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

SEPTEMBER / RUGSĖJIS 1964

Three young Lithuanian girls, attending Lithuanian Congress' Youth Section in Washington, D. C. visits new Washington Shrine.

Jaunoji lietuvių karta, dalyvavusi Amerikos Lietuvių Kongrese, lanko lanko Washingtono naująją katedrą, kur bus ir lietuviška koplyčia.

Iš kairės: Pranutė Laučkaitė, Audronė Svotelytė ir Elena Jurgėlaitė.

Lithuanian Youth Appeals

To the Youth of the World

More than 800 delegates, alternates and friends, representing over a million American of Lithuanian descent, held a three-day Congress on June 26-28, 1964, in Washington, D. C. The situation in the Baltic States, especially in Lithuania, and proposals for their liberation, dominated the agenda of the Congress. The Congress is held every five years.

A special session of the Congress dealt with the problems of Soviet colonialism in the Baltic States and the Lithuanian youth. The session was adressed by Representative William T. Murphy (D., Ill.). Dr. Vytautas Vardys presented an analysis of "Soviet Colonialism: Baltic Experience". Juozas Miklovas, a recent refugee from Lithuania, read a paper on "Lithuanian Youth Under the Soviets." He stressed that the young generation in Lithuania, despite two decades of Soviet indoctrination, has remained faithful to the ideal of free Lithuania. A resolution adopted at the close of the session by Lithuanian youth organizations in the free world appeals for global support for the Lithuanian struggle for freedom.

The Youth Section of the American Lithuanian Congress issued a message to the Youth in Lithuania. The message said among others:

"...Our era is an era of national emancipation. A broad and powerful movement of national liberation has swept away the Western colonial empires and has brought the dawn of a free life to the nations of Asia and Africa. We are glad about their victories because they mark the rise of the idea of national freedom and bring closer the they when the anti-colonial movement will confront the Soviet Union, the last and biggest colonial empire. / Continued on page 22

YOUTH APPEALS...

Continued from page 21

"... We are convinced that the hour of Lithuania's freedom is drawing ner. Russian imperialism had designs to rule the entire Communist world. But the Great Russian ambitions have injured the self-respect of the other nations and have given rise to powerful forces of resistance even in the Socialist camp itself. These forces are growing in strength and scope. It is to be hoped that the movement of national freedom will erode the Soviet Empire and that conditions will then arise for the restoration of Lithuania's freedom..."

RESOLUTION ON IMPERIALISM AND COLONIALISM

adopted by

THE LITHUANIAN YOUTH ORGANIZATIONS

at Washington, D. C.

WHEREAS, the independent Republic of Lithuania was occupied and forcibly incorporated into the Soviet Union on August third, nineteen-hundred and forty;

WHEREAS, the Soviet Union has pursuid a systematic and ruthless program of genocide, Russification, and exploitation in Lithuania to this day;

WHEREAS, word opinion unequivocally condemns opression and subjugation of one race or nation by another in whatever manner and form;

WHEREAS, fundamental human rights: freedom of speach, freedom of association, freedom of movement, freedom or worship, freedom to live a full and abundant life are denied to Lithuanians in their homeland through the activities of the Soviet imperialists;

THEREFORE,

1. The Congress of Lithuanian Youth Organizations, meeting in Washington, D. C., on the twenty-seventh of June, nineteen-hundred and sixty-four, declares its full support of the fundamental principles of Human Rights as set forth in the Charter of the United Nations and pledges itself to the principles of selfdetermination of peoples and nations everywhere as set forth in the Charter of the United Nations;

2. The Congress of Lithuanian Youth Organizations deplores the colonial policies and genocidal practices which form the basis of the Soviet regime in Lithuania;

3. The Congress of Lithuanian Youth Organizations is agreed:

(a) in declaring that colonialism in all its manifestations is an evil which should be brought to a swift end;

(b) in affirming that the subjection of peoples to alien subjugation, domination, and exploitation constitutes a denial of fundamental human rights, is contrary to the Charter of the United Nations and is an impediment to the promotion of world peace;

(c) in declaring its support of the cause of freedom and independence for all subject peoples in Eastern Europe, Africa, and Asia;

AND FURTHERMORE:

4. The Congress declares its support of the rights of the people of Angolo to self-determination and condemns the Apartheid practices of the Union of South Africa;

5. The Congress appeals to the Youth of the world to join it in condemning the imperialistic designs criminally perpetrated by the Soviet Union against the Lithuanian Nation.

WE, the representatives of the Lithuanian Youth Organizations in the Western World, meeting in Congress, in Washington, D. C., on this twenty-sevent day of June, nineteen-hundred and sixty-four, do hereby affirm this unanimous resolution.

The Youth Section of the Lithuanian American Council
..The Anticolonial League of Lituanian Youth
The Lithuanian Student Association
The Ateitininkai Federation
The Lithuanian Academic Scout Movement
Neo-Lithuania
The Šviesa-Santara Federation

PERSECUTION OF RELIGION IN LITHUANIA

A clarion call for a new Soviet Communist assault on religion was sounded in the beginning of this year by Leonid Ilyichev, chief Soviet propagandist. Writing in the January 1964 issue of Moscow's ideological magazine "Komunist", Ilyichev exclaimed that "war on religion is an urgent ideological task." He also added: "We cannot and do not have the right to wait until surviving elements (of Religion. Ed.) disappear by themselves under the influence of our practical success."

Lithuanian Communists Head Ilyichev's Instructions

Ilyichev's exhortations had an immediate effect upon the Lithuanian Communist authorities. The slander campaign against the clergy was put into high gear, new "atheistic pakes sprouted in newspapers & magazines, students and parents were submitted to new pressures. Over thirty books with anti-religious themes have been published in recent months. Typical titles are "What I Saw in the Vatican", "Those Who Spread Darkness", "Nobody Created Heaven and Earth," "The Gods Abandon Mankind",

The anti - religious campaign in Lithuania is now making use of Western writers. Titles in a new series of booklets and tracts, THE LITTLE ATHEISTS' LIBRARY", include "Religion and I", by L. Infeld, and "Why I am not Christian", by Bertrand Russel. The new book "Letters from the Earth" by Mark Twain recently is translated and published in Vilnius.

Regular features of the Soviet Lithuanian provincial press are articles with such descriptive titles as "Atheists in the Struggle for Mankind?", "Life withouth the Church", "Happiness is not achieved by Prayer", "Where are the Priests leading us?" "The Wealthy God", "The Parting with God". The national daily, "Tiesa" (The Truth) deals with more specialised topics such as "Museums and the vestiges of religion", "Doctors and religion", "It is not Gods who heal People".

There is a regular television and radio program entitled "Atheists' Club". A typical program includes talks "How Man created God",

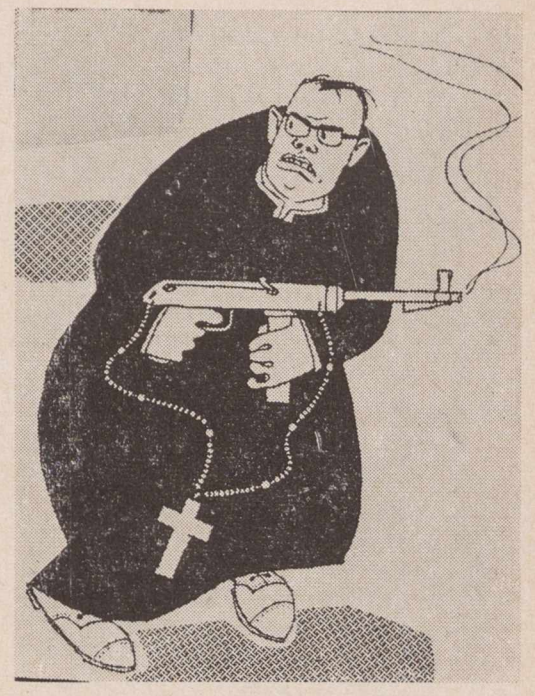

"The Myth about Christ", and a humorous sketch "God is resting". A permanent feature is "Why we do not believe", in which individuals give reasons for their anti-religious views.

Books of this sort usually have printings of 10,000 to 15,000 copies.

Regime Aims to Discredit Priest in Parishioners' Eyes

The campaign against Roman Catholics in Lithuania has taken a new turn. It aims at discediting the priests in the eyes of the parishioners, and the higher Church hierarchy in the eyes of the parish priests. A government official is in charge of Church affairs, controlling all matters pertaining to religion. He has to approve all candidates for priests' seminary, and also decides on transfers, promotions and discipline of the priests. But — and this is most important — he does not act directly, but through the Church autho-

Four illustrations from the bolshevik "humor" magazine "Šluota" (The Broom), published in occupied Lithuania. In these cartoons the communists attack religion by disdaining the clergy. The priests are pictured as murderers, supporters of "U. S. imperialism", participants in the black market; religious parents are portrayed as enemies of the children.

Keturios iliustracijos iš bolševikinio "satyros" žurnalo "Šluotos". Kovoje su religija bolševikai labiausiai puola kunigus, primesdami jiems prasimanytus kaltinimus: žudymus, spekuliaciją, "amerikoniškų imperialistų" rėmimą. Primityviose kovos priemonėse slypi jų "argumentų" silpnumas.

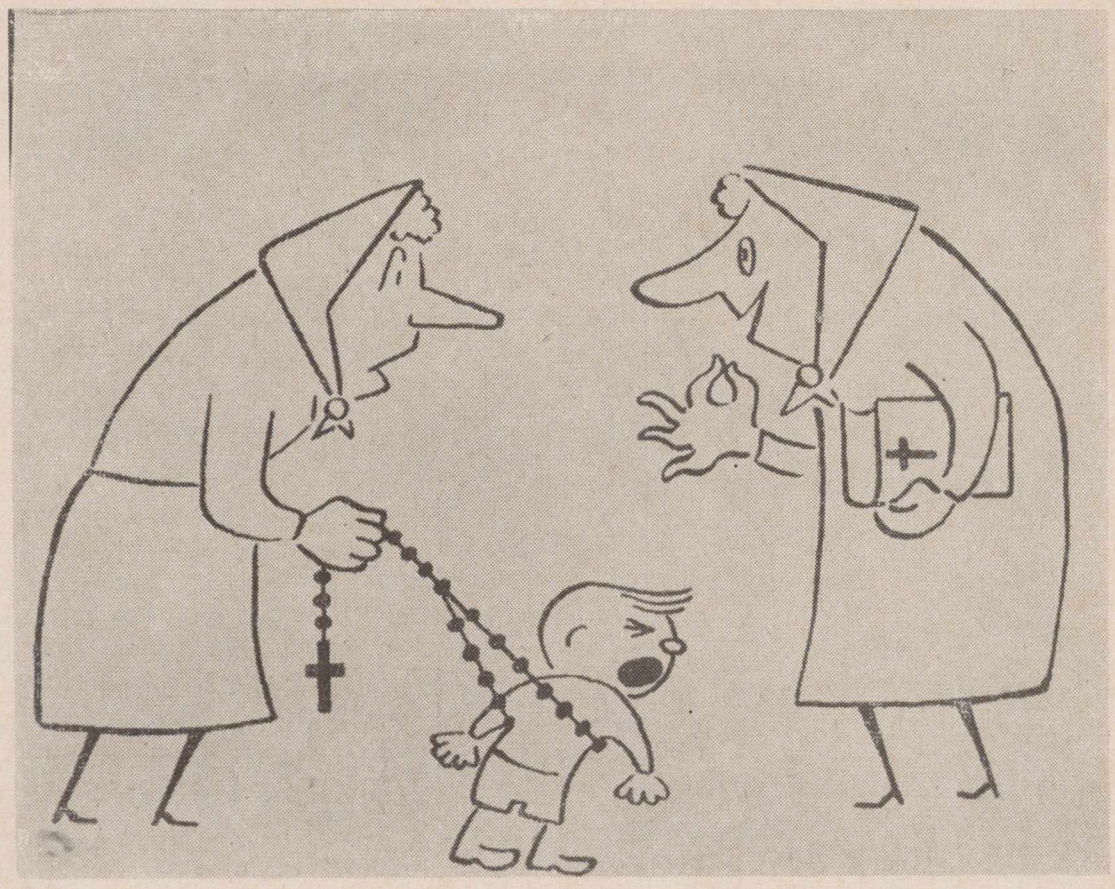

rities, who are obliged to obey his orders.

Priests who co-operate with the regime explain that this is the only way to give the people at least some religious service. There are also reports that some young men are encouraged by the authorities to become priests in order to discredit the priesthood later by bad behavior and eventual abandonment of their call.

Marxism and "Science"

A meeting was held at Vilnius University at which lecturers discussed the scope of a Marxist approach in the sciences. "Tiesa" (The Truth), No. 125, in reporting the meeting, writes,

"In every science there is a strong conflict going on between materialism and idealism. Every scientist has the duty to adopt a firm stand in this matter. A Marxist Methodology is the means by which scientists can counteract idealist tendencies. Today it is not possible to advance in any branch of science, or resolve any of the important scientific problems, without adopting a thouroughly Marxist approach."

Physicians Exhorted to Fight Religion

"... Atheistic activity in daily life is very important in the fight against religious superstition. The physicians, especially, must not forget that, since they extensively communicate with the people."

"In almost all the cases when a believer needs medical help, he remembers the chudch as well. There are still instances now that, when a physician arrives at a patient's home he meets a leaving priest..."

"That is where science and religion clash in everyday life. And it depends very much on the psysician whether the members of a specific family will go on being believers. It is understandable, of course, that one cannot make them change their views or to renounce religious superstitions at once. Constant methodic action is necessary... It is obvious that without the participation of medical people a serious struggel against religious superstition is impossible."

"... In hospitals, atheistic propaganda must be conducted daily... All the physicians of the republic must actively join in the dissemination of atheistic propaganda." (Tiesa, Vilnius, 16 July, 1964).

Some Medics Exhibit "Burgeois Mentality"

"...Yet it must be admitted that in the medical profession there are negative phenomena, both in work and in life, as well as remants of the old bourgeois mentality. Not all physicians have cleansed themselves of religious superstition... Not all of them have a good political-ideological foundation. The war between the old and the new, between progressive and reactionary ideas goes on among medics as well."

" '...I have had the oportunity of meeting medics who perform religious rites,' said comrade Stasiulionytė. 'It is beyond understanding how they manage to reconcile their medical knowledge with religious superstition.' "

",...We cannot pass such things in silence. The name of the medic is irreconsilable with anti-scientific religious mentality..." (Komunistas, Vilnius, June, 1964).

On the occasion of the American Lithuanian Congress in Washington, the Cleveland delegation visits U. S. Congressman, Mrs. Frances Bolton. In the photograph (from left) sitting at the table: Mrs. A. Leknickas and Mrs. Frances Bolton. Standing: A. Leknickas, A. šemeta, V. Kasakaitis, B. Pautienytė, rev. T. Narbutas, K. Žiedonis, I. Stasaitė, chairman of the delegation eng. A. Pautienis, Mrs. Žiedonis and Ješkevičius.
Amerikos lietuvių kongreso metu Clevelando delegacija lankosi pas kongreso narę ponią Frances Bolton.

Atheist Indoctrination Tied with Russification

The "atheist-international" clubs have a double aim: to fight religion and to denationalize Lithuanians. An article in the Party organ "Tiesa" (4 July, 1964) discloses that the clubs are meeting popular resistance. "Children, who have religious parents, not only stay away from atheists, but also are unwilling to participate in the international club," Tiesa states. "Religion and nationalism always went hand in hand," the newspaper continues.

Summer Camps — Mills of Athe-istic Indoctrination

"CAMPING — A SCHOOL FOR ATHEISM". This is the headline of an article in "Tarybinis Mokytojas (Vilnius, 5 July, 1964), with some novel ideas on "useful" camping. Some of the activities proposed: anti-religious fairy tales for the little ones; public "confessions" by youths who have been "compelled" by their parents to take Holy Comunion; meetings with individuals, who have recently "shed the yoke of religious superstition"; atheistic exhibits featuring religious objects; atheistic competitions with prizes, etc.

"...Atheistic activity is exemplary in the V. žemaitis High School... The most important achievement there is the spirit of militant atheism among students... The role of **collective opinion** is especially prominent in the 5th to 8th grades. Many formerly religious students emphasize that the collective opinion of the classroom has inspired them to resist the influence of religious parents. **'To be a religious believer—is shameful,'** this idea dominates... And, on the contrary, if a view prevails in the classroom that participation in religious rites is a normal matter, even children of atheistic parents begin attending the church secretely..." (Tarybinis Mokytojas, Vilnius, 23 July, 1964).

(Parts of this article are taken from Elta, Information Service of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania, and BLC, Press Service of the British Lithuanian Council).

BOOKS & PERIODICALS

— In its July 8 edition, the Daily News in New York, N. Y. had an editorial on Captive Nations Week. It wrote that the President's proclamation was a wishy-washy thing because it failed to say that the nations which Congress had in mind in 1959 when the first proclamation was issued were the nations which the Soviet now hold in slavery. The editorial urged all to encourage demonstrations which would free the captive nations from the Soviets. Lithuania is mentioned. The same edition had a cartoon which showed a big Soviet tank smashing to smithereens the Captive Nations.
(C. C. Bulletin, XVIII)

— Henry C. Wolfe in "Christian Economics' (May 2 issue), New York, upbraided the United States because of its silence concerning the Baltic Nations. He stated that the Western Powers should speak up not so much for the sake of those nations but more so for the free world and the United Nations itself. To him it is strange that the United Nations should demand immediate independence for the primitive African tribes, yet not a word is said about Lithuania and other seized nations. Thank the writer for his fine words. His talk should be given to every decent American,

— In 1963 Dr. **Rev. Jonas K. Bičiūnas** published a book in Latin about the Catholic Church, as she was unrestood by Saint Roberto Bellamino, a cardinal who lived from 1541 to 1621 and a theologan, who lived 100 years before him, John de Turrec (1288-1368). This book has achieved a wide acclaim in the Vatican.

During the recent Ecumenical Council, Father Bičiūnas presented some of his acquaintences among the clergy with the book. Cardinal Ottaviani and Cardinal Browne, heads of the theological commission, handed out the remaining 1,500 copies of the first edition to the bishops at the Ecumenical Council.

On July 4th, 1964, the Pope's theologan L. Ciappi, wrote a very favorable account of the book in the issue of "L'Osservatore Romano."

1. One of the Ukrainian Postage Stamps: a Russian czarist stamp, overprinted with a Trident — the Ukrainian National Symbol. — Vienas nepr. Ukrainos pašto ženklų: ant carinės Rusijos pašto ženklo užspaustas Tridantis — ukrainiečių tautinis simbolis.

Pirmasis Lietuvos oro pašto ženklas, rodąs sparnuotą oro ragą.

2. The First Lithuanian Air Mail Stamp, showing a Winged Posthorn.—

3. Symon Petliura (1879-1926), the Leader of the Ukrainian National Army. Ukraine declared her Independence on January 22, 1918, but in the following years was overrun by Soviet Russia and Poland. — Ukrainiečių armijos vyr. vadas Simonas Petliura. Ukraina pasiskelbė nepriklausoma 1918 m. sausio 22 d., bet sekančiais metais buvo užkariauta Sov. Sąjungos ir Lenkijos pasidalinta.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

Part LXIX

By **Antanas Bernotas**

The Poles, occupying the Vilnius territory in April, 1919, not only used military force against Lithuania, but conspired against the country as well. Soon afterwards they sent from Vilnius several agents to Kaunas, who organized in the country a secret Polish military organization, called P. O. W. (Polska Organizacja Wojskowa), whose purpose was to collect for Poles useful military information in Lithuania. After organizing strong forces their plan was to stage a coup d'etat in the country, to take the government in their hands and to annex the whole country to Poland. This organization, led by by Polish officers from Vilnius and supported with money from Polish sources, smuggled through the demarcation line into Lithuania leaflets and booklets in Lithuanian and Polish languages. They spread propaganda that the Lithuanian government is only a puppet of Germany, that the government must be overthrown and that the Lithuanian country should be made a part of Poland, which is the true friend of the Lithuanian people. This organization had 13 districts throughout the country and some members with the Lithuanian army and civil government personnel.

The organization had set August 28, 1919, as the uprising date, but the Lithuanian secret police, which observed the organization's activities, on that very night made a house-search in their headquarters, arrested many of its members, found all of its archives and lists and could decipher all its members. The uprising failed: the insurgents managed only to cut off telephone lines in some places A part of the insurgents fled to Poland, others, 117 in number, were arrested and jailed. On December 11-24, 1920, the Military Court of Kaunas sentenced the captives to shorter or longer prison-terms, 6 of them to life imprisonment.

Lithuanians, as mentioned already, had finished their battle with the Bolsheviks and Bermondtists, and thrown all available troops eastward to halt the Polish assault. Early in 1920 most of the Lithuanian army was already concentrated in eastern and southern sections of the country and visibly hindered the Polish drive. The Polish army, meanwhile, due to its achievements on the Bolshevik front, had penetrated deeply into Russia and Ukraine, and on May 8, 1920, occupied Kiev, the capital of Ukraine.

The Supreme Council of the Allied Forces took up measures to halt the Polish advancements to other countries, but the Poles ignored its demands and were pushing ahead in the front with Bolsheviks as well as in the fights with Lithuanians. At last, the Supreme Allied Council in the Peace Conference at Paris, accepting the suggestion of the contemporary British Secretary of State for Foreign Affairs, Lord Curzon, on December 8, 1919, set a demarcation line (later called -Curzon-line), dividing the skirmishing parties—Poland and Soviet Russia. According to this line, the Polish army had to retreat from vast Russian and Ukrainian territories and, as far as Lithuania was concerned following the Curzon-line, Poland had to leave the Vilnius' territory. In southern Lithuania this line indicated that the demarcation line started near Vištytis at the German border (Eastern Prussia), leaving Poland the Lithuanian towns of Punskas, Suvalkai, Seinai and Augustavas, and ran north-eastward, to the Lithuanian side, leavin Gardinas and its vicinity.

(To be continued)

o o o

President Lyndon B. Johnson on the 6th of Aug. nominated Rt. Rev. Jonas Balkūnas as a member to the National Community Liaison Committee. The Committee, standing in Washington at the State Department on the 18th of September. The Committee shall work with Community's Liaison Service, whose director Gov. Le Roy Collins was nominated by the president and approved by the Senate. In the picture with Le Roy Collins standing at the left Rt. Rev. J. Balkūnas and the right Deputy Under Secretary of State Mr. Cieplinski. The others are the representative of other nationalities.

Prez. L. B. Johnson rugp. 6 paskyrė prel. J. Balkūną į Tautinį Bendruomenės Ryšių Komitetą. Komitetas posėdžiavo Valstybės Departamente Washingtone rugp. 18 d. Komitetas dirbs su Bendruomenės Ryšių Tarnyba, kurios direktorium prezidentas paskyrė gub. Le Roy Collins.

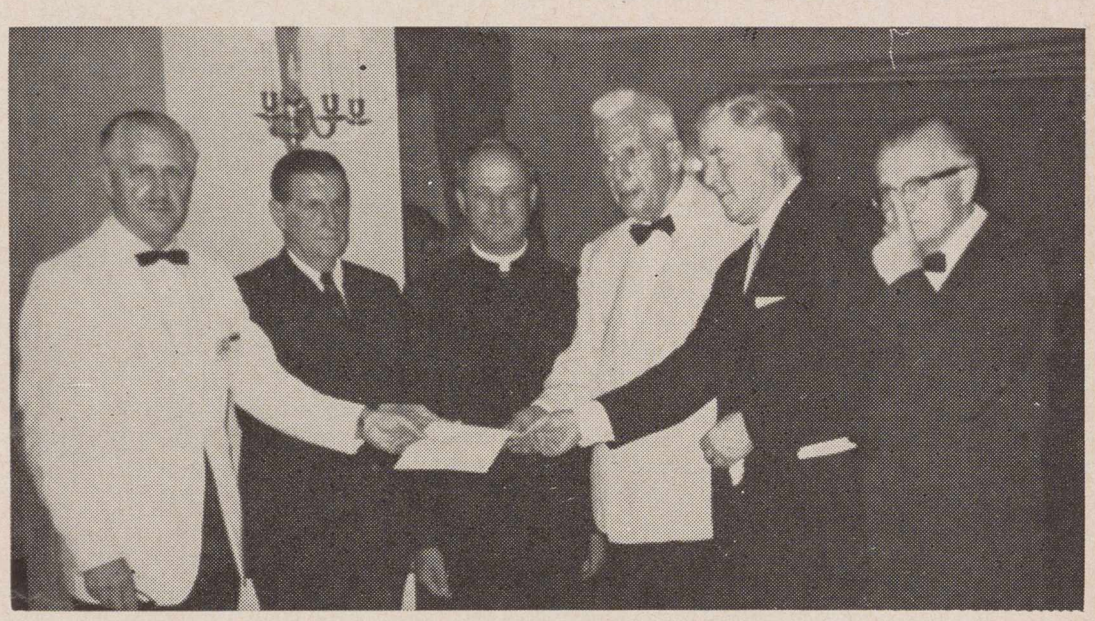

Vicepresident of the American Lithuanian Council, eng. Antanas Rudis hands in the memorandum of Lithuanian Congress in Washington for President L. B. Johnson to the members of Congress who kindly promised to pass it personally to the president. From left to right: A. Rudis, congr. William Murphy, Bishop V. Brizgys, Sen. Paul Douglas, congr. Ray Madden, A. L. C. president Leonardas Šimutis.

Amerikos Lietuvių Tarybos kongreso proga Washingtone vicepirm. A. Rudis įteikia memorandumą kongreso nariui Madden perduoti prezidentui.

ARCHBISHOP OF WESTMINSTER WITH LIITHUANIANS

(See picture on page 16)

"Lithuania is a country which is temporary occupied. Nobody ought to forget this, and assume wrongly that it is merely a part of Russia", said Dr. Heenan, Roman Catholic Archbishop of Westminster, in an interview with the British Lithuanian Council Press Service after visiting the Lithuanian Church in the East End of London.

Dr. Heenan has been a real friend of Lithuania for a quarter of a century, and assured us that anything he could do to help Lithuanians he would do with love and joy. "If it would do any good, I would be prepared to go to the North Pole, or to Lithuania tomorrow...", he said.

Dr. Heenan regretted that he has no contact with Catholics in Lithuania, and did not know the reasons for recent intensifications of anti-religious propaganda there. He warned, however, against prejudging priests or bishops who are apprarently playing with the enemy. They may be suffering great martyrdom and often doing the wise thing. The Archbishop concluded the interview with this message to Lithuanians:

"I would urge you all to continue to keep before the public eye that Lithuania is a nation and always has been a nation, has distinctive culture, and is entirely Christian."

— **Bishop Maželis,** one of three surviving bishops in Lithuania and the only one allowed to perform his duties, has been appointed diocesan of Telšiai. The two other bishops in Lithuania, both listed a "impeded" in the current Vatican Annuario Pontificio, are Bishop Sladkevičius and Bishop Steponavičius. None of the three has so far been able to attend the Vatican Council.

RETURN / SUGRĮŽIMAS Oil painting by V. Stančikaitė-Abraitienė

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

● **Rev. Dr. Audrys Bačkis** on July 1st has been appointed to the Vatican Diplomatic Service.He will work at the Apostolic Legation in in Manila, Phillipines. He arrived at his post on August 28th. Pope Paul VI received Rev. Bačkis in a private audience. In the U. S. Rev. Bačkis visited his parents in Washington, D. C., the Lithuanian Day at the New York World's Fair and was given a reception by Archbishop E. Vagnozzi, Delegate of the Holy Sea to the U. S., who himself was for some time a nuncio in the Phillines. (Photo at right).

● **Lithuanian Charge d'Affair, J. Kajeckas,** was present at the ceremonies at the Kennedy grave in Arlington in connection with Captive Nations Week's commemorations. On July 25th Mr. Kajeckas received the Lithuanian delegation to the Pax Romana Convention and also attended the convention's program "Evening with the Exiles". On July 29th Mr. and Mrs. Kajeckas participated in the exiled countries' National Press Club reception.

● **Mrs. G. Sužiedėlis** at the Catholic University in Washington on June 7th received her M. A. degree in sociology. She recently completed her thesis, "Adaptation and Pattern Maintenance in a Selected Group of Lithuanian Refugees."

● At the end of 1963 **Richard A. Schnorf,** U. S. Commander of the American Fleet, received his Master's degree from the American University's School of International Service. His thesis was based upon studies of the Baltic people, entitled — An Abstract of International Morality as Represented by the Baltic States; it is 215 p. long.

● **Dr. Leonas Alilunas** is a professor of sociology at the New York State University. His special interest lies in racial and ethnic groups of people and for many years he has collected material about Lithuanians. Several years ago he has written a study about Lithuanian farms in the Custer, Mich. area. This study was published in the Michigan Magazine. Dr. Alilunas is a graduate of journalism from Missouri University, where he also received his M. A. degree in history and sociology. He received his Ph. D. in philosophy from the Michigan State University. Dr. Alilunas has also written a textbook for high school students, entitled, "Youth Face American Citizenship".

● **Stasys Pieža,** editor of Chicago American, on Aug. 23rd wrote in his section a description of Lithuanian Day at the New York World's Fair. The article was illustrated with the Lithuanian cross, erected at the fair. The author points out that the cross, whose plans were made by by arch. J. Mulokas, is a reminder for this country, that communists fight severely against the cross, that wayside crosses have been demolished in Lithuania. Editor Pieža describes Lithuanian Day, its mistress of ceremonies Rūta Lee-Kilmonis, the presence of Johny Unitas, major J. Yesulaitis and Lith. Charge d'Affair J. Kajeckas, who opened the program.

● **A Lithuanian get-together** was held on September 2-6 in Stuttgart, W. Germany, in connection with the Catholic Congress. The committee for the Lithuanian program during the congress was comprised of Rev. Bernatonis, K. Senkus, A. Šukys, D. Lapinskas, Dr. H. J. Dahmen.

● **Alice Staseliūnaitė-Lopez,** lecturer at Miami Dade Junior College, spent three weeks at the University of Illinois sponsored coures in psychotherapy. 24 students attended these courses. Alice was born in Waterbury, Conn. She graduated from Columbia University in New York and at the present lectures nursing curses at the Miami Dade College.

● **Dr. Nijolė V. Brazauskaitė** is an intern at the U. S. Public Health Service Hospital in Baltimore, Md. She is very capable in her duties and one of her patients was written an article about her in "The New Physician" magazine. Dr. Nijolė is also the only woman intern in the hospital.

● **French - Baltic society** in Paris on May 12th organized a lecture for French and Baltic diplomats, politicians, and community leaders. The lecture was given by J. Chabanier, former war attache to the Baltic States, on the subject of: "French - Baltic Relations — from their Historical Beginning to these Days".

● Conductor **Vytautas Marijošius** on July 7 and 8 conducted "The Marriage of Figaro" in concert form at the Hartford, Conn., summer music festival. He was very warmly received by a large audience and the press wrote very favorable reviewws about his presentation of Mozart.

● On July 20-30 the international Catholic student's organization, Pax Romana, held its convention in Washington, D. C. This organization, having aboutt 2 million members from 72 countries has been headed by Dr. Vytautas Vygantas for the past four year and again has been elected for a new term.

The convention received a welcome by a represeneative from the U. S. government, Attornay General Robt F. Kennedy. The theme for discussions in this convention was Christianity in the Age of Transition. Lectures were delivered by outstanding speakers from throughout the world.

During the Exiles' program, on July 25th Lithuanians were represented by soloist Elena Jurgėlaitė and the Lith. Folk Dance group from Baltimore. The program announcer was Miss I. Stasaitė.

Mr. P. Labanauskas, affiliated with the Voice of America, tape recorded the program and held interviews with 13 delegates from different nations, all of which will be sent by radio to people behind the Iron Curtain.

Pope Paul VI, Rev. A. Bačkis

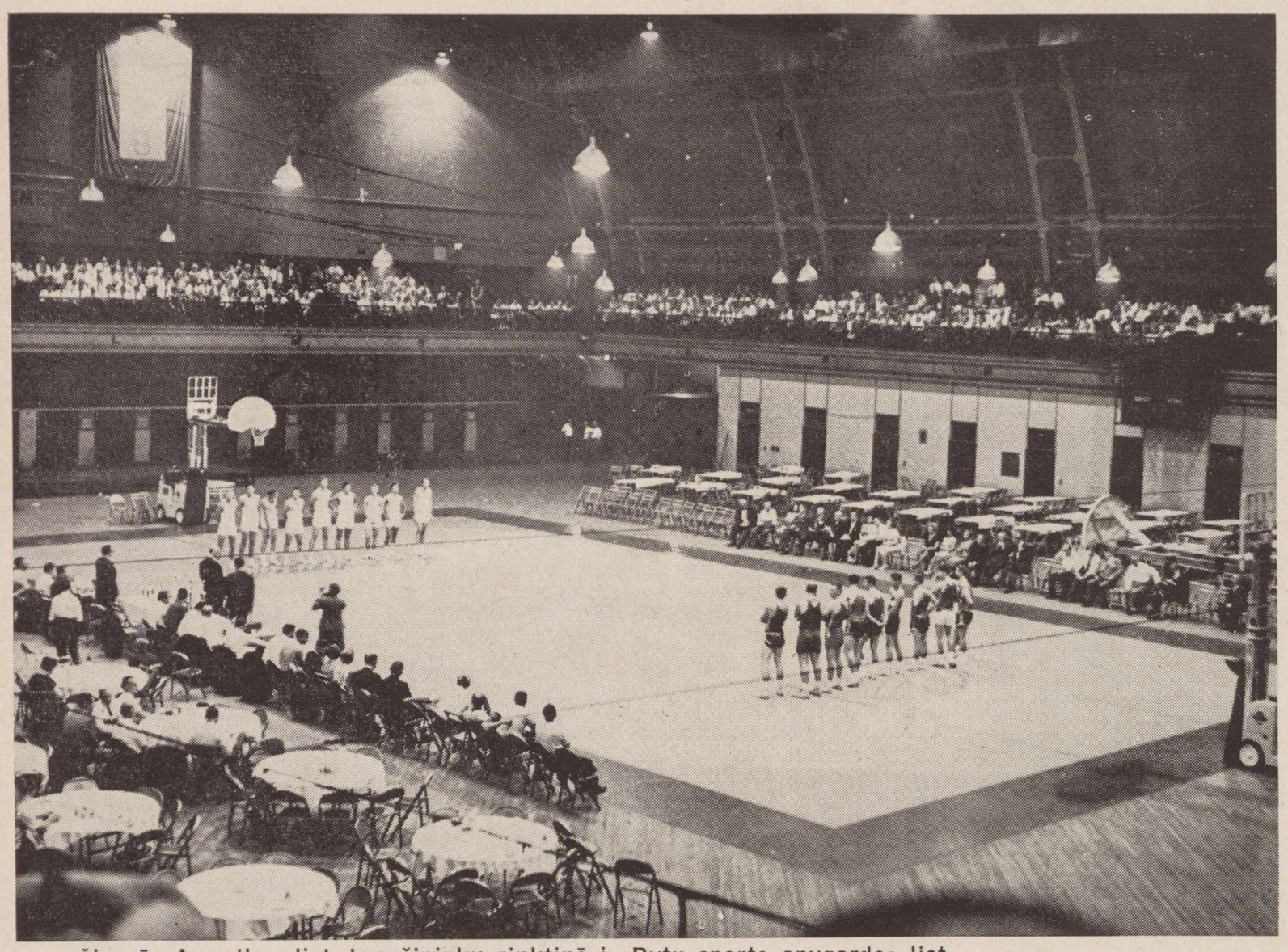

Šiaurės Amerikos liet. krepšininkų rinktinė ir Rytų sporto apygardos liet. rinktinė 69th Regiment Armory salėj prieš rungtynes Lietuvių Dienos metu Pasaulinėj parodoj New Yorke. Foto R. Kisielius

Select Lithuanian American and Eastern sports' division basketball teams before their game in the 69th Regiment Armory, New York.

Atkelta iš 5 ir 16 puslapių.

Amerikos Lietuvių Krepšininkų rinktinės laimėjimai

Laiškas mūsų bendradarbiui, šiame nr. , 5 ir 16 psl., spausdinamo rašinio autoriui iš Australijos (Melbourno) su krepšininkų ir vadovų parašais.

(Kitą atvirutės pusę žiūr. 5 psl.

A letter with the basketball players' signatures, sent to the author of the article (printed on pages 5 and 16 in this issue) about their trip.

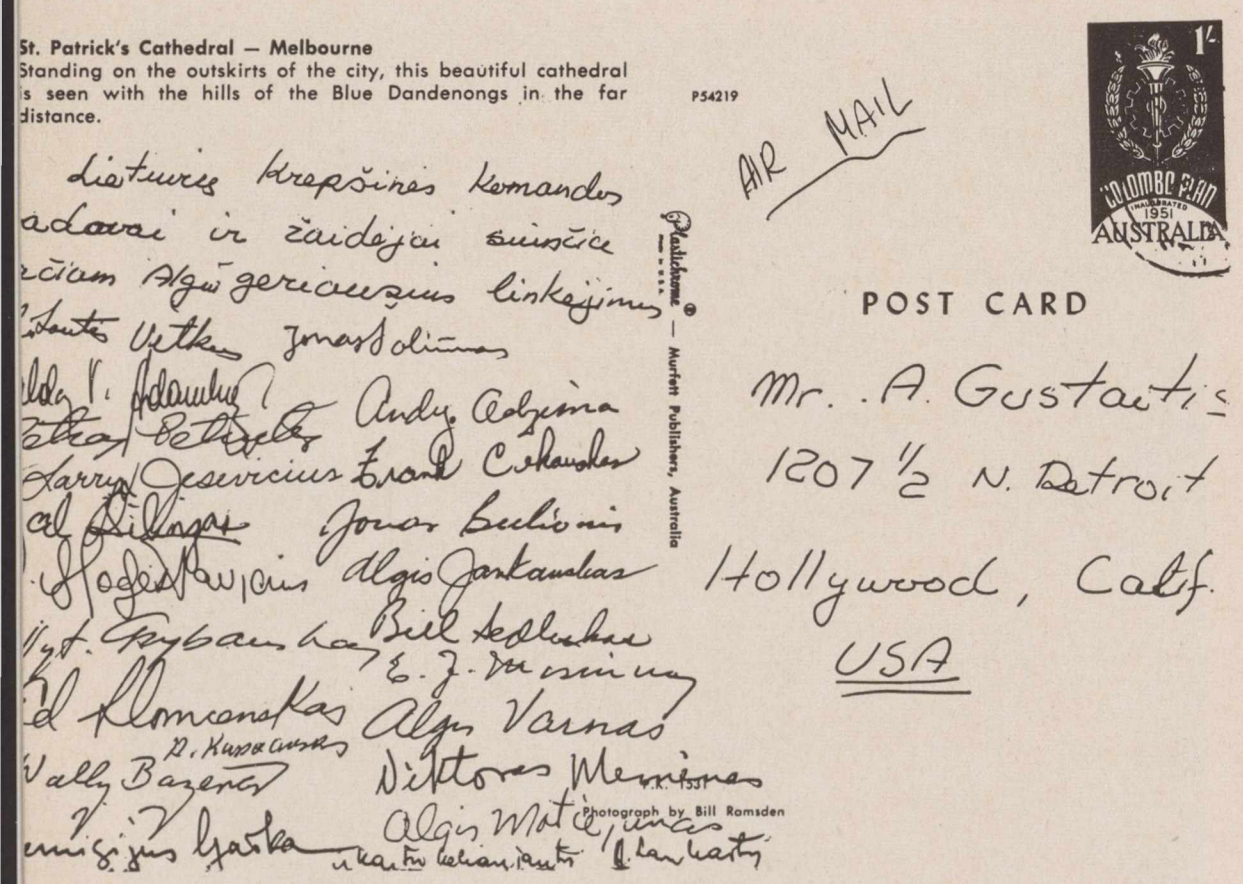

Amerikos lietuvių krepšininkų kelionių į Pietų Ameriką 1959 m. ir į Australiją 1964 h. vadovai: Valdas Adamkavičius—vadovas, ir Vytautas Grybauskas—rinktinės treneris.

Baskeball coach V. Grybauskas, right, and manager V. Adamkavičius. They accompanied Lithuanian basketball players to South America in 1959 and Australia in 1964.

"Amerikos lietuvių sportininkų grupė, atvykusi su gastrolėmis į Australiją, tiesiog iš pamatų išjudino mūsų vietos gyvenimą: visos Australijos lietuviai vien tik apie juos kalba, Nepaliko abejingi jų žygiui net ir tie, kurie nuo aktyvaus lietuviško gyvenimo laikėsi atokiai.

Tačiau šisai jų lankymasis prasiveržia sriautu ir už mūsų bendruomenės ribų. Su savo pasirodymais ir žaviomis pergalėmis sporto aikštėse jie patraukia ir šio krašto gyventojų dėmesį. Jais domimasi, jiems rengiami oficialūs priėmimai ambasadose, konsulatuose, pas miestų burmistrus. Argi kada nors tikėjosi lietuviai, kad specialiai jiems — lietuviams — bus rengiami oficialūs priėmimai pas aukštus šio krašto pareigūnus oficialiose įstaigose! Pasirodo, kad vis tik šito galima pasiekti net neturint nei savo diplomatinių atstovų, nei savo laisvo krašto, kuris panašiems žygiams sudarytų užnugarį..." — taip rašo "Mūsų Pastogė" savo vedamajame liepos 20 d., nr. 29.

Šiaurinės Amerikos lietuvių krepšinio rinktinė, po triumfališkų žaidynių Australijoje, Letuvių Dienos metu New Yorke sužaidė su rytine lietuvių krepšininkų rinktinė. Rugp. 29 rinktinė laimėjo rungtynes Kanadoje su Kanados Olimpine rinktine. Foto R. Kisielius

Select Lithuanian basketball team of U. S., after their triumphal performance in Australia, their win over the Canadian Olympic basketball team, and a friendly game with the Eastern sports' division Lith. team.

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR
Transliuojomo šeštadieniais 9 val. ryto
iš KBLA — 1490 kc stoties.
Direktorius **Bruno Gediminas,** 4023 W. 60 St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis,** 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa

LAIKINAI NUTRAUKTA.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių popietėmis 12:30—1:00
STATION WWIN — 1400 K. C.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS
Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė Radijo Programa
Sekmadieniais — 8–9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima naujų laiku (viena valanda anksčiau):
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANdrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI
penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštadienį 8:45—945 p.p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Pranešėjai: **Patricia Brandza** ir
Algis Zaparackas
Vedėjas **Ralph Valatka.**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224
"LITHUANIAN VOICE"

WQRS stotis, FM banga 105,1.
Sekmadienio rytą nuo 8:30 iki 9 val.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas,**
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė

WBMI — FM 95.7 mc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
transliuoja lietuviškai 21:30 — 21:55
Lietuvos laiku (arba 19:35—1955 Vid. Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis.
(Kartojama kitos dienos rytą 8:25 Lietuvos laiku [6:10—6:25 Vid. Eur. laiku] 42 metrų banga) ir nuo 17:40 iki 17:55 val. 42metrų banga (9.370 kl.).

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1264 White tS., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 3:40 iki 4:30 p.p.
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., 23, Pa.
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas
Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); **Pr. Puidokas,** pirm. 38 St. Jacob St. (21); **A. Cieminis,** vicepirm. 226 Lux St. (21); **Vyt. Žmuidzinas,** ižd. 235 Furlong St. (21); **R. Kiršteinas,** sekr. 213 Berlin St. (21); **Br. Krokys,** narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurienė, H. Žemelis.**

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius,** 974 College St., Toronto 4, Ont., Canada.
Telef.: LE 4-1274 — Daina Co.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON, D. C.

Voice of America – Amerikos Balsas
Voice of America, Washington 25, D. C.
Pusės valandos programa duodama kasdien Lietuvos laiku 19 val. 30 min. — 11, 13, 16, 19, 25 ir 31 metro bangomis; jos kartojamos 21 val. 30 min. — vidutine 251 m. banga ir 6 val. ryto 25, 31, 41 ir 49 m. bangomis.
Pastaba: **vasaros laiku,** kai Lietuvoj 19:30, — Washingtone 12 val. 30 min. dieną, Chicagoje — 11 val. 30 min. ryto ir Los Angeles — 9 val. 30 min. ryto, o Europoj Grinvičo laiku 16 val. 30 vak.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

LITHUANIAN MAPS

Andrius, with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolupaila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.
is now available, compiled by J. A multicolored map of Lithuania This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

Only a limited supply available.

Wall map, approx. 35x46: $4.50
Book map, in folder: $3.50

Now available to Lithuanian Days readers

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis.
Brooklyn, N. Y. — DARBININKAS; J. Pašukonis.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. Mikus,
Chicago, Ill. — K. Babickas; Balys Brazdžionis; DRAUGAS; J. Karveis; MARGINIAI; H. Naujoks; B. Pakštas; I. Sakalas; A. Semėnas; B. Štangenbergas; P. Švelnys; TERRA.
Cicero, Ill. — J. Memėnas, E. Stangenbergas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, kun. L. Musteikis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas, V. Karalius.
Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

ITALIJOJE:
Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:
Madrid — Kun. K. Patalavičius.

NAUJ. ZELANDIJOJE:
Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:
Rev. A. Perkumas. Z. Domeika

ANGLIJOJE:
London — D. Daunoraitė.

KANADOJE:
Toronto Ont. — A. Kuolas J. Smolskis Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — S. Bakšys; J. Pleinys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que.— P. Rudinskas (Parish Library.
Winnipeg, Man. — Br Bujokienė.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

AUSTRALIJOJE:
Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L. Bertašius.
St. Kida — N. Butkūnas.
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

SKAITYKITE
"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS
IŠLEISTAS KNYGAS

Pakeitę adresą, tuojau praneškite, kad nesusitrukdytų žurnalo siuntimas.

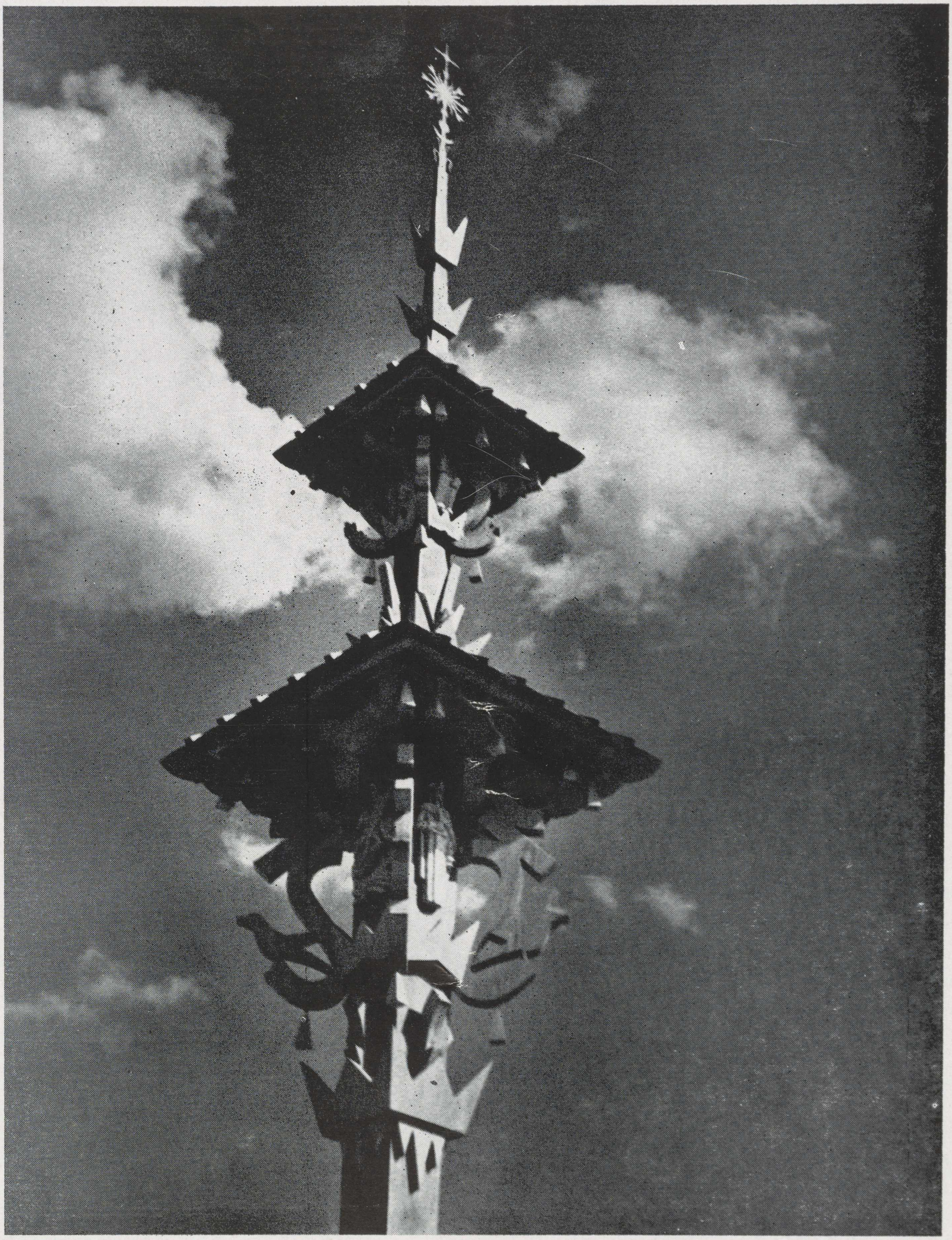

LIETUVIŲ

DIENOS

LIETUVIŠKAS KRYŽIUS PASAULINĖS PARODOS PADANGĖJ.